

Městská knihovna v Praze

Gabra a Málinka se učí latinsky

Amálie Kutinová

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

41 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Městská knihovna v Praze

Gabra a Málinka se učí latinsky

Amálie Kutinová

3. díl

Znění tohoto textu vychází z díla [Gabra a Málinka se učí latinsky](#) tak, jak bylo vydáno v Praze nakladatelstvím Kamélie v roce 2011. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Amálie Kutinová: Gabra a Málinka se učí latinsky), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 26. 3. 2018.

OBSAH

Camila sedet.....	6
Královna zima	18
Dcerky na návštěvě	26
Maminka ve škole	42
Málinka v chudobinci	55
Na prvního aprile.....	69
Jeníček se ztratil	79
Vydařený majáles	87
Kterak dcerky slavily svatbu.....	99
Dcerky šly na koncert	116
Kterak Herka dostala deset procent	131
Verba movent – exempla trahunt!	138
Slovníček nářečních výrazů.....	145

Camila sedet

Nastal opět školní rok a ve školách bylo zase jako v úle. Žáci, učitelé i profesori se vítali z prázdnin a všichni osvěženi se těšili na novou práci.

Gabra a Málinka, dcerušky řídícího učitele Jana Taubera, dlícího na odpočinku ve Valašském Meziříčí, se těšily také a s radostí spěchaly nyní do své školy – dívčího reálného gymnasia.

Vždyť už budou sekundánkami! A to něco znamená! To už nejsou žádní „škvoři“, aby na ně hleděly terciánky s vršku! Teď už ony budou míti pod sebou primánky a mohou se nad ně vytahovat!

Však se Gabra – starší Málinky o jeden rok – také slušně vyťahovala!

„Hm, primánčata! Vidíš je? Ani jich není u země vidět!“ povídala Málince, když šly druhý den po zahájení do školy.

Malé primánky, které se nesměle krčily u vrat školy, se tuze zamračily.

„Však tys teprv z primy vylezla,“ nedaly se.

„No šak, vylezla! Od toho su bystrá hlava! To víte, škuti, koho pustíja do sekundy, ten musí ináč vypadat než vy! Všecky búchnete!“

Malé primánky se čepýřily, ale Gabra pokračovala:

„Profesori sú tu hrozně přísní – hlavně Chalupa na přírodopis!“ začigáněla si. Málinka chtěla něco namítat, ale Gabra ji št'ouchla loktem.

„U toho mosíte už napřed vědět, kolik tyčinek mají pampelišky, jak sa vysazují kopřivy, nebo kde rostú jarní ocúny! Jak to nebudete vědět, sakviš, cěrky, bude na vás sedět!“

Málince bylo z toho do smíchu a musela se obrátit, aby to dcerky neviděly. Vždyť byly seskupeny kolem Gabry jako kolem mámy a jen kulily oči.

„Najhodnější je matykář! To je vám strašný dobrák! Vůbec sme sa u něho nemosely učit! A všecky úkoly sme si při matyce udělaly! On nám ještě pomohl,“ prášila Gabra, až se jí kouřilo od pusy. Vždyť profesor matematiky byl ze všech nejobávanější! Byl velice přísný, ale spravedlivý.

„A jaká je profesorka?“ dotíraly primánky.

„Tož abych tak řekla – ani taková, ani maková. Hrozně ráda poslouchá básničky. Ale to si musíte už napřed doma vybrat, jakú povíte! Nejrači má takové staré, třeba z pimprdlového divadla. Povězte jí kúsek z „Jenoféfy“ nebo „o Škrholovi“, to si ju naráz kúpite!“

„Pojď už,“ tahala Málinka Gabru za rukáv. Nemohla to cigánění poslouchat! Ubohé primánky!

„Tož pojď,“ odpovídala jí Gabra a vážně se podívala na „hodinky“ na ruku (odhrnula kousek rukávku), kde ovšem žádných hodinek nebylo.

„Už máme tři čtvrtě, máme čas jít. První hodina je latina, to víte, profesor už na nás čeká...!“ Nadhodila hlavou a nesla se pyšně ke schodům.

Málinka cupotala za ní a byla nad Gabřinou prostopášností celá pryč.

„Gabro, ty si hrozná cigánka,“ napomínala sestru. „Balamutiš cěrky, chudery malé – dyť je to hřích!“

„Žádné chudery, žádný hřích! To je zkúška múdrosti! Esli sú múdré, tož tomu beztak nevěřija! Esli su hlúpé, dobře na ně! Mosija sa mezi náma otrkat!“ hájila se Gabra.

„A pyšniš sa latinu! A já sa jí hrozně bojím, abys věděla!“

„Už včil sa budu bát? A na co? Já sa nebojím ani čerta, natož latiny!“ smála se jí sestra.

To už vcházely do třídy a než se přivítaly s kamarádkami, už bylo osm, ale latina nebyla.

Přišla paní profesorka – které děti říkaly už loni Zlatovláska – a smála se na všechny hned ode dveří.

„Děti, děti, už jsou z vás sekundánky!“ povídala. „Tak se mi zdá, že jste jaksi povyroستly! A jak jste pěkně opálené!“

Děvčátka se začala v lavici povytahovat, aby ukázala, jak jsou velká, a profesorka pokračuje:

„Tak se mi líbíte, zdravé, otužilé a silné. Vždyť vás čeká letos také více práce! Přibude vám latina a k té je třeba dobrých nervů!“

Dcerky se otáčejí jedna na druhou, jak ta „latina“ účinkovala, a profesorka vykládá dále:

„Latinská řeč je krásná, a když ji vykládá zkušený, dobrý profesor, přilnete k ní a budete se na latinskou hodinu těšit!“

Když tak krásně profesorka o latině a o novém profesoru-latináři vyprávěla, přestaly se děti latiny bát, a spřátelily se i s myšlenkou, že se nový pan profesor latiny stane jejich třídním.

Gabru nejvíc zajímalo, jaký že bude pan profesor?

Tu se dovídá z řeči paní profesorky, že tuze zkušený. To se toho dozvěděly!

V přestávce se děvčata shlukla v kroužek a hádala, jak že asi zkušený pan profesor z latiny může vypadat?

Málinka rozhodně si jej představovala s vousy po pás – celý pan ředitel. Gabra si zas myslela, že učí výhradně s rákoskou v ruce. Jiné zas, že to bude kmet záhadného věku. Ano, pane, kdo učí latině, ten musí vypadat naprosto jinak, než ostatní profesori! Bude jistě hrobově vážný.

Brzy se však dcerky seznámily s očekávaným profesorem doopravdy.

Před první hodinou latiny seděly plny napětí. Konečně se dveře otevřely a profesor vešel.

Musel se usmáti, jak si jej děti prohlížely, vstávající na pozdrav.

Málinka si zhluboka oddychla. Neměl vousy po pás! Jenom pramalinké pod nosem, jako jejich tatínek.

Gabra v lavici mudrovala:

„Tož takoví sú ti latináři? Ó, jejej! Nic strašného! Jak náš tatínek!“

Děti se po sobě s úsměvem rozhlížely a všem se zdálo totéž: jako tatínek! Když se trochu uklidnily, pan profesor promluvil:

„Tak, děti, tady mě máte i s latinskou mluvnicí! No, hezky se na mne podívejte! Tak! Vidíte – mluvnici zavřeme do zásuvky a začneme s pohádkami. Chcete?“

„Jejejeje!“ třída se začala vrtět a poskakovat.

„Pohádky! Pohádky!“ křičela děvčata jedna přes druhou.

Málinčino srdce si koupil profesor za pohádky v tu chvíli. Jak se jen mohla latiny bát? Příjemný pán středních let s úsměvem ve tváři vlídně

se na dcerky díval, pohrával si s přívěskem u hodinek – jak to tatínkové dělávají – a bude vyprávět pohádky, tož co by se ho bály?

„To víte, děti, vám nebudu povídat tady ani o červené karkulce, ani o kůzlátkách – ale za to něco lepšího, co jste ani neslyšely – ani neviděly!“

Děti jen kulí oči.

A že bude povídat o založení města Říma.

Ne, to dcerky ještě neslyšely.

Profesor si otřel brýle, pohrál se zlatým přívěskem od hodinek a už vyprávěl o Romulovi a Removi.

Dcerky se dovídají, že Romulus a Remus byli dva bratři, sirotkové ze vznešeného rodu, jichž se ujala vlčice, sama je krmila a vychovávala, až je konečně našel pastýř jménem Faustulus, který vzal chlapce domů a staral se o ně. Hoši rostli, pásli svému pěstounu stáda a chránili je před loupežníky. Vynikali neobyčejnou odvahou a silou.

„Když vyrostli, založili v těch místech, kde je chránila vlčice, město, které dostalo jméno Roma – Řím. Romulus pak stal se jeho vládcem.“ Tak vyprávěl profesor. Ještě mnoho krásného se děti o těchto dvou statečných bratřích dozvěděly, o smrti Remově, o Romulovi, který panoval čtyřicet let a právě tak tajemně zmizel, jak přišel na svět.

Profesor vykládá jímavě, krásně a děti poslouchají, aby jim ani slůvko neušlo. Pak si zhluboka oddychly. To byla zvláštní pohádka!

Gabra docela uznala, že do statečnosti Romulovy má hodně daleko, ale za pohádku si profesor koupil i ji.

V přestávce dcerky usuzovaly, jaká byla latina. Tuze krásná, na tom se shodly všechny. A jak se jim líbil pan profesor? Tuze moc!

„Celý tatínek!“ říkala skoro každá.

Pan profesor byl tedy „celý tatínek“ a dcerky se usjednotily, že mu budou říkat „tatiček“.

„Kolikpak je mu asi roků?“ rozumovala spolužačka Žofka.

Gabra přemýšlí, kolik může být jejich tatínkovi, a hádala asi tak mezi dvaceti nebo třiceti.

Ale většina děvčat se smála. To by byl mladý tatínek!

Ne, to rozhodně víc! Aspoň čtyřicet!

Málinka také poslouchá a počítá, ale nějak se jí to nedaří. Povídá:

„Pan profesor z latiny nesmí být mladý! Ať vypadá, jak chce, let mu je jistě dost!“ Hádala mezi sedmdesáti a devadesáti.

Dcerky se Málince smějí, ale protože se nemohly shodnout, jednomyslně bylo rozhodnuto, že pan profesor je věku „záhadného“.

Ať je mu, kolik chce, jen když povídá pohádky.

„Safra, já sa na tu latinu těším,“ povídala doma Gabra.

„Jen aby ses těšila hodně dlouho!“ mnil tatínek.

Příští hodinu dcerky čekaly, kdy pan profesor zavře latinskou mluvnici do zásuvky a začne s pohádkami. Ale tentokrát se nedočkaly! Pan profesor se šelmovsky usmívá, otevírá knihu – pak bere do ruky křídu a píše na tabuli. Učí děti skloňovat femina – žena. To se dcerkám zdálo, že to jejich jazýčky nedovedou.

Vůbec – skloňování se těžko učily. Profesor „tatíček“ dětem rozumí a hledí jim látku podat v zábavné formě. Brzo nato píše na tabuli:

ego – já

mei – mne

mihi – mně, mi,

me – mne

a už vysvětluje:

„Latina má jenom šest pádů, ale dnes se naučíte jen první čtyři, protože pátý a šestý jsou vlastně opakováním prvního a čtvrtého.“

Děti se v duchu křížují a Gabra honem šeptá sousedce, že je pan profesor s pohádkami napálil! Málinka kulí zoufale očka, jakpak se jen tomu naučí?

Ale profesor se usmívá ještě víc, a že tomu děti naučí ve verších:

„Ego –mei –mihi – me –

kam pospícháš, Martine?“

A aby si to tak děti říkaly, když se třeba rozcítávají při hře.

A to děti velice rády! Hned to zkoušely a už to uměly jedna radost!

„To je krámů!“ říkala Gabra potichu. „Dyť to nic není! Ego – mei – mihi – me –, kam pospícháš, Martine?“

Děti ani nevěděly, jak vplynuly do začátků latinské řeči. Nezdála se jim vůbec těžkou. Za krátký čas už si Gabra libovala, jaká je to výhoda – ta latina!

Když chtěla něco potají po Málnice – naznačila jí to nějakým latinským slovem. Nikdo tomu nerozuměl, a bylo to.

„Darebné děti!“ říkala babička, nerozumějíc, co si dcerky povídají.

„Málna asinus est“ (Málna je osel), říkala Gabra Málnice, ale babičce tvrdila, že Málniku chválí.

Ale stařenka tušila čertovinu a hrozila výstražně prstem.

„Gabriela bona puella est!“ (Gabra je hodná dívka), odpovídalo děvče babičce.

Ale babička už se hněvala doopravdy. A že to poví tatínkovi, jak se dcerky proti ní navádějí.

Tu Gabra běží k babičce a padá jí okolo krku:

„Babička mihi cara est“ (babička jest mně drahá), a pusinkuje babičku na tvářičky. No, tomuhle babička musela porozumět, i když to bylo latinsky!

A jak tak poslouchávala děti, už se i mnohým slovíčkům přiučila, a že byla důvtipná, mnoho si domyslela.

„Gabra dnes non discere“ (Gabra dnes ne učiti), povídá si Gabra jednou lámanou latinou (neboť ještě neuměla dobře časovat) a hledí z okna ven, kde sluníčko tak krásně svítí. Latina už ji přestává bavit.

„Gabra nikam!“ křičí na ni babička. „Já ti povím, že se nebudeš učit!“

„Babička sakulinská est!“ směje se Gabra a přece jen utíká ven.

Je tak krásně a Gabra musí do Obory. Tam je přece zábava! Dcerky v Oboře běhají, hrají si na „škatule“. Gabra se k nim přidala. Na latinu, na školu i na pohněvanou babičku rychle zapomněla.

To byly krásné časy!

Ale zato druhého dne, když vstupovala do třídy, škaredě v ní hrklo!

„Snáď nebudu volaná!“ těší se však v duchu.

Ale má smůlu. Málo se dnes hlásí, a to zrovna jí „tatíček“ volá.

Gabra však je tuze chytrá! Výmluvu má hned. Šeptá s obličejem plným bolesti:

„Prosím, já mám hrozný chrapot, nemóžu mluvit.“

„No, tak si to necháme na jindy,“ omlouvá ji dobrý profesor, „a po druhé tak nelítejte, beztak chraptíte z uhřátí!“

Gabra má radost, dělá zkormoucené obličej – ale v přestávce je jako vítr a hlas má jako zvon.

Málinka se nad takovou darebností křížuje a že to doma požaluje.

„Trúbelo, vždyť já naozajsky při latině nemóžu mluvit. Víš, snád' ze strachu,“ konejší Gabra sestru.

Málinka nevěří a že to doma přece jen řekne.

„Počkaj, ale tých búhanců co dostaneš, těš sa! A vůbec, staraj sa o sebe! Já su chytrá, aj při chrapotu projdu, ale ty si hlúpá, a aj při učení móžeš búchnút!“

To byla pravda. Málinka to uznala a byla na tentokrát potichu. Čekala jen, že se Gabra bude učit napříště za dvakrát.

Ale slovíčka za dvě hodiny byla pro Gabru moc a do učení se jí teprve nechtělo.

Maminka ji však honila. Babička jí cosi povídala o darebném učení, a tak milá Gabra vzala knihu a učila se. Ale jak? Myslela na bůhvíco a opakovala stále jen jednu větu:

„Camila sedet, Camila sedet.“ (Kamila sedí.)

„A nic lepšího neumíš? Vždyť to už vrabci na střeše znají, ‚Camila sedet!‘“ pustila se do ní babička.

A tak se Gabra vytratí ven. Když ne „Camila sedet“, tož raději nic!

Má jednu chrapot, co by jej neměla dva dny? A tak druhého dne při latině seděla s obvázaným krkem.

To byla krásná hodina! – Ale „tatíček“ hleděl na Gabřinu spokojenou tvář trochu podezíravě.

Ani Málinka ve své poctivé dušičce nemohla sestřiny „neplechý“ snést. Doma krapet žalovala a Gabra byla nucena vzít si svůj slovníček a učit se doma na dvorečku.

Když už jí byla dlouhá chvíle, pustila ven z chlívků kozy, svou Herku a Málínčina Šemíka.

„Tu máš, na, čuchni si, na, čuchni si!“ strkala Gabra koze slovíčka pod nos. Ale koza zatřepala jen hlavou a dala přednost velikému běhu po dvoře. Co to? Vždyť jejich Herka hrozně ráda žere papíry!

„Hele, ani Herce latina nevoní!“ křičí Gabra. „A mně má vonět?“

Maminka na ni hrozí z okna a tak se honem učí dál.

Kozy běhají jako divoši a Gabra, když se maminka zrovna nedívá, běhá za nimi. Když se Herka dost vyskákala, blíží se k děvčeti. Gabra ji začíná zase dráždit sešitkem.

„Na, Camila sedet, na, čuchni si!“

Tentokrát se však Herka dvakrát pobízet nedala. Najednou otevřela tlamu, chňapla slovníček a tamta! Gabra si sice potají přála, aby koza slovíčka sežrala, ale že to udělá doopravdy, to si přece jen nemyslela.

„Maminko, tatínku, babičko!“ křičí Gabra, ruce nad hlavou, „koza mi sežrala slovíčka! Já sa nemóžu učit!“

Matka s babičkou vybíhají, koza pádí kolem dvora dál a souká do sebe modrý slovníček. Maminka utíká zachránit, co se dá, a vyplatit kozu, ale marně! Herka právě sežvýkala poslední sousto.

Babička lamentuje: „Takovou kozu jsem jakživa neviděla!“

Tu se Gabra rozesměje na celé kolo. Celá záležitost je jí náramně k smíchu.

„Babí, to ještě nic není! Ale Herka včil bude umět latinsky. Počkejte, až na vás spustí Camila sedet!“

Babička se nějak nápadně pootočila po Gabře, chtějíc ji plácnout po sukénce, ale Gabra už utíkala ze vrat.

„Jdu hledat Málínku, šla sa učit slovíčka ven. – Mosí mně je půjčit opsat!“

Dobře udělala. Jistě by byla něco stržila od maminky. Ale daleko nedošla. Hned u pily, blíž Bečvy, houpaly se děti na kládách a Gabra hned mezi ně. Houpala se bezstarostně a na všechna slovíčka na světě zapoměla...

Domů přišla až večer. Málínka byla už dávno doma.

Snad si nebude Gabra trápit oči s opisováním večer? Nemohla za to, že Málunku dřív nenašla. Naučí se tomu z jejích poznámek. Vzala slovíčka, lehla si do postele a začala se učit.

Ztišila se, a když se na ni šla maminka po chvíli podívat, spala Gabra spánkem spravedlivých...

Maminka ji nechala. Zač by také učení stálo, když je tak ospalá?

„Snad ji pan profesor omluví!“ přála si v duchu.

Málinka se ráno tuze bála do školy. Co jen Gabra řekne, jak se omluví?

„Staraj sa o sebe, enom mňa nech! Enom si predstav tu legracu, až sa príjdu omluvit: Prosím, já sem sa nemohla učit, koza mně sežrala slovíčka! Chichichi!“

Gabře bylo z toho tuze veselo. To bude jednou správná omluva! Všechny dcerky pobaví.

„Jak enom se Gabra může veselit?“ dumá Málinka, kterou samou starostí o Gabru bolelo už od včera břicho.

Gabra svou veselostí nakazila i kamarádky, a že si na vzdory školníkov v přestávce zazpívají. Zahrají si na „pěvecké sdružení“.

Dobrá polovina třídy šla na stupínek.

Dcerky zpívaly dvojhlasně, Gabra dirigovala:

„Já som bača veľmi starý,
dožiju-li do jary...“

Když dozpívaly, ozvala se Gabra:

„Včil já vám zazpívám. Poslúchajte! A všetky do lavice! Ale já si pro jistotu zalezu pod stůl, aby mňa některý člen sboru profesorského nezhlédl.“

Zalezla si pod stůl a spustila hlubokým tónem:

„Já su prófa veľmi starý,
dožiju-li do jara –

budem tady všeci kukat
Juliusa Caesara..."

Julia Caesara odposlouchala Gabra od starších studentek. Věděla, že čtou Caesarovu knihu v latině ve vyšších třídách.

Ve třídě bylo hrobové ticho jako na povel. Gabra neslyšela, že dveře vrzly, někdo vešel a poslouchá.

Hlomozně Gabra pokračuje:

„Hej dziny, dziny, dziny, dajdom..."

„Hej,“ ozval se za ní známý hlas a někdo ji táhl za culík ven. „Vylezte odtud! Ještě sice nebudeme číst na jaře Caesara, ale už velice brzo! Proto se musíme přesvědčit, jak jste v latině pokročila, Gabrielo!“ Mluví na ni přísně sám profesor. „Dnes nemáte, jak je vidět, ani rýmu, ani chrapot, ani kašel, inu, nic a nic! Tož začneme zkoušet slovíčka! Podejte mi sem váš slovníček!“

Do Gabry jako když hrom uhodí. Stojí, ani se nehýbá.

„No tak, pro slovíčka!“ nedbá na nic profesor.

Gabra stojí, žmolí si sukně, přešlapuje a najednou je jí všechno k smíchu. Saframente, jak jen to řekne?

Gabřin úsměv pana profesora popouzí.

„Co se smějete? Málinko, podejte sem sestřina slovíčka! Hned!“ Málinka vstává, červená se a zas bledne.

„No, tak co je? Pospěšte si!“ pobízí rozhněvaný profesor.

„Když ona Gabra, ona Herka, ona koza, žere papíry a –“ nemůže Málinka nic kloudného ze sebe vypravit.

„Koza mně sežrala včera slovíčka!“ vyhrkne Gabra a mačká si pus, aby se nemusela nahlas smát.

Třída vypukla v ohromný smích, ale profesor křičí:

„Ticho! A vy si po druhé vymyslete lepší výmluvu! Opravdu, čekal jsem, nač se dnes vymluvíte! Myslím, že vás už moc dobře znám! Možná, že by ta vaše koza lépe odpovídala! Budete ji sem asi muset přivést! Sedněte si, pětka vás nemine! To budou mít rodiče pěknou radost! Všecko jim sdělím!“

Pan profesor již píše do notýsku...

Gabra se šourá do lavice. Tam položí hlavu na ruce a tuze vzlyká. Celou hodinu ruce od lavice neodlepí a dělá, že hrozně nařiká.

Ale pan profesor nedbá. Šibalku prohlédl a už se nedá oklamat! Zkouší přísně celou hodinu, slovíčka probírá od počátku a s dětmi opakuje celou látku. Však ho děti nemohou ani poznat. Jindy takový hodný „tatíček“ a dnes – rozhněvaný táta! Děti se mračí a profesor jim ke konci hodiny povídá:

„Jakého jste si mě udělaly, takového mě máte!“

Pak usedá ke stolku a píše dopis. Když je hotov, jde ke Gabře a povídá jí přísně:

„Odevzdejte to doma svému otci!“

„Prosím vás, pane profesore, co píšete tatínkovi?“ vzlyká děvče.

„Že se ještě ptáte? To je opovážlivost! Doma se to dozvíte! Dejte se překvapit! Psal jsem, že neumíte ani jedno slovíčko a nejapně se vymlouváte. Pan otec musí dohlédnout, abyste se pořádně učila.“

„Pane profesore, ale já slovíčka umím!“ lamentuje Gabra.

„Jak to?“ zarazí se profesor, „vždyť jste říkala, že vám koza sežrala slovníček!“

„Ano, sežrala, ale já sem sa naučila z Málinčiného. Pravda, Málínko?“

Málínka nad sestrou celá usazená, ustaraná, vstává a přikyvuje:

„Ano, učila sa. Eště aj v posteli je dřela, až při tem chuděra usnula.“

„I vy dvě popletené sestry!“ rozjasňuje tvář pan profesor, „proč jste mi to tedy neřekla, Gabro?“

„Prosím, když vy ste sa mňa na to neptal, pane profesore! Vy ste se jen ptal na sešitek,“ fňuká Gabra.

Pan profesor se dívá na hodinky, chtěl Gabřiny vědomosti prozkoumat, ale poněvadž je už odzvoněno k přestávce, nemůže se zdržovat.

„Zítřa vás vyzkouším z celé látky! Přihlaste se první, uvidím, co umíte,“ říká usmířen pan profesor a bere zpět psaní „panu otci“.

Jejej, to si Gabra zajuchala!

Ta byla chytrá! Celou hodinu dávala bedlivý pozor na slovíčka. Poněvadž byla čiperného ducha, mnoho se při zkoušení jiných naučila,

a když odzvonili přestávku, mohla směle říci, že slovíčka umí. A do druhého dne se jim ještě doučí!

Tak se také stalo. Gabra „dřela“ slovíčka, kudy chodila, a když se bystrá hlava učí jen jediný den čile, mnoho se naučí. Ve škole se přihlásila a ohromila všechny. Odříkala všecko jako otčenáš a pan profesor už zcela po tatínkovsku jí povídal:

„No vidíte, jak to jde, jen když chcete. Hled'te se tomu také tak naučit – Málíno!“

To měla Gabra teprve radost! Vida, ještě jí dávají za vzor!

Málince jen vrtalo mozkiem, kterak se Gabra tak rychle naučila slovíčkům. Vždyť Málince to dá tolik práce! Musí jí Gabra poradit.

A Gabra radí:

„Daj koze sežrat slovíčka, a jak ti poteče do bot, rozum ti už přijde sám...“

Královna zima

Dcerky se vpravily krásně do učení a šlo jim vše docela pěkně. S přírodopisem se dětem vrátil i dobrý profesor Chalupa a byl s jásotem uvítán. Přinesl z prázdnin všelijaké „vzácnosti“ – tu vylisovanou bylinku, tu broučka nebo nějaký kámen, a už děti učil. Zejména o broučcích se toho mnoho zajímavého dověděly.

„Letos jsem se o prázdninách věnoval broučkům a hmyzu, hlavně mravencům, děvčátka,“ říká profesor, „a tak vám o nich něco povím. Potřeboval jsem tuhle pěknou kostru ptačí,“ ukazoval na krabici, kterou držel v ruce. „A tak, když jsem našel prvního mrtvého ptáčka, hádejte, jak jsem to udělal?“

„Maso okrájel a potom kostru vyčistil,“ míní děvčátka.

„Ba ne! Co myslíte, Málínko?“

„Já myslím, že se to muselo dřív uvařit!“

„I ba ne, tak se to nedělá! Položil jsem ptáčka do mraveniště. To se seběhlo sta mravenců a ptáčka hlodali. Ovšem trvalo to více dní. Ale nakonec jsem získal tuto bezvadnou kostru!“ Pan profesor otvírá krabičku, v níž je ptačí kostra s neporušenými i těmi nejmenšími kostičkami.

„Tak to jen mravenci dokáží,“ liboval si profesor. „Potřebujeme-li například kostru hlavy savce i se zoubky, zas to dokáží jen mravenci.“

Zatím co děti prohlížejí bezvadnou kostru, profesor už povídá:

„Co jsem vlastně chtěl říci! Když jsem tak k tomu mraveništi chodil, mnoho zajímavého jsem viděl. Sledoval jsem některé mravence, kam putují. Stalo se, že najednou zmizeli, a už se zpět nevraceli. Kam jenom šli? Ještě pečlivěji jsem je pozoroval a víte, co jsem objevil? Představte si! Mraveneček jde, jde snad pro nějakou větvičku a najednou hup do jakési malé jamky v písku! Hledím, kam leze a hle – v jamce na dně sedí jakási larva, zahrabaná až po kusadla, a chňapla mravenečka do kusadel a už ho měla, už si na něm pochutnávala. I ty mrško jedna – povídám. Copak jsi zač? Koukám – no ovšem – ona je to larva mravkolva!“

Znáte, děti, toho darebáčka, ne? Mravkolev obecný patří mezi hmyz sít'okřídlý – podobá se známému šidlu. To je ten šibal, jehož samička ukládá vajíčka do písku blízko mravenišť. Z vajíček se líhnou larvy se silnými kusadly. Larvy si dělají pak v písku malé jamky, na jejichž dně se zahrabávají až po čelisti a když nějaký mraveneček spadne do jamky, už ho larva drží a sní!“

„Chudáček mraveneček,“ zavzdychla Málinka.

„Ba, chudáček, mraveneček, ale larva je taky chudáček. Když nepřijde mraveneček, umře sama v jamce hlady. Ale ještě jsem chtěl něco říci. Myslel jsem si: Počkej, larvo! Osvobodím některého mravenečka. Však mi jich bylo líto! Jak zase do blízké jamky mravenec spadl, stéblem jsem jej škrábal ven. A víte, že nás larva kamenovala? Malými zrnky písku po nás házela, až jsem se tomu musel smát.“

„Hehe, to je legrace,“ smála se Gabra.

Málinka se také usmívala nad zachráněným mravenečkem, ale když zas chudák larva musela umřít.

„Larva nezůstala na suchu,“ smál se profesor, jako by četl její myšlenky. „Nosil jsem do jamky každý den nitky masa od nás z domu.“

To byla Málinka zcela spokojena a pan profesor už zas dětem povídá, že mravenci s křídly jsou samičky a samečkové, bez křídel dělnice. Pan profesor také viděl mravenčí válku, když mravenci přepadli menší mravenišť. Protože jich bylo mnoho, založili si pak nové sídlo a z původních mravenců si nadělali otroků.

„Inu, jako mezi lidmi, tak je to i mezi mravenci. Silnější vítězí,“ dodal.

Pak se ptal dětí, jaké ony znají broučky, hmyz a motýly, zkoušel je zábavnou formou a děti ani nevěděly, že se připravují na začátky živočišopisu.

Těž Gabry se ptá, které zná broučky?

„A já hlavně chrústy, co žerú stromy. To je banda!“

„A jak dlouho žije chroust na světě, co myslíte, děti?“

„Jen měsíc máj,“ hlásí učeně Anča Hůlková.

„Ubozí chrousti!“ lituje Málinka. „Musí zemřít, když je na světě nejkrásněji!“

„A to já vám povím něco jiného, děti. Opravdu, chrousti sami žijí na světě jen měsíc máj, ale před tím jejich larvy žijí už léta v zemi, znáte je přece. Jsou to známé ponravý!“

A to je Gabra už jako doma.

„To sú ty darebnice, co ožírajú kořínky! Jak na ně tatínek doma hubuje!“

Profesor pokračuje:

„Ano, žijí po léta v zemi. Koncem čtvrtého roku promění se v kukly a z nich se vyvinou asi za dva měsíce naši páni chrousti. Ti však vylezou na světlo boží až příštího jara.“

„Tož vlastně chrústové žijú přes čtyři roky,“ libuje si Málinka. „To je dobře! Hůř sú na tom jepice! Víím, že žijí enom jeden den, chudery! A jak krásně létajú a bílými křídélky mávajú...!“

„Nesmíme jich moc litovat! Také si vyžily svůj věk – nemyslete si! Jejich larvy žijí ve vodě několik let! Ovšem, když se z nich vylíhnou pak jepice, hynou týž den, v němž se zrodily. To už je konec jejich života.“

Děti jsou s vypravováním spokojeny. Profesor vypráví, vysvětluje a nakonec se táže, kdo si o prázdninách založil herbář a co nového mu do něho přibylo.

Málince toho přibylo hodně a hned o tom panu profesoru vypráví. Přibyl jí žlutý a jedovatý pryskyřník prudký, potom léčivý květ arniky, květ slezový.

Pan profesor ji pochválil, jakou měla o prázdninách ušlechtilou zábavu a ptá se Gabry:

„A vy nic, Gabro?“

„Jo, taky, tento, už tam mám taky jednu rostlinku. Mám tam „babí ucho“,“ vykrukuje se děvče.

„Jen nelžete,“ nabádá ji profesor. „Já vám povím, že „babí ucho“. To je mi pěkný botanický název, jen co je pravda!“

Gabra mrká očima a zakrývá si tváře. Je jí samotné do smíchu, co to zas povídala. Vymlouvá se, že herbář teprve začíná. Co tedy dělat, musí se počkat, až Gabra přijde sama do rozumu!

Tak děti vplynuly zase do učení. Přírodopis vystřídala čeština, pak zase latina, němčina, matematika i jiné předměty, podobně jako podzimní dny vystřídaly slunečné letní.

Byl podzim.

A dnes čeština. Vešla paní profesorka, jíž děti říkaly Zlatovláska, usmála se na děti a ukázala na sešity, jež přinesla.

„Budeme psát kompozici,“ hlásila už ve dveřích. Sešity byly rozdány a paní profesorka píše na tabuli název kompozice. Dcerky trnou, jaká jí to divná slova rostou pod rukou...

Shakespeare: Slunce již se chýlí – chladný vítr kvílí – nahé větve lkají – květy umírají...

Málinka spráskla ruce, než si to všecko dala v hlavě do pořádku a přeložila si to do lidové řeči, jakou slyšívá za humny. Zkrátka: bude se psát o podzimku! Ó ano, to půjde!

A šlo to docela dobře. Všecky dívenky psaly o podzimku pěkně, vždyť měly hlavičky bystré, odpočínuté a podzim – ať si říká, kdo chce, co chce – je přece jen nejmalebnější část roku! Málinka to také dobře ví a píše o pozlacených stráních krasenské obory, o posledním tanci lístků, které se na ten bál oblékly do nejnádhernejších šatů, o větříčku, jenž jim k tanci hraje, a o celé malebné kráse podzimku u nich – pod horami. Ne – není to umírání – je to jen zdravý spánek...

Gabra plete brambory a ohníčky dohromady, píše o kopačkách na poli, o mlácení ve stodolách, o plných sýpkách, o pastvě – hlavně koz – též o ulekaných zajíčkách a honech na ně, píše o všem možném, jen ne o malebnosti. A takhle to ukončuje:

Ať se slunce chýlí, chladný vítr kvílí, nahé větve lkají, květy umírají – jak to napsal ten anglický spisovatel Shakespeare – Gabra se na to na všecko těší. Nemůže pořád svítit slunečko, kdepak – stín také musí být. A proto nemůže být také stále léto. A po podzimku přijde zima – zase krásný čas – vždyť se bude sáňkovat, chodit na klouzačky a letos už také bruslit! Ó ano, lidičky, Gabra bude letos bruslit! Bude se prohánět na brusličkách na „Mlynářce“, velikém rybníku za Krásnem, vždyť bude mít nové brusle! Maminka jí to slíbila! Už jen aby ta zima tady byla!

Paní profesorce se kompozice líbily. Kolik dětí, tolik různých dušiček a nálad, a tolik také různých kompozic. Podle nich své děti dobře poznávala. Měla radost, že i Gabra se pustila do samostatné práce a chápala její těšení se na zimu i na bruslení...

Gabra se na zimu opravdu velice těšila. Brusle měla slíbeny od Ježíška a bylo tudíž jisto, že je dostane. Vždyť celkem letos ani pořádně nezazlobila, tož rodiče jistě dostojí slovu.

Ó brusle, brusle! Jaká je to radost pro takové děvče, které se dosud na jízdu na bruslích jen dívalo. Ba, věru, dostane je i Málinka, ale jen když se budou obě dobře učit! Však se na to maminka pozeptá ve škole!

Gabra byla úplně bez starosti. Učení jí šlo letos celkem dobře. Dosud si na ni nikdo nemohl stěžovat. Bodejt! Na podzim to ještě jde. Hůř je z jara, když slunečko láká ven. Tak ať si jen maminka s pánembohem do školy jde – – –

Sníh přišel letos opravdu brzy. A s ním i pořádné mrazy. Děvčátka měla tvářičky mrazem červené jako míšeňská jablíčka, radost pohledět. A když Gabra přicupitala už po druhé pozdě do školy z klouzaček, paní profesorka uznala, že je čas dát dětem napsat úlohu o zimě. Dostaly ji za domácí úkol.

Nadpis byl: *Královna zima.*

Ó, to si dcerky zajuchaly! To bude lehounké! O zimě psát není nic těžkého! To se sfoukne v neděli navečer a celé odpoledne v sobotu a celý den v neděli se může lítat po klouzačkách.

Ale co je to všecko platné, když potom navečer je hlava „jako cent“ a nechce zabrat!

Gabra se nad kompozicí drbala za ušima a Málinka div nad ní neplakala. Kdyby se psalo: radosti zimy, ale když ona „královna“!

Prachmilion – jak začít?

Málinka začala:

Zima kraluje. Ona je tady. On padá sníh. Ono se sáňkuje. – – –

Gabra jí tam nahlédla, dala Málince pohlavek a list jí vytrhla.

„Takové nesmysly kecáš! člověče! To mosí mět břink! Vymysli si to lepší.“

„Půjdem každá zvlášť, ona mňa mate,“ poňňukávala Málinka. To maminka také uznala a vyprovodila Gabru do pokoje, zatím co se Málinka marně snažila v kuchyni něco kloudného napsat.

Sotva Gabra v pokoji osaměla, měla jedinečný nápad. Podívá se do starého kalendáře! Však jich má babička ve své světničce několik a pečlivě si je schovává. Třebas tam něco bude a Gabra nebude muset přemýšlet! Tak! Vždyť to nikdo nepozná! Potichu se vytratila a i potmě snadno vyslídila staré kalendáře a zas šupy šupy potichu zpět. Pěkně se v pokoji zamkla, aby jí snad nikdo nevyrušil a „studovala“.

Za půl hodiny se vrátila blaženě se usmívající do kuchyně a ustarané Málince radostně zvěstovala, že je hotová. Leč nedala jí ani nahlédnout! To tak, aby měly stejné myšlenky! Ani za milion!

„A já to půjdu psát taky do pokoje,“ naříkala Málinka, „tady nemám klidu!“ Sebrala svůj sešit a šla. Co to jen bylo? Málinka marně přemýšlí a je jí do spaní. Safra, což na nic nepřijde? Což kdyby se podívala do nějaké tatínkovy knihy v knihovně? Otvírá knihovnu – a tu jí padnou do očí tlusté svazky – ó to jsou ty staré kalendáře babiččiny. Kde se tu vzaly? Kdo je sem přinesl z babiččina pokojíčku? Ó, tam by se mohlo něco šikovného najít! Bude to aspoň rychle. Málinka rozevívá kalendář, listuje a už se do široka usmívá. Vždyť na ni zírá z knihy ten nejkrásnější popis zimy s názvem:

Královna zima.

Málince se to tak líbilo, že se po krátké úvaze rozhodla všecko opsati. Vždyť to nikdo nepozná a Gabře ani nemukne! Nerada sice „švindluje“, ale dnešní únavou to sama před sebou omlouvala.

Věru, ani půl hodinky to netrvalo a Málinka byla s kompozicí hotova. S jasnou tváří vstupovala do kuchyně a hlásila, že už to má.

Gabra hned chtěla kompozici přečíst, ale Malinka nedala. Když Gabra jí nedala nahlédnout do své, nedá ani ona!

Zavřela sešit do tašky a šla raději spat. Gabra už se také zakutávala do peřin a tak obě po té velké starosti ve chvílce tvrdě spaly.

A nazítří dcerky kompozici odevzdaly a očekávaly výsledek. Nedal na sebe dlouho čekat.

Profesorka přišla a nejdřív ze všeho poroučela Málince přečíst svou kompozici nahlas.

Málinka čte s plným sebevědomím:

Královna zima.

V hermelínovém plášti se dostavila královna zima. Ji nevitají sbory pěvců, jako jindy vesnu, zato ale jásavý křik dětí, které na ni čekají se svými saněmi a bruslemi. Klouzačky oživnou, za vraty stojí sněhuláci a ve sněhu jsou otisky dětských postav. Hoši se klouzají a snížek padá. Mrzne, jen to praští, ale to dětem nevadí. Běhají, jako by zimy nebylo. Jen stařenky jsou zachumlané do šátků a jdou do kostela. Celý kraj je prozářen sluncem a třpytí se jako ze stříbra.

Často se nad krajem rozprostře mlha a zakrývá celou vesničku s celou její zimní chudobou, s holými stráněmi a stromy.

Královna zima nemá ráda prázdné cesty a holé lesy. Rozprostírá bílé koberce i po stráních a tisíce jiskrných sněhových květů po nich tančí v zářivém slunci.

Málinka přečetla.

„A nyní svou práci přečte Gabra!“

Gabra je rudá jako plamen, polyká sliny a ukazuje na svůj krk. „Já nemůžu, já chraptím z kluzačky,“ omlouvá se.

„Nevadí! Tak to čtete chraptivě!“

„Ale – –“

„Nic ale – čtete!“

Gabra čte chraptivě:

Královna zima.

V hermelínovém plášti se dostavila královna zima. Ji nevitají sbory pěvců, jako jindy vesnu, ale já sot dětí –.

Třída propukla v smích, ale profesorka zle hubuje.

„Co tomu říkáte, Gabro?“ táže se profesorka.

„Prosím, vždyť to nic není – my to pracovaly s Málinkou spolu, šak sme sestry.“

„Z kterého kalendáře jste to opsaly?“ ptá se profesorka Málinky.

„Prosím z takového starého, co má babička,“ plačky oznamuje děvče. Gabra slítla zpátky do lavice a zvedla oči k nebi. Tahle Málina!

„Mně hrozně bolela hlava, na nic sem nemohla přijít – prosím, já už to víckrát neudělám –“

„Dobře, že jste se přiznala, nemusíte psát novou kompozici, ale maminku sem pošlete, já už se s ní domluví!“

Málinka si utřela slzy a jen prosila, aby kompozici směla napsat taky. Už má nápady a psát bude.

Tož psaly. Hlavičky se jim probudily a dcerky to napsaly celkem dobře.

„Po druhé, ať vás přejde chuť opisovat z kalendáře! Gymnasistky, že se nestydíte!“ dodala profesorka. „A pamatujte si: lež má krátké nohy, daleko neujde! A na vás mne to opravdu zabořelo, Málinko,“ podívala se vyčítavě na děvče.

Ta jen tonula v slzách a uznávala svatou pravdu, že „lež má krátké nohy“. Nikdy nebude „švindlovat“, ať to dopadne už, jak chce. S poctivostí se nejdál dojde!

Přesto se dcerky nemohly odhodlat říci mamince, že má jít k paní profesorce. Den ze dne odkládaly, až paní profesorka potkala maminku náhodou ve městě a vše jí věrně pověděla.

Maminka spráskla ruce. Ona o tom nic nevěděla! Takovou ostudu udělají!

Dcerky dostaly doma pořádnou výplatu – ale po ní přišel ještě horší trest. Maminka se svatosvatě zařekla, že nedostanou slíbené brusle. To za trest! Tak! Aby se neučily šidit!

Dcerky na návštěvě

Nepomohly prosby, bylo rozhodnuto. Dcerky letos bruslí nedostanou!

„A na čem budu jezdit na Mlynářce?“ čepýřila se Gabra všechna rozhněvaná.

„U nás v Brumově jsme si jako děti přivázaly na nohy prkýnka, a to se nějak jezdilo na brumovském potoce! Udělejte to také tak,“ odbyla je matka.

Gabra se ošívala, drbala se za ušima, měla by brusle tuze ráda!

Ale maminka tomu nechtěla rozumět! Dcerky zlobily, musí býti řádně potrestány, aby si to zapamatovaly. A potom, vždyť všechna děcka nemají bruslí! Klouzají se jen tak a taky jim to musí stačit. Aspoň se ušetří. Pense je malá, koupí se potřebnější věci.

Gabra si myslila:

Co sa budu trápit, pošeptám to babičce a snad to dobře dopadne. Ostatně, třebaš ten božský nápad bude mítí švagr Fanúšek – učitel ve Štítné.

Otřela si slzy a šla na klouzačku.

A už tu byly Vánoce a Štědrý den, večere, stromeček, rozdělování dárků. Dcerky dychtivě rozbalovaly své balíčky. Gabra najisto přece jen čekala brusle. Co to?

Z balíčků se vykulily papuče, punčochy, různé prádlo a Gabra už počínala rudnout. Až konečně zahlédla velký balík – nejzadněji pod stromečkem. A rychle po něm skočila. Na balíku bylo napsáno: „Od babičky“.

„To sú ony, ty brusliška!“ vykřikla radostně a jala se těžký balík rozbalovat. Ale jaké bylo její zděšení, když rozbalila a uviděla celý „štůček“ plátna.

„Co toto je za krám?“ dívala se strnule na plátno. –

„To máte od babičky do výbavy,“ ozvala se stařenka. „Nebudu už dlouho živa a chci, abyste měly na mne památku. Je to prostěradlové plátno. Až si budete stlát postýlky, vzpomeňte si vždycky na svoji bábu!“

Málinka, která také očekávala brusličky, rychle je oželila, skočila k babičce a začala ji pusinkovat.

„Babičko, babičko, vy neumřete a budete s námi až do smrti. A já žádné brusličky nepotřebuju, přivážu si prkénka, jak to měli včera ogaři, anebo si půjčím jednu bruslu od Žofky a taky sa povozím!“

Zato Gabra! Pořád jen bručela: „Kdo to jakživ viděl, aby sekundánka dostala pod stromeček plátno! Všecky dcerky se nám vyřehtají. Co mám nějakého galána, abyste mňa už vybavovali?“

„Gabruško, nesmíš tak mluvit,“ napomínala ji babička. „Nemáš ještě ze všeho rozum. Jednou v životě poznáš, že jsme to dobře myslyly. Plátno je vzácná věc. Toho má mít dobrá rodina v zásobě ne štůček, ani dva, ale plnou truhlici. Ve válce má větší cenu než peníze.“

Ale Gabra málo dbala na moudré rady babiččiny. Jen se mračila, dudila, a ještě štěstí, že objevila také Fanouškův dárek. Dostaly s Málinkou každá krásnou knihu. Gabra, toť se ví, dobrodružnou od Julia Vernea „Dva roky prázdnin“ a Málinka od Boženy Němcové „Pohorskou vesnici“.

Gabra se ihned ponořila do čtení a ještě týž večer byla s dobrodružnými hochy duchem na pustém ostrově v širém moři, daleko, předaaleko, a moc se jí to líbilo.

Druhého dne už hněv Gabru přešel docela. Když si ogaři na pustém ostrově tolik věcí sami vyrobili, co by si nemohla spíchnout brusle ona – Gabra?

Vzala dvě dřívka, natloukla do nich zesponu hřebíčků, omotala provázek a hajdy i s Málinkou na „Mlynářku“!

Však Málinka měla také dřívčka. Byla to dvě plochá polínka a moc krásně se na nich jezdilo. Toť se ví, že na Gabřiných, hřebíky podbitých, to šlo lépe, a věru, kamarádky se skutečnými bruslemi je měly co doháňet. Jen kroužky jdou na dřívkách moc špatně. To se po každé udělá kotrmelec, ale to jen zlepší náladu.

Na kluzišti bylo vskutku veselo a zábavě dětí přihlíželo hojně diváků. Byly to městské rodiny, které si vyšly o Božím hodu vánočním na

delší procházku a s úsměvem pozorovaly veselou mládež. Gabra byla středem obdivu.

„Jaké to máš brusle?“ křičely na ni nově přicházející kamarádky.

„To mně nadělil Ježíšek,“ smála se Gabra. „To sú pravé „Holzky“. To je nová móda v Berlíně. Podívej sa, jaké dělajú kružky!“ Gabra se otočila, a to se ví, hned sebou plácla. Ještě ke všemu jí uletěla brusle a tak křičela na kamarádku:

„Vidíš, cos zavinila? Včil mně půjč svoju bruslu! – Mně stačí jedna, nechť sa pěkně povozím.“

Kamarádka si dala říci, brusli půjčila a Gabra si ji chutě připjala. Svoji druhou dřevěnou zatím také odložila. Ale na železné brusli to nejde jen tak lehko. Dalo to dost námahy, než se na ní udržela, ale konečně to šlo. Vzaly se s kamarádkou za ruce. Jednou nohou se odstrkovaly a na druhé vesele jezdily. Když Gabra musela konečně brusli vrátit, pomračila se:

„Hm, hm, abys věděla, o moc lepší sú ty moje ‚Holzky‘. Podívej sa, jaké sme s Málinú dvě krasobruslačky!“

A tak jezdily s Málinkou, dělaly „kroužky“ a o zábavu měly až do večera postaráno. Diváci s nimi. A zítra na Štěpána zrovna tak. To měly děti zábavu!

Po dvou dnech povídala maminka dětem:

„Co jste to dělaly za kumšty na ‚Mlynářce‘?! Povídala mi paní lékárníková, jak tam vyvádíte! Prý vás pozorovala se břehu.“

„Mosely jsme přece ukázat, jakého jsme dostaly Ježíška,“ povídala Gabra se smíchem.

„A zrovna, abys věděla, jste se paní lékárníkové tuze líbily. Mám k ní přijít odpoledne i s vámi na návštěvu. Ráda by vás blíž poznala.“

„Aj s bruslama?“ ptala se Gabra.

„Ale kdepak! Půjdeme k nim do bytu! Musely jste se jí nějak zalíbit!“ usmívala se matka na své děti a prohlížela si je důkladněji.

Gabře tvářičky jenom hořely a Málinčiny oči, věčně plné údivu, nebyly také bez zájímavosti.

„Mami, kdy půjdeme?“ ptala se Gabra.

„Hned po obědě. Slíbila jsem to paní lékárníkové.“

To si děti s obědem nějak pospíšily. A Gabra hned, kde že má sváteční šaty?

„Počkat, počkat,“ zdržovala ji maminka. „Dřív se musíš pořádně umýt!“

Tož Gabra ráda – nerada, šla k umyvadlu a namočila si tam dva prsty a „ošmolila“ si obličej.

„Nic tak!“ zlobí se maminka. „Krk si pořádně umyj, ten se ti nějak černá!“

„Co ešče?“ durdila se Gabra. „Dyt' si odřu kožu a posledně jsem si ho myla na Štědrý den!“

„Už se jen myj a neodmlouvej,“ poroučela matka.

Tak si Gabra hezky pomaloučku myla krk a slušně při tom bručela.

Maminka se pootočila a poroučela dál:

„Umyj si pořádně také uši. Na to ty ráda zapomínáš! A ty ruce! Umyj si je kartáčkem! Podívej se na Málinku, jak ta se hezky myje!“

Opravdu! Málinka se myla v druhém umyvadle a všechno přesně, jak maminka nakazovala Gabře, dělala a tak právě teď si drhla ruce.

„Málinka je stará šmoligajda, ta se mosí drhnút; ale já su jak alabastr, já nemosím!“ křičela Gabra.

„Já ti povím alabastr!“ popadla ji maminka a sama jí dřela krk, co mohla, potom obličej, ruce a tam a sem jí uštedřila nějaký ten lepaneček. Gabra při tom hubovala:

„Toto vědět, na návštěvu byste mňa nedostali!“

Když konečně už byla v pořádku, maminka zas lamentovala:

„Co jsi dělala? Podívej se, jaké máš nehty! Hned si je dej do pořádku!“

„To mám z bruslí. Pořád je mosím ořezávat! Vidíte, co jste zavinili!“ Ale to už na ni maminka brala vařečku. Tož Gabra, šup, a už se schovala k babičce, při té ji maminka jistě neplácla.

„Nechte ji doma, Málinko!“ usoudila babička a hladila vnučku. „Nadělá vám tam darmo starosti a my se doma spolu nějak zabavíme.“

„Já chcu na návštevú! To tak, dám sa šidit!“ už se zase Gabra kabonila. „Málinka sa bude mět pansky a já budu doma cucat najspěš sušené trnky, ne?“ A už, hup do pokoje a oblékla si sváteční pepita šaty s námořnickým límcem a červeným páskem.

Málinka už byla také v parádě a jen ještě čekaly na maminku, než se ta ustrojí. Pak si oblékly kabátky a už chtěly jít.

Vtom se vrátil tatínek z procházky i s Jeníčkem, malým, asi rok a půl starým bratříčkem Gabry a Málinky.

„Já ci taty, já ci taty s mamintou!“ nedal se Jeníček nechat doma a natahoval na ni ručičky.

„I vezmi taky toho pacholíka s sebou!“ radil otec. Jeníček cupal radostí a tož si maminka dala říci. Oblečen byl svátečně a tak jen otřít mu trochu pusu a přečistit botičky.

Vykonáno, hotovo, a už se šlo.

„Kdyby vám tam paní lékárníková snad něco dala, ať hezky poděkujete! To vám povídám!“ napomínala matka své děti cestou.

Málinka měla největší radost, že jde do lékárny. Sice to bylo jen do bytu, ale kdo ví, jestli se nedostane taky dolů mezi lahvičky, prášky, mastičky, vážky – aby si mohla konečně všechno prohlédnout a na všechno sáhnout. Měla odjakživa ráda bylinky a těšila se, že jednou bude studovat lékárnictví. Proto dnes tolik přemýšlela. Vždyť šla do lékárny!

Paní lékárníková přivítala mile své hosty a usazovala je kolem růžově prostřeného stolu. Dětem se u lékárníků moc líbilo a vše si důkladně prohlížely.

Maminka si s paní lékárníkovou navzájem polichotily, jak obě hezky vypadají, a už si také usedly ke svačině.

Svačí vařenou čokoládu, dorty, zákusky s krémy, a Jeníček se cpe, co může. Dcerky neméně, vždyť paní lékárníková je tolik pobízí. Usmívá se na ně a zahledí se konečně na Gabru.

„To je zdravé děvče, paní řídící! Z té máte asi velikou radost! To jí to včera na bruslích nějak slušelo!“

Maminka si rozpačitě odkašlala a nechtěla říci pravdu o bruslích a povídala:

„Pořád chtěla nové brusle, ale Ježíšek nadělil užitečnější věci. Ale naše Gabra tomu nechce rozumět. Raději dělá ostudu na dřívkách.“

„A zrovna se dobře vydováděly,“ míní paní lékárníková. „Já bych zas ráda brusličky kupovala, ale nemám komu. Kdyby byla támhle Gabruška moje, měla by brusliček, co by chtěla.“

Gabra se zahleděla na nastrojenou paní lékárníkovou, pak se rozhlédla po přepychové jídelně a pohlédla na svoji prostou maminku. Neznámá úzkost proběhla jí dušičkou.

„Zrovna sa to dobře na ‚Holzkách‘ jezdí. Já myslím, že žádnú ostudu nedělám. Když mohla moja maminka na prám takových za mlada jezdit, co bych nemohla já?“ Gabra se přitulila honem k matce a pomračila se! Tak! Ať to každý ví! Nestojí o bohatou matku. Právě má ráda tu svou zlatou, jednoduchou a ustaranou maminku, která jezdívala taky na dřevěných brusličkách!

Paní lékárníková se zadívala na Gabru, na její kudrnatou hlavičku a obrátila řeč jinam:

„Jaký má pěkný hřebínek ve vlasech, červenou pentlí protažený, to jí to sluší!“

„To mně koupila maminka na jarmaku,“ chlubí se děvče, „abych nevypadala kór jak čarodějnice s týma vlasama. Víte, ony sa mně rády ježíja...“

Paní hostitelka se vesele zasmála, a aby zakryla maminčiny rozpaky, chce přidat Gabře na talířek ovocného krému.

„Tak, který dáme, Gábinko, jahodový nebo meruňkový?“

„To je fuk, milostpaní.“

Tož dostala krémů jahodového i meruňkového plný talíř. Gabra jedla, a když se paní lékárníková nedívala, namázla Jeníčkovi pod nosem vousy. Jeníček křičel, ale Gabra se nedala.

„Kdo za to může, že sa ogar ušmúral?“

Málinka tvrdí, že už má plné břicho a že už jí žaludek nic nebere. Nechává na talíři všeho polovic.

„Daj to sem, já to zim!“ bere jí Gabra talíř od úst. „Pravda, milostpaní, že je to škoda vyhodit?“

„Jistá pravda,“ směje se paní lékárníková a otáčí se k dětem. Povídalas i s maminkou, ale přec jen nejraděj i se dívala na děti.

Pak Gabra snědla ještě zbytky po Jeníčkoví. To už maminka hořela ve tvářích samou hanbou a hrozila jí.

„Jen ji nechte, paní řídící,“ povídala paní lékárníková. „Ať je jako doma.“

Tož se Gabra hájí:

„Šak co, psa tu nikde nevidím, tož nemá to kdo po nás zekt.“

„Ne, my psy nemáme, já na ně nedržím,“ říká paní lékárníková ve sele.

„A to my zas jo, pravda, Málino! My máme dva: Róna a Šohaje. To je dobrá věc, mět psiska. Jak máme něco k obědu, co nejede, má sa to dát komu zekt. Pravda, naša maminka často hubuje,“ mrkla Gabra po matce, „že by sa spíš prase vykrmilo, než dva psi, že sú to darmožrúti. No, ale, to víte, milostpaní, pro tatínka sa mosí už cosi vydržet. On má náš taťka ty čokly hrozně rád,“ vážně rozmlouvala Gabra.

„Prosím vás, paní lékárníková, mohly by se ty děti někde proběhnout?“ ptala se mile maminka, jen už aby děti někam vypravila.

„Jestli dětičky chtějí, mohly by se podívat třeba k nám dolů do lékárny. Muž by jim leccos zajímavého ukázal,“ praví vlídně paní. „Ale ten maličký ať tu zůstane.“

Maličký byl umazaný od krému až po uši a právě si otíral ručičky do růžového ubrusu. Maminka vyskočila a honem dává chlapečka do pořádku, omlouvajíc se. Paní lékárníková jen mávla rukou.

Gabra také seskočila se své židle a že půjde do té lékárny.

Málinka křičí a nabírá pláč:

„Jezulinky, já nemóžu, počkaj na mňa, já sem si zula boty a nemóžu do nich trefit!“

Bylo tomu tak! Málinka ke své blaženosti musela mít vždy zuté boty. Trochu ji tlačily a ona si, chudinka, chtěla pohovět. „Však to nikdo pod stolem neuvídí,“ říkala si.

Maminka až celá trnula.

„I ty jedna nezpůsob! To se dělá na návštěvě, zouvat si pod stolem boty?“

„Ale ony mňa hrozně gňávija, šak víte, mami!“ namítá děvče. „Enom necht' mně Gabra neuteče!“

Gabra se zatím prochází po pokoji. Vždyť musí čekat na Málinku! Prohlíží si obrazy a paní lékárníková se zatím baví s Málinkou:

„Tak ty jsi zvědavá na lékárně? Ale, ale?“

„Chce býti magistrou,“ pyšní se trochu maminka. „K léčení má všechny vloh, sbírá ráda bylinky a už sama vaří taky všelijaké medicíny babiče proti kašli.“ Je ráda, že řeč je konečně zavedena jinam.

Málinka si šněruje „gňávivé“ botiska a upejpa se:

„Mně sa léčení hrozně líbí!“

„A kolik je ti let, děvčátko?“ ptá se paní lékárníková.

„No, už dost, vždyť su v sekundě. A kolik je vám?“ načíná rozprávku Málinka, nevědouc, že taková otázka jí nepřísluší.

Maminka zase zrovna strnula. Jaký nezpůsob, aby se děcko ptalo dámy na léta!

Ale paní lékárníková je velmi hodná dáma, vlídně jí odpovídá:

„Tak kolik myslíš, děvčátko, hádej!“ Málinka nechá šněrování a zadívá se na paní.

Gabra se už ve světě lépe vyzná a Málince naznačuje posuňky, aby mlčela.

Málinka konečně chápe! Povídá:

„Já to neuhodnu, já prosím, nevím.“

Tu paní lékárníková praví:

„Řeknu ti to sama. Něco přes pětatřicet.“

Málinka si právě natahovala tu druhou botu a tak se ulekla, až ji pus-tila na zem.

„Jezulinky! Tak málo! Já myslela aspoň padesát,“ a spráskla ruce.

„Vidíte, jak jsou děti upřímné,“ obrací se paní k uděšené mamince. „A já myslela, kdoví jak dobře vypadám!“

„Hned bych tomu dítěti nabouchala,“ zlobí se matka doopravdy. „Počkejte, nezdooby, doma! Počkejte!“ hrozí dětem.

„Co je?“ nedá se Gabra. „Já o ničem nevím. Tot' si pěkně prohlížím jakéhosi pantátu na zdi, ani nemukám!“

„To je můj muž,“ kýve hlavou paní lékárníková.

A to už Gabra míří ke dveřím a za ní Málinka. Už aby jen byly venku!

Zatím paní lékárníková povídá, že zabalí trochu cukroví pro děti domů. Musí zarmoucenou maminku nějak rozptýlit.

Jeníček ji pozoruje, jak balí raneček, dělá hodného a písklavým hlasem žvatlá, aby to dobře slyšely:

„Až dostanu balít, já podětovám!“

Zas se mohla maminka zlobit a červenat. Pohlédla zděšeně na paní lékárníkovou, ta na ni a obě se musely zasmát.

„Inu, ty děti!“ lamentovala matka, „vidíte, co s nimi člověk zažije. Věřte mi, drahá paní lékárníková, že za ty jejich nezpůsoby nemohu! Vždyť žiji jen pro ně, starám se a pracuji, napomínám je, poučuji a někdy, věřte mně, je mi z té ostudy nanic.“

„A přece můžete být šťastna, že je máte,“ podávala obě ruce paní lékárníková matce. „Jak já bych si jich vážila!“

Obě ženy si porozuměly.

„Jste šťastná matka,“ opakovala paní lékárníková už po kolikáté. „Jak ten byt hned jinak vypadá, když jsou v něm děti.“ Rozhlížela se po pokoji, kde na stěně visel „pantáta“ tak trochu šikmo, neboť si jej Gabra otáčela ke světlu. Na pohovce ležel veliký medvěd vzhůru nohama a ještě mu Jeníček obracel uši naruby. A ten stůl! Po obou stranách Jeníčková talíře byly na ubrusu vyznačeny celé jeho ručičky, okolo plno drobtů a pod stolem uťapáno.

„Co ty děti dají starostí, ani nevíte!“ povídá matka, hledí jinam a rozpačitě pokašlává.

„Starostí, ale i radostí. Věřu, těšilo by mne, kdybyste k nám s dětičkami nyní častěji přišla.“

Maminka tedy slibuje, že přijde a pěkně si s paní lékárníkovou popovídá.

Zatím Gabra i Málinka ťukaly na dveře zadního vchodu do lékárny z chodby a na vyzvání „dál“ vstupují do neznámého světa.

Dveře se otevírají a Málinka vstupuje po prvé v životě do lékárny...

„My jsme Tauberovy a jsme, prosím, u vás na návštěvě,“ oznamuje tichým hláskem. „Milostpaní nás posílá k panu lékárníkovi dolů, aby nám ukázal lékárnu.“

„Vím už, vím. Tak jen pojd'te dál!“ zve pán v bílém plášti malé návštěvnice. „Já jsem sám lékárník,“ představuje se.

„Tady jsme v laboratoři, podívejte se! Tady vyrábíme tinktury, masti, náplasti, zde máme různá náčiní, strojky, mikroskop, destilační aparát – všechno vám vysvětlí tuhle náš laborant,“ ukazuje na vlídného, trochu sehnutého staříka. Ozval se zvoneček a to musel pan lékárník odejít do lékárny.

Stařík se ujímá děvčátek a ukazuje:

„Právě dělám náplast proti píchání v zádech. Pojd'te se podívat!“ Na stole leží dlouhý pruh růžového plátna a miska s jakousi rozehřátou hmotou, podobnou oleji. Laborant bere misku s tekutinou, rychle polévá plátno, horkým nožem zručně roztírá a dcerky vidí, jak hmota rychle tuhne a leskne se.

„Po vychladnutí to pokryjeme organtinem, aby se náplast neslepovala, a pak zavineme,“ povídá starý laborant.

„Moc lékáren už náplasti nevyrábí – všechno se kupuje hotové, ale já jsem tu ještě po starém panu lékárníkovi a ten jinak nechtěl, než všechno dělat doma. Říkával: Zlatá domácí práce! To je jiné než po fabricku! A taky každý lékárník to má umět vyrábět. A náš pan lékárník také dělá všechno po starém. Říká, že aspoň do všeho vidí a je přesvědčen, že prodává poctivou práci.“

„Kdybych dala babičce na záda kousíček té náplasti, přestala by jí záda bolet?“ ptala se nesměle Málinka.

„Hm, když bolí stářím, to ani náš „flastr“ nevytáhne. No, ale zkusit se to může. Ustříhneme kousíček tuhle od kraje. On to pan lékárník děvčátku rád dá.“ Odstříhl kousíček náplasti a podal Málnince.

Ta měla radost!

„Jaký je toto přístroj?“ ptá se Málinka, hledíc na podivnou velikou věc, vyhlížející jako kamna a kotel dohromady.

„To je destilační aparát,“ vysvětluje stařec. „Voda se v kotli vaří a horká pára jest vedena těmito trubkami. Ty procházejí kotlem se studenou vodou, takže pára se v nich ihned sráží, nu, a tady nám vytéká už destilovaná voda.“

„Já jsem ještě destilovanou vodu jakživa neviděla! Co sa s nůu léčí?“ povídá Málinka.

„Dává se do medicín a hlavně, jak náš pán říká – do očních kapek, kde je třeba vody nejčistší. Destilací totiž voda ztrácí všecky chemické sloučeniny. Ale pak už se k pití nehodí.“

„Lele, kuličky!“ ukazuje Gabra na malé drobné kuličky v láhvi.

„To jsou pilulky,“ usmívá se laborant. „To jste jistě ještě nikdy neviděly, ani neužívaly!“

„Ne, to ne!“

Tož pan laborant je nechal nahlédnouti do veliké zásobní láhve, kde bylo plno drobných kuliček, jako hrášky velikých, žlutým práškem posypaných.

„To jsou železité pilulky pro chudokrevné,“ povídal.

„Pravda, že su chudokrevná,“ otáčí se Málinka ke Gabře.

A tož dostala do pytlíčku trochu pilulek, a pan laborant podotkl, že přec jen na chudokrevnost je nejlepší čerstvý vzduch a dobré jídlo. Pilulky jsou opravdu jen pro nemocné!

„A tadyhle je vyrábíme,“ ukazoval na malý přístroj, který vypadal jako malý vál s kovovou destičkou. „Pan lékárník udělá těstíčko, a já to tady vyválím,“ dodal. „No, a tak se dělají pilulky.“

Pak uviděly dcerky ještě mnoho jiných věcí. Různé mozdíře, strojky k výrobě prášků v oplátkách, strojky na čípky, a podívaly se i do mikroskopu. Divily se, jak malý prášek rýžové moučky pod sklíčkem má podobu kulatého nebo hranatého zrna, a jak je jich slepených vždy v chomáčku několik. Pak viděly pšeničnou moučku, která je pouhým okem na vlas podobná rýžové, a hle – pod mikroskopem se jeví docela jinak. Má zrna veliká jako čočka a neslepená.

Dcerky už chápou, proč musí být v lékárnách mikroskop. Kdyby byl prášek nesprávný, pod mikroskopem se vše lehce pozná.

Najednou se Gabra zeptala:

„Heleďte se, je to pravda, že sa melú prášky z kostí umrlych? Ogaři mně to jednúc na pastvě vykládali.“

„Ale kde by!“ usmál se laborant. „Prášky jsou ponejvíce z rostlin – jako tuhle rýžová a pšeničná moučka – to jsou škroby – anebo z chemikálií! Však vám to ještě pan lékárník poví.“

Pak vedl laborant děvčátka do „materiálky“, místnosti, která jest pro lékárnou zásobárnou.

Místnost je podobna lékárně, jenže láhve a zásuvky jsou zde větší a širší.

Děvčátka se všemu divila. Vtom volá pan lékárník:

„Děti, děti, pojd'te se podívat, dělám pilulky!“

Dcerky běží do lékárny. Pan lékárník stojí za tárou (za lékárnickým pultem), má před sebou porculánovou misku, v rukou drží malé vážky a váží bílé prášky. Váhy jsou takové maličké, lžička ještě menší a pan lékárník váží takové malé množství prášku, že Gabra nad tím spráskla ruce.

„Jak takový krapeček může pomoct! Slízla bych to, ani bych to na jazyku neobrátila.“

„Slízla a pak umřela,“ pravil vážně lékárník. „Pohled', děvče, na lahvičku!“

Gabra se až otrásla. Vidí malou lahvičku se širokým hrdlem a skleněnou zátkou, na jejíž přední straně na černém štítku je bílý nápis: *Acidum arsenicosum* a hned pod tím namalovaná umrlčí hlava a hnáty.

„To je to z lidských kostí? Potem že chemikálie!“ vykřikla Gabra a zakryla si oči.

Pan lékárník se zasmál.

„To není z lidských kostí, neboj se! Žádný prášek není z něčeho podobného. Toto jest arsenik, známý prudký jed. Vyrábí se z rud arsenových. Rudy se praží a arsenik se usazuje jako bílý prášek.“

Dcerky se tomu diví, a ještě více, když pan lékárník zamyká jed mezi ostatní jedy na klíč.

„Velké jedy musí pod zámek,“ povídá. „Jest tu celkem dvanáct takových, mezi nimi: fosfor, strychnin, veratrin, atropin, rtuťové sloučeniny a jiné. A teď doděláme pilulky.“

Dcerky vidí, jak pan lékárník váží již na trošku větších vahách jakýsi žlutý prášek, a velice se diví, když slyší, že jest to rozemleté sladké dřevo – kořen lékořicový. Vidí dále, jak pan lékárník „zadělává“ malé těstíčko roztokem gumovým a jak sám dělá pilulky. Jsou s jedem, a proto tuto práci nesvěří ani laborantovi.

Pak ještě dcerky pozorují, jak pan lékárník míchá prášky s codeinem a ukazuje na lahvičku:

„Codein je taky jed. Jenže menší než arsen a proto není už pod klíčem. Ale oddělen je taky. Vidíte? Tamhle je máme, ty s červenými nápisy jsou ty menší jedy. Ale také by stačila jen maličká dávka a měl by člověk dost. Proto se i na ty musí dáti pozor.“

Pan lékárník míchá prášek codeinový s práškovým cukrem, rozděljuje pak na papírové kartičky a posléze plní papírové kapsle. Nakonec je uhladí kostěným uhlazovátkem a ukládá do krabičky. Málinec se vše líbí a se zájmem poslouchá, že codein je vyroben z opia a utiňuje zejména kašel a taky bolesti.

Málinku opravdu vše zajímá a jen si vroucně přeje, aby léta ubíhala a taky ona stála zde již za tárou a míchala...

„Pane lékárníku, jak dlouho bych musela studovat, než bych se dostala do lékárny?“ ptá se ztichlým hláskem.

„Nyní je již třeba maturity, tudíž bys musela projít nejdříve celou střední školu, potom dvě léta praxe v lékárně a pak dvě léta studia na universitě.“

Málinka počítá na prstech a celá se děsí. Jéje, to je dlouho! Celých dvanáct let práce! A ona nemá za sebou ještě ani dva roky.

„Dříve to bylo snadnější,“ pokračoval lékárník. „Můj šéf měl pouze kvartu a pak šel do praxe. Ta ovšem trvala déle, tři roky. Za mých časů stačila sexta, to jest šest tříd gymnasia. Nyní, jak jsem říkal, musí být maturita. A jest tak dobře. Lékárnictví je věda a ta se nedá odbýt. Čím jsme my, lékárníci, vzdělanější, tím náš stav bude lepší, prohloubenější

a vědečtější. A kdo má ke svému stavu lásku, ani dvanácti let studia se nezalekne. Já jsem studoval rád a jsem ve své lékárně velice šťasten. Miluji své povolání z celé duše.“ Lékárník se rozhlíží po lékárně, usmívá se, ale vážnost hledí mu z očí.

Málinka už se také nezalekne dlouhé práce. Hle, jaké ovoce přinesla panu lékárníkovi. Také se zbožně rozhlíží lékárnou a je plna touhy. Sní o svém příštím povolání, přemýšlí, vše ji zajímá. Ale zato Gabra!

Všelijak se ošívá a kroutí se netrpělivě. To je řeč o ničem! Co bude myslet, co bude za dvanáct let? Co se bude o to starat ona? Od toho je Pámbu! A dít se ještě deset let ve škole? A pak nakonec se zavřít do lékárny? Vždyť tu ani slunečko nesvítí a z flaštiček se šklebí umrlčí hlavy! Br! A pořád mít ještě ke všemu strach, aby něco nezmachometila! To tak! Bude stát v lékárně, když venku je tak krásně!

Gabra se znovu otřásla a pohlédla ven.

„Hele je, ogary!“ pojednou zvolala a rozběhla se ke dveřím.

„Počkej, dám ti něco pěkného!“ volal za ní pan lékárník. Ale Gabra se neohlíží. Pádila mezi ogary, kteří měli nosy přilepené na skle dveří do lékárny a nahlíželi na dcerky dovnitř.

Pan lékárník se zasmál a Málinka povídala:

„Však ona ještě ráda přijde.“

A tak Málinka hospodařila s panem lékárníkem sama. Směla si otevřít každý šuplíček, i na bylinky si směla sáhnout, čichala k tinkturám a brala vážky do rukou. Když se jí lékárnický stav tak líbí, vše jí pan lékárník dovolí.

Ze všeho zírала na děvčátko žádoucí budoucnost a bylo jí, jako by jí bylinky povídaly: „Přijď brzy, Málinko, těšíme se na tebe!“

Do lékárny přicházeli nyní pacienti – nemocní – a Málinka vše zase pozorovala. Viděla, jak pan lékárník radí staré babičce čaj proti kašli, míchá různé bylinky, pak slévá starému ponocnému mazání proti reuma, radí, s lidmi rozmlouvá, a věru, zná, jak vidět, všecky jejich bolesti i starosti. To vše na Málinku působí a ona cítí, že zde bude její život! Také poradí a pomůže. Bude jen a jen lidem prospívat, míchat čaje, masti, mluvit s babičkami, znát jejich život, na vše se bude ptát a pro

vše bude mít porozumění. Už viděla kdeco a měla se tedy k odchodu. Gabra už na ni dveřmi najukovala a pořád na ni kývala:

„Polez ven! Polez ven!“

Ale když Málinka nešla, Gabra pro ni vešla dovnitř.

„Enom sa podívejte, jak mně ogaři zrasovali ruku,“ ukazuje panu lékárníkovi svou ruku, která je celá podrápaná.

„Cos dělala?“ ptal se tento udiveně.

„A nic. Enom sa mňa pořád ogaři vyptávali, co sem v lékárně dostala. Řekla sem: pendrek! A tož jej chtěli honem vidět. Zařala jsem pěst a že neukážu. A tož sme sa seprali. Pořád chtěli po mně kúsek...“

„Tak chtěli pendreku? Až ti ošetřím ruku, dostanete každá kousek.“

Gabra si až poposkočila. Ani necítla, jak jí pan lékárník vymývá škrábance a natírá je jodovou tinkturou. Málinka však hledí bystře i na ovazování gázou. Gabra měla ruku, věru, slušně poškrábanou!

„A ted' pro ten pendrek!“ vede pan lékárník děti do „materiálky“. Tam otevřít plechovku a bere do ruky dva tvrdé, kulaté a silné kousky černého pendreku a povídá:

„Tak, tady je a dobré chutnání!“

Gabra pendrek popadla a hned se dala do cumlání. Málinka se ještě pro jistotu pozeptala:

„Prosím, z čeho je pendrek?“

„Z byliny, děvčátko! Z kořene lékořicového – ze sladkého dřeva! Viděli jste ten žlutý prášek, jak jsem jej dával do pilulek? Nuže, to je rozemletý kořen lékořicový. A tuhle – pendrek – to je zase extrakt z téhož kořene, výtažek.“

A tož i Málinka si zacumlala. Pan lékárník dává plechovku na místo, ale Gabra křičí:

„My sme třé! Hore je ešče náš malý Janek.“

A tož pan lékárník se usmál a pendreku ještě přidal. Vždyt' měl na návštěvě tři děti!

Vyprovodil pak ještě děti až ke dveřím a ty honem běžely vzhůru po schodech, pro maminku a malého Janka.

Museli ještě pojisti moc dobrých věcí, a když už dojídaly, Gabra povídala, zvedajíc se:

„Najedli sme sa, popili, pomlsali, tož je čas jít dom.“

Maminka se sice nad tou nezpůsobnou řečí zle zamračila, ale uznávala, že vskutku je čas jít domů.

Tu vstává paní lékárníková a povídá:

„Ještě není čas domů! Dříve musím tuhle děvčátkům něco dát na památku.“ Odchází od stolu a z vedlejšího pokoje přináší dva těžké balíčky.

„To jsou pravé ‚Jakson‘ – brusličky! Na těch se to bude jezdit!“

Gabra nevěděla, co si počít. Zatočila se jí hlava a šly na ni zrovna mráčky. Popadla balíček, přitiskla jej k srdci, ale pak běžela k paní lékárníkové:

„Milostpaní, – já, děkuju! Vy jste hodná!“ A objala ji. Tož musela dát ještě „milostpaní“ pěknou pusku a Málinka taky. Jeníček dostal balíček cukroví a už šli. Paní lékárníková povídala ještě na rozloučenou:

„Přijďte častěji, děti, a až budete na ‚Mlynářce‘ jezdit, vzpomeňte si na mne!“ A to už se jí rosily oči. Vždyť měla děti tolik ráda! Maminka byla dojata také a jen se omlouvala, že by, věru, mohli dětem brusle koupit, ale že přec jen musí dávat přednost užitečným věcem. Pense malá a dětí moc. Což jistě paní lékárníková uznávala.

Po chvíli si již vykračovala maminka po náměstí se svými třemi ratolestmi, chvílemi se mračila – to když si vzpomněla, co tam ty děti všecko povídaly, pak se zas usmívala a celá její duše byla naplněna tou divnou směsí: rozpaky i radostí zároveň. To tak bývá u všech dobrých maminek.

Zato děti byly jak se patří veselé, cumlaly pendrek a Gabra šla nejzadněji. Pohazovala vesele svým balíčkem a pořád se ohlížela na ogary a dělala jim chuti. Ukazovala jim pendrek, tu zas udělala dlouhý nos a vysmála se jim:

„Vidíte, že jsem měla pendrek? Ten byl dobře schovaný...!“

Maminka ve škole

Ach, to se to špatně učí, když je jaro a venku je tak krásně! Gabra to každého jara odstonala. Totiž ve škole – letos marodila s přírodopisem, s latinou a mnohdy také s němčinou.

„Jak je možno neučit se přírodopisu!“ zlobil se na ni profesor Chalupa, „když je jaro a celá příroda pučí. Copak nemáte pro nic smyslu?“

„Prosím, ano,“ vytáčela se Gabra. „Žáby už vylézají – a – a – kočky mňučíja celé noce pod okny...“

„No tak aspoň tohle, taky je to dobré znát. A jestlipak víte, jak ta žába kuňká, čím?“

„Prosím, hubú...“

„To by nestačilo. Má u úst zvláštní zařízení, blanitý bubínek, ten se jí při skřeku nadýmá a vydává známé žabí skřehotání. A co se těch koček týče – mohla byste popsat kočku?“

Gabra se směje. „To zamůřaočky!“

A povídá:

„Kočka má ocas, potom čtyry nohy, drápy, uši, hlavu, oči a chlupy. Někdy je múratá, někdy hnědá...“

„Ovšem, ale to by podle vašeho popisu mohla být také koza nebo kráva, případně pes. Popište určitěji kočku! Jak se na první pohled pozná!“

„Prosím, žere myši...“

„To se přece na první pohled nepozná. Mně se zdá, že se někdo doma na přírodopis ani nepodívá, Gábinko! To vám povídám, příště se mi přihlásíte. Učte se, jak přednáším!“

Zatím musela Málinka pěkně kočičku popsat a začala hned od čumáčku, nad nímž jsou vousy, pak hlava, krk a tělo s pružnou kostrou, což je u kočky právě velice důležité. „Skáče lehce a tělo stočí, jak potřebuje.“

„To je krámů,“ myslí si Gabra, ale co je to platno, přece jen to tak říci neuměla. Ve všem musí být pořádek, v popisu kočky. Nebudeme přece začínat ocasem! Ne?

Ale na opravu se Gabra nepřihlásila. Doufala, že profesor Chalupa na to zapomene. Ale ten si teď na Gabru pamatoval všechno, zrovna jako naschvál. Jednoho dne měla Gabra na tabuli namalovat včelu.

Jak to dopadlo, lehko se domyslit. Vypadalo to jako pavouk nebo jako moucha a tlusté to bylo jako myš. Jak to jen přijde, že v přírodě pozná Gabra včelu okamžitě, a na tabuli namaluje místo včely jakéhosi netopýra?

„Líbí se vám ta včela?“ ptal se jí profesor.

„Ta venku ano, ale tahleta je jakási moc najedená...,“ vytáčí se děvče.

„Nic platno, byla se asi napást medu,“ říká profesor. „Budu se muset zeptat vaší maminky, jestli máte doma takové. Tatínek je přece pěstuje, ne?“

„To ano!“

„Tak vidíte. Kdybyste život včel také pozorovala, jistě byste takovou obludu nenamalovala. To nejde, myslet si, však já včelu znám, nemusím se učit – od toho jsme ve škole, abychom se učili. Doporučuji vám pořádně se učit, z hodiny na hodinu, a pak taky budete jinak umět. Sedněte si!“

Gabra má vztek, že pro „hloupou včelu“ je tolik řečí, a zle se mračí.

Po hodině zastavuje na chodbě profesor Chalupa Málunku a povídá jí:

„Řekněte doma mamince, aby mne navštívila, musím si s ní o Gabře popovídat!“

Právě jde po chodbě také třídní profesor Šindelář a kýve na Chalupu. Něco mu povídá a pak se otáčí k Málince a říká:

„Já si budu muset s maminkou taky promluvit, jen ať brzy přijde, řekněte, že je to důležité!“

Málince bylo ze všeho těžko, nevěděla, co dělat. Má to říci Gabře? Ó, to raději ne, nesměla by pak doma nic vyřídit, nebo by jí nabušila. A jak by to pak omluvila před pány profesory?

Tak se Málinka rozhodla, že to řekne jen mamince, ale že to jen pošeptá, aby to ani tatínek neslyšel...

Maminka se zle zakabonila a spustila na Gabru:

„Co to máš pořád s tou školou, proč se neučíš?“

„Já že sa neučím? Však víte, že pořád čučím do knihy...“

„To by si páni profesori nestěžovali! A hned dva najednou!“

„Co, jací dva profesori? Tys neco kecala, pravda, Málino?“

„Nekecala, enom vyřizovala, co páni profesori vzkázali. Víš...“

„Co vzkázali?“

„Aby maminka přišla do školy!“

„A keří to vzkázali?“ strašně se čepýřila Gabra.

„Chalupa a latinář...“

„Jo, latinář, ten by toho chtěl! Což možu za krátký čas umět latinsky, jak když bičem mrská? To nejde! To je krámů, když si sem tam trochu zaplavu, to v latině každý, pravda, Málino?“

Málinka chtíc nechtíc musela přisvědčit, ač s Gabrou tuze nesouhlasila. Jen co je pravda, Gabra se v latině strašně zhoršila. Jako by se vůbec neučila, a když ji profesor vyvolal, trvalo to chvilku, než se ze zadumání probrala. Na co jen mysliła?

„Šak až budu chtět, tož tu latinu dohoním, no, ale celkem tříďas je správný člověk, rozumí děckám, ten z toho nic nedělá. Ale zato ten z přírodopisu! Ten na mně sedí! Nemože mňa ani vidět, tak!“ fňukala Gabra. „V latině si to spravím, ale ten druhý, ten mňa umoří s kočkama a jakýmasi brúkama!“ hořekovala stále. „To sú hlúposti a to na mňa není.“

„Kdyby nemuseli žalovat, nevolali by mne do školy, to se dovím pěkné věci, ach, ach,“ vzdychala maminka.

„Mami, vůbec tam nechod'te! Na mú dušku, nevím, proč by vás tam volali, věřte mně to! Čestné slovo!“

„Do školy půjdu a basta. Však už se tam beztak sama dost dlouho chystám. Ráda pány profesory poznám a promluví s nimi. Ale běda ti, jestli se něco zlého dovím! To bude jednou řádná výplata!“ zahrozila Gabře.

„Abyste věděli, jděte si tam! Žádná výplata! Nic sem neprovedla! Co sa budu bát?“ hodila hlavou Gabra.

Druhého dne šla maminka do školy.

Dcerky právě psaly první latinskou kompozici.

Potily se a Gabra byla samý šepot. Tu sháněla slovíčka vzadu, tu po levici, tu po pravici a zas hleděla pod zástěrku, kde měla přišpendleny listy z rozkládacího slovníčku a zas na lavici, kde pro všechny případy měla napsány „výjimky“. Ba, i na dlaň zírala, neboť i na své vlastní kůži měla poznámky řeči Římanů.

Když už to tak hezkou chvíli dělala, rozhodl profesor takto:

Nejlepší žákyně – Hůlková – sedne si za profesorský stoleček a tak jí dají žákyně, zejména Gabra, pokoj. Ty ostatní nejlepší také šikovně rozsázel a Gabru posadil rovnou do první lavice, aby ji měl hezky na očích. Když šla Gabra kolem Málinky, ze vzteku jí hodila do kalamáře jakýsi starý špuntík, co nosila v tašce, kdo ví jak dlouho.

Šla jako svázaná kočička. Hrozilo jí vypadnutí přišpendlených lístků, a profesor se musel až usmáti, vida ji tak zkormoucenou. Nic platno, Gabra seděla v první lavici. Co jí byly platný papírky pod zástěrou, když se na ně nesměla ani podívat! Profesor ji dobře hlídal!

Málinka byla tak asi uprostřed a oči měla přilepené jen na českém textu úkolu. Říkala si, jak jest to podivuhodné, že po půlročním učení – při tak malé znalosti latinských slovíček – již dovede o své vlasti tolik krásného povědět...

Hle – jak zajímavý text jim pan profesor Šindelář pro první latinskou kompozici připravil!

O naší vlasti.

Naše vlast ze všech zemí evropských jest nejkrásnější, nejpříjemnější a velikostí není nejmenší. Moře chybí, avšak břehy rychlých potoků a řek zdobí vysoké topoly, pestré květy luk, úrodná pole, menší i větší města. Veliké množství prastarých hradů, lesy přerozmanitých stromů a přeslavné budovy velikých měst baví

oči pracovitých obyvatel. Také slávou válečnou naši předkové ostatní národy převyšovali a v umění a vědách se vzdělávali. –

Málince se kompozice líbila, a protože znala dobře slovíčka, lehce se jí psalo. Sem tam, toť se ví, udělala i malou chybičku, jak by ne, když se pořád zasnivala. Viděla v duchu ty vysoké topoly a pestré květy luk, úrodná pole, řeky, města a psala a psala...

De patria nostra.

Gabře se to také dost hezky psalo. V první lavici, byť tam byla sama, nebylo to tak zlé. Anča Hůlková od stolečku přece sem tam něco napověděla, Gabra také něco věděla, a tak to dohromady šlo.

A také se zasnivala nad krásou vlasti. Viděla v duchu štítenský potok Járek při rodné škole, kde tatínek učival a kde si jako malé děti s Málinkou hrávaly. Viděla v duchu kvetoucí louky kolem, plno ogarů, husičky, Boží muka – až ji to chytlo u srdce. Tak s chutí by do té kompozice něco přidala! Necht' tatíček Šindelář ví, kde jest z celé vlasti nejkrásněji.

Jen jestli to dovede? Pokoušela se a už to má! Píše:

Zum Járek pulcherima pulchritudo est.

(Chtěla napsati: U Járků jest nejkrásnější krása.)

Zkomolila však němčinu s latinou a ani si to neuvědomila.

To bude tatíček Šindelář koukat!

Málinka načala právě poslední větu. Juchla si, že už jen jednou pero namočit, a už to bude.

Pero namočila, ale to se jí nešťastnou náhodou zabořilo do zátky, co jí Gabra do kalamáře hodila, a tu máš – Málinka vytáhla se zátkou i celý kalamář. Ten se převrhl a už teče inkoust po celé Málinčině kompozici.

„Jezulinky, já nešťastná,“ vykřikla Málinka. „Tak krásně jsem to o té vlasti napsala a včil – včil...“

Škytala a lomila rukama, až se celá třída ohlížela. Jen Gabra se rozchechtala na celé kolo. To se jí to jednou povedlo!

Tu pan profesor běží k Málince, ale hubuje:

„I vy jeden pytlíku, copak jste to zase udělala?“

„Tolik drahého ingústku!“ naříká Málinka bez ustání.

„Tak, lamentujte nad inkoustem a kompozici nechte umazanou. Dejte to sem!“

Profesor bere Málinčin sešit, list vytrhává a říká děvčeti, aby si to rychle opsalo a že chvilku počká.

Zatím co děti píší a dopisují latinskou kompozici ve třídě, chodbou dole se ubírá pan profesor Chalupa ke dveřím školníkovy bytu. I on měl „inkoustový“ den! Měl ve zvyku nositi v kapse svůj vlastní kalamář – Bůh ví proč! No, ale jsou na světě všelijaké zvyky, tož proč by nemohl mít profesor Chalupa, který byl celý takový jiný než ostatní, svůj vlastní kalamář? Měl jej, měl, dnes jej nesl v ruce, vždyť si jej právě naplnil. Jenže když si chce někdo při tom zapálit cigaretu, může to s kalamářem také špatně dopadnout. A taky že ano! Bác, už byl na zemi a inkoustu teklo jako omáčky.

„To je pěkné nadělení,“ hubuje profesor a chvátá ke školníkovu bytu.

„Pane školníku, pane školníku!“

Leč pan školník se neozývá a tu pan profesor, všecek zamračený a s radou vždy pohotově, popadne v koutě jakýsi hadr a jde inkoust utřít na chodbě sám.

Hubuje při tom na všechny inkousty, kalamáře a školníky dohromady a zatracuje je do horoucích pekel. Vždyť se sám všecek umazal, nové šedé letní kalhoty postříkal a i ten nový pracovní plášť.

Tu se otevírají dveře a vchází maminka Gabry a Málinky.

Na chodbě se rozhlíží a tu uvidí kohosi s hadrem.

„Jistě školník!“ Myslí si maminka. Tuze si ho prohlíží.

„No tak vida!“ povídá si. „Tak takový je Cibula! To ho Gabra doma trochu jinak vypodobnila. Vůbec nemá kostkované šaty, ani ježaté vlasy, ani valašské papuče. Má pěkný pracovní plášť, má brýle a jest to docela hezký člověk.“ Maminka se táže:

„Prosím vás, pane školníku, kde najdu pana profesora přírodopisu a latiny?“

Tu ten pán, co utírá inkoust po zemi, zvedne udiveně oči s brýlemi a zadívá se na maminku Tauberovu.

„Jak to?“ ptá se jí.

„Víte, to jest tak. Já tu mám dvě dcerušky. Jedna mně dělá trochu starosti a tak se chci na ni přeptat. Ona sice naše Gabra není zlá...“

„Gabra, Gabra,“ šeptá si oslovený a už je doma. Safra, teď se může něco šikovného dovědět!

„No, zlá jistě není,“ dotvrzuje mamince.

„Vždyť já to vždycky říkám. Ale to víte, pane školníku, profesoři! Jednou dítě něco neumí a už si na ně zalezou,“ postěžovala si maminka. Bůh ví, co jí to napadlo.

„Ale on snad Chalupa takový není –“

„I nechte být! Gabra se mi o něm už toho navypravovala, ó jé!“

„No a copak?“

„Schválně ji vyvolává, když se nehlásí. Hned pozná, když někdo něco neumí na sto procent. Možná, že má to moje dítě také trému. Učí se, na mou věru, učí. Ať je doma nebo venku – pořád se učí, pořád má knihu před sebou.“

„Jen zdali se opravdu učí! A trému rozhodně nemá, to mi věřte!“

„Pane školníku, snad své dítě znám! To víte – profesorovi bych to takhle říci nemohla. Ale vám to říkám otevřeně. Ostatně, kdopak umí všechno na těch sto procent?“

„Ono by to na padesát také stačilo, ale ona Gabra jest opravdu veliká neposeda. Zná ji příliš dobře.“

„Už se na ni nehněvejte. Já vím, jak vás loni zlobila s tou papírovou čepicí a visitkami na dveřích. Nemysleme už na to! Tu máte, pane školníku, korunu na cigarety.“ Maminka otevírá peněženku. „Gabra je veselá, ale jinak je to dobré děvče. Já myslím, že ten profesor na ní sedí...“

„Co? Že na ní sedí?“ zasmál se ten pán, ale přece jen vykulil oči. Byl tím tak překvapen, že nevěděl ani jak a korunu měl v ruce. „Kdo vám tohle povídal?“ honem utírá inkoust po zemi, aby mu maminka neviděla do rozesmátého obličeje.

„No, Gabra sama, prý na ní vskutku sedí. Já se sice dítěte nezastávám, ale přece jenom věřím, že to může být. To víte, profesori...!“

Ještě nedomluvila, když se tu kdosi hrne a zdaleka křičí:

„Pro pana králíčka, pane profesor, nechajú teho, já to utřu sám, dyť sem letěl enom do kastlíka s lístkem, šak už su tu. Honem utěkajte učit!“ Opravdivý pan školník Cibula – v kostkovaných šatech, s rozježenými vlasy – bere profesorovi hadr z ruky a sám utírá podlahu od inkoustu.

„Ježíši Kriste!“ vykřikla maminka a celá se zapotácěla. Ale tu ten pan profesor povídá:

„Přijďte, prosím, do sborovny v přestávce. Tam najdete profesora přírodopisu i latiny!“

Tím se maminka trošku vzpamatovala. „Snad to nebyl jeden z nich!“ těšila se v duchu. Ale do schodů se přece jen potácěla. „Teď jsem to děvčeti napravila!“ chytá se za hlavu.

Leč zvoneček ve chvílce už hlásí přestávku a když potom maminka vejde do sborovny a ptá se po panu profesorovi přírodopisu, stojí vstříc svému známému z chodby.

Byl to on!

„Prosím, já nic, to všecko Gabra – víte – já jsem se spletla – –,“ koktá maminka a jest jí tak, jako by byla sama žačkou a dostala kouli, karcera a čtverku z mravů najednou.

„I to nic,“ usmívá se profesor záhadně. „Kdepak by mě hned napadlo, že si vydělám dnes tuhle korunu?“ Dívá se do kapsičky u vesty a tuze se směje. „A potom, co já se všeho dozvěděl! Prý na Gabře sedím, ano?“

„Ježíši, pane profesore,“ lomí zdrcená matka rukama. „Ani mi to neopakujte! Vždyť já už napřed na vás vidím, jaký jste hodný. Copak by po tom všem ještě se mnou někdo mluvil? Ale počkejte, jak já teď Gabru napravím! Nasekám jí, za uši vytahám, klečet bude, zavřu ji do pokoj íčka, otcí to požaluji a jen a jen se bude učit přírodopisu!“

„Ono se řekne učit, ale jak učit? Nemusí sedět jen a jen nad knihou, toho já nežádám, spíš bych myslel, aby si všímala přírody, broučků, včelek, má přece její otec doma včeličky, ne?“

„Jak by neměl,“ odpovídá čiperně matka, „máme čtyřicaterý...“

„No vidíte, a ona mi nedovede namalovat ani jednu! Až bude tatínek vybírat med, tož ať si je Gabra důkladně prohlédne a pak mi poví o nich něco lepšího! Jen jí to řekněte! A broučků ať si všímá, přírody, květin a všeho kol sebe... S tou mladší jsem spokojen, to je jiná povaha, vše jí zajímá, ale ta druhá, inu v té je čertík!“

„Pane profesore, nezastávám se jí, ale učí se, věřte mi, že se učí, pořád má knihu před sebou!“

„Ano, knihu má před sebou, ale vespod nějaký román. Co tomu říkáte, pane kolego?“ obrátil se profesor Chalupa na přicházejícího latináře.

Maminka se čile po něm otočila a ani neviděla, jak vlídně ji Chalupa pozdravil, a hned zmizel...

„Pane profesore, přál jste si se mnou mluvit, nuže, tady jsem...“ kokotala maminka v rozpacích. Už dnes nebude kloudného slova schopná, tak je popletená ze všeho, co to v chodbě napovídala domnělému školníku!

„Ano, přál jsem si s vámi mluvit... Ne kvůli učení. Děvče je celkem chytré a co zamešká, zas dohoní, totiž jistě by dohonila, kdyby nebylo detektivek... A děvčete je na takové čtení škoda. Propadnout – ne, to bych jí věru nepřál. Mám pro děti porozumění, ale tohle je příliš silné!“

„Pane profesore,“ nechápe pořád maminka. „Já jí detektivky vůbec netrpím! Jak něco takového najdu, šup – už je to v plotně, ať je to čím chce!“

„Tak proto je má tak dobře schované!“ usmál se mírně profesor. „Nuže, milá maminko, přečtete si tohleto! Podívejte se!“ a podává mamince objemnou knížečku s nápisem „Můj deník“. „Našlo se to v její lavici a mně – jako třídnímu – to školník odevzdal. Vidíte, kdyby byla s ním za dobře, jistě by jí to neudělal!“

Maminka jen polkla hořkou slinu. Ale profesor jí nedává čas na dumání a už deník podává.

„Přečtete si, prosím, kousek!“

Otvírá deník a ukazuje mamince, kde má čísti.

Maminka bere sešitek třesoucíma rukama a čte:

28. III.

Jakživa sem sa tak nenachechtala, jak dnes. Naši mňa zavřeli do pokoj a aj s latinú. Ale já tam mám na tajném místě v almaře schované samé detektivky a legrace. To tam dycky čtu. Mamka mňa hlídá a posílá babičku poslúchat za dvěřama. Jak ztichnu, je zle! Tož já to dělám takto: Vezme sa latinská mluvnica, na ňu se dá detektivka a čte sa nahlas. Totiž ta detektivka! Prám jak sem to dnes dělala. Četla sem nahlas:

Z hrobu vyšlehy plameny, černý stín se blížil. Krkavci létali kolem, ale on nic neviděl a neslyšel...

„Já tě slyším, nezdo!“ křičí babička. „Hned to překládej do latiny!“ Myslila, že sa učím latině.

A tož já, jak poslušná vnučka, sem to překládala.

Ex hrobo plamendo vyšlehando, niger stínus bližendus est. Krkavces letando, nic neviděndo, grosmutram šulendo, nic nevěděndo, chachendo: Chacha cha!

29. III.

Etiam profesoro Šindelářo šulendo. Hlava bolendo, kňúrando, fňukando, domu jendo a dobře se mněndo. Amen!

Maminka se až zapotácela. Latinsky sice nerozuměla, ale téhle latině přec jen rozumět musela, i kdyby nechtěla.

„Dejte mi to, pane profesore, dejte mi to! Otcí to ukážu, musí jí potrestat, že ještě jaktěživa tak bita nebyla. A já jí vyplatím hned, tady před vašima očima. Počkejte!“ Rozběhla se maminka ven.

„Ne, ne, ne!“ zadržel jí profesor. „Já jí tady deník odevzdám a vy se s ní vypořádejte nějak doma. Myslím však, že s ní ještě tak tu kvartu navzájem vydržíme, ale pak – pak jí dejte na něco praktického!“

„I copak myslíte, že s ní někde něco svedou?“ rozplakala se maminka. „Vždyť sama si s ní nevím rady!“

„No, ale bití bych přec jen nedoporučoval. Z kvarty jí nechte doma a bude to!“

„Poradím se s tatínkem,“ tiše odpovídá matka.

Profesor se s maminkou srdečně rozloučil. Jako dobří přátelé...

„Gabro, tady jsme včera něco našli,“ povídá profesor děvčeti o příští přestávce na chodbě. „Dobře si to po druhé schovejte! Běda, kdyby to našel pan ředitel!“ A pořádně jí zahrozil.

Gabře vyvstaly všechny vlasy na hlavě, zuby v ústech, uši se jí protáhly a jazyk lezl z pusy ven.

Hrůza na nebi a na zemi! Aby tak sem maminka byla dnes šla! Teď ji sem Gabra nepustí ani za milion škopků dukátů!

Spěšně otvírá neblahý deník. Ba, věru, má hrozné tušení. Hned za svou „latinou“ čte:

30. III.

Všecko přečtendo, rozuměndo, mamince pověděndo! Výplatam čekando! Amen!

Ó hrůza! Gabra poznala hned písmo profesora Šindeláře. Jak to všecko jen dopadne? Maminka tu byla, jistá věc! Co teď dělat?

Toho dne se Gabře domů vůbec nechtělo. Tušila zlé věci. Drbala se za ušima, škňuřila se všelijak, ale pak si posadila čepici na hlavu, hezky si ji připlácla a pravila odhodlaně:

„E co, hlavu mně neuřežú, a inšího sa nebojím. Nějaký ten ždrchanec už sa vydrží.“

Když vešla do kuchyně, uviděla maminku tonoucí v slzách a tatínka, stojícího u stolu jako přísného soudce.

„Rákosku na tebe vzít, sesekat tě, klečet tě nechat, to všecko je na tebe málo, co s tebou, nešťastnice, máme udělat?“ třásl se nad ní otec.

„Dajte mně, prosím vás, najest, já vám to potem povím!“ smlouvala Gabra. „My měly takovou krásnu kompozicu o vlasti a já sem ju tak krásně napsala. Všecko sem si napravila, uvidíte!“ sepjala Gabra ruce před tatínkem. „Napsala sem, jak bylo u Járku krásně, jak nikde na světě! Proč ste mě odtamtud' brali? Tam mně bylo tak dobře...!“

Tatínek, ač měl napřaženou ruku, strhl ji zpátky.

Vzpomínka na Štítnou zaúčinkovala...

Ukázal Gabře rychle na talíř a zavelel:

„Jez! Potom si to povíme!“

Gabra měla hrozný hlad a pořád si přidávala nové a nové porce. Moc dlouho to trvalo, než se konečně nasytila. Zatím tatínkův hněv zchladl, zejména, když Gabra prohlásila:

„Nechte si mňa doma a nebudete sa moset zlobit. Prát vám budu, zametat, vařit, kozu dójit, okopávat brambory, všeco, všecičko, enom si mňa nechte doma! Dyt' já mám v rukách živú elektriku, sílu jak chlap, věřte mně to, všeco ve mně hoří po práci, a za nic na světě nemožu klidno v lavici sedět. To není pro mňa!“

„No, no, no, každý člověk potřebuje vzdělání. Aspoň kvartu vychodit musíš!“ okřikl ji tatínek.

„A ted' mně ukaž, kde jsou ty detektivky, my jsme je s maminkou nemohli nikde najít!“

Gabra se pošimrala ve vlasech, utřela si nos a šla do pokoje. Otevřela almaru, vzala tatínkův kožich a z jeho rukávů, které dole zašila, vytahovala přezajímavé věci. Pentle, zrcátka, korálky na krk a jiné. A taky špačka z cigarety.

„Co toto znamená?“ rozzlobil se otec. Popadl milého špačka a zmáčkl jej. Druhou rukou uštědřil své dceři notný lepanec.

„Dajte mně to, vraťte mně to!“ křičí Gabra a chce špačka nazpátek. „To je na zuby, to je na zuby!“

„Co že je na zuby, špaček?“ vytřeštil oči otec.

„Ano! Ogaři mně to radili, aj toho špačka mně darovali! To kdyby mňa náhodú rozbolely zuby, mám si zabafat...“

„Řekni ogarům, že jim vzkazuju pár pohlavků, ne špačka, tak! Podívejme se, už by to taky kouřilo! Na zuby je kartáček a voda, to si dobře pamatuj! Udržuj si je v pořádku a nebudou tě bolet! A ted' ukaž detektivky!“ poroučel rozzlobeně otec.

Tak Gabra musila s detektivkami na světlo boží. Moc se jí nechtělo. Však je tahala hezky pomaloučku, jako by se s nimi loučila. Byly až úplně vespod v rukávě a co jich bylo! Stín bez hlavy, Otevřená hrobka,

Krvavá slina, Sebevrahův odkaz, Duch upír, Žhavé železo v těle, Strážidlo za mřížemi a jiné.

„Nezdo!“ odlehčila si maminka a ušetřila Gabře pár pěkných šupanců rákoskou přes záda.

Horší ještě bylo, že maminka ani tatínek s Gabrou dlouho nemluvili. Zlobili se doopravdy. A to ji mrzelo nejvíc.

Málinka v chudobinci

Zima rychle uběhla a nastalo krásné jaro. Velikonoční svátky strávily dcerky u své stařenky – maminčiny matky – v Brumově. Oh, tam je nějak krásně! Stařenka pořád peče ty dobré povidlové buchty, „calty“, co jsou velké jako pouzdro a vysoké dvakrát tolik. A pak ty krájanky – krájené sušené ovoce – ve špiži! Ze suchých hrušek teče zrovna med a dcerky si libují, že co živý nic tak dobrého nejedly!

Venku zas čeká plno ogarů a dcerek, s nimiž se naše děvčátka honí okolo blízké kapličky, hledí barevnými sklíčky do ní a tuze se jim socha Panny Marie líbí. Jednou je červená, jednou zelená, podle toho, kterým sklíčkem se do kapličky dívají. Konečně je viděti, jak vypadá „opravdicky“, to když se děti dívají na ni do kapličky sklíčkem rozbitým.

A zas se hongají na kládách, věčně u kapličky pod lipami složených, a ty větší se pak rozběhnou k potoku dívat se na vodu, zatím co ty malé jdou na sedmikrásky.

Málinka, ať už chodila k potoku nebo na sedmikrásky, kráčela vždy okolo široké zahrady s nízkým plotem. Travička se zde tolik zelenala, stromy vrhaly na ni v jarním slunci stíny a celá zahrádka je jako pěkný obrázek. Uprostřed stojí domek a zahrádkou se procházejí stařenky, jedna starší než druhá. Mají berličky, hůlčičky a leckterá i brýle. Chvillemi si oprou jednu ruku do boku a hledí, hledí na ten boží svět, hledí na sluníčko i sedmikrásky, pak si vzdychnou, pokročí a jdou si sednout na výsluní na lavičku, která je téměř kolem celého domečku.

„To sú istě nějaké šťastné babičky,“ povídala jednoho dne Málinka Gabře.

„To je chudobinec, ty ťulíku!“ odbylo ji děvče.

„Chudobinec!“ spráskla ruce Málinka nad hlavou. „A já myslela, že sú tam samé šťastné stařenky!“

„No, a co by nebyly šťastné?“ diví se Gabra.

Ne, tohle Málinka nikdy nepochopí! Být v chudobinci a být při tom taky ještě št'asten. Musí se na to zeptat své stařenky!

„Je to pravda, stařenko, že ten pěkný domeček za váma se zahrádkú je chudobinec?“ spustila už na prahu domu.

„Ano,“ odpovídala stařenka. „Proč se tomu tak divíš?“

„Ale, když tam tak pěkně slunečko svítí...“

„Co by nesvítilo?“ usmála se stará žena. „Svítí stejně pěkně jak na zámek, tak na chudobinec, ba i na ten hřbitov.“

Málinka byla z toho všecka ustaraná.

„Stařenko, a sú ty stařenky v chudobinci št'astné?“ ptala se posléze.

Stařenka se zamyslíla. „Některé jsou, některé ne. Přijde na to! Má-li taková stařenka veliké děti, které se od ní daleko odstěhovaly – třeba do ciziny – a nechtějí se o ni starat, té je v chudobinci jistě moc smutno.“

Málinka polkla hořkou slinu. Což je možno, že by takové zlé děti vůbec byly? Málinka by nejraději sama nedala „ani do huby“ a svoji maminku a obě své babičky by třeba do bavlínky zabalila a chovala by je v náručí jako miminka, jen aby viděly, jak je má ráda.

„Potom jsou tam babičky,“ pokračovala stařenka, „které nemají na světě nikoho. Děti jim třeba pomřely, příbuzných není, nebo se nehlásí. Ty jsou v chudobinci jistě rády. Mají nadosmrtní teplý koutek a postaráno o živobytní.“

„To je pravda,“ míní děvče. „Ale já myslím, že je jim tam přece jen někdy smutno. Stařenko, když jsou ty babičky tak samy, chodí je někdo do chudobince také potěšit?“

„Ani nevím, Málinko,“ říkala stařenka. „Já sama jim tam posílám každé Vánoce nějakou nadílku; ale jinak, věru, jsem tam nebyla.“

„Stařenko, a o Velikonocích jim tam neposíláte nic?“

„No, taky se jim tam může něco poslat.“

„Já bych to tam třeba donesla a mockrát bych je od vás pozdravovala. Znáte přece některou tu babičku, ne?“

„I znám je, děvče, některé již od malička – –“

Druhý den ráno našla Málinka na stole připravený raneček. Byly v něm buchtý i malovaná vajíčka, které starostlivá babička obarvila, třeba ještě nebylo Červené pondělí.

„Dones to babičkám do chudobince,“ povídá stařenka.

Ó, ano! Pospíší si za babičkami a potěší je. K buchtám a malovaným vajíčkům položila ještě svůj opentlený tatárek – pomlázku – a statně vykročila.

Bylo právě odpoledne – po obědě. Slunce zase tak krásně svítilo, když Málinka vstoupila do tajemné zahrady. Vše si dobře prohlížela.

Jak čisto tu ty babičky mají! V oknech domku jsou muškáty a fuksie, a hle, jedna babička je zalévá. Málinka se na ni usměje a babička jí kývá na pozdrav.

Málinka vešla. Otevřela první světnici. Truhlice pod okny, stůl, vyřezávané židle a babičky sedí u okének, brady si podpírají a hledí do zahrady. Jedna babička polo leží na posteli, jiná sedí na židli, má zavázané oko, a všechny otáčejí své šedé hlavy po příchozí.

„Dobrý deň přeju,“ zdraví Málinka.

„Dobrý den,“ kývají hlavami starušky. „Copak nám neseš?“ ptá se ta u okna.

„Naša stařenka vás nechá moc a mockrát pozdravovat a tady vám posílá malovaná vajíčka a eště cosi,“ podávala stařenkám ranec.

„I to je hodná stařenka – ta Matějčíková, pravda?“

„Ano, hen od kapličky.“

Babičky se seběhly k ranečku jako mušky a každá si vzala po jednom vajíčku a té, co ležela, podala Málinka také její díl a přidala jí svůj tatárek.

„I zrovna takový jsme doma pletávaly,“ usmívala se nemocná stařenka. „Budu mít aspoň čím odhánět mouchy.“

„Vajíčka zrovna jako za našich mladých let. Červená, zelená, modrá, inu, vždyť jsou Velikonoce.“

„To je pozdrav ze světa,“ říká druhá.

Jedna si jen vzdychla, ale všechny měly radost, ať už si třebas i slzu s oka stíraly.

„A tož si sedni mezi nás!“ zvaly děvče.

To Málinka tuze ráda. Však si všecko důkladně prohlížela. Nad postelemi měly stařenky fotografie tu dětí, tu dospělých lidí, jistě těch svých nejdražších. Pak tam visely věnečky od Božího těla a růženec.

Světnička dýchala prostotou a čistotou. Málinka nezapomněla nahlédnout také pootevřenými dveřmi do sousední místnosti, kde to bylo skoro také takové.

„Víte, že to tu máte pěkné!“ usmívala se kolem. „Prám takové jsem si to tu představovala.“

„Když se ti to u nás tak líbí, tož k nám přijď častěji!“ zvaly ji babičky. „Však je nám tu, věru, někdy smutno. Ještě, že už to sluníčko víc svítí, už chodíme i sedíme na lavičkách venku. Inu, jaro je tady!“

Málinka pak musela vyprávěti, kam chodí do školy, a to babičky moc těšilo, že ona, gymnasistka, se k nim tak upřímně má.

„Taky máte děti?“ ptala se Málinka pojednou stařenky u okna.

Ale odpovědi se nedočkala. Ta, co leží, ukazuje prstem na ústa: „Pst!“

Málinka pochopila. Ne, téhle babičky se nesmí ptáti na děti! To je možná ta, které děti odjely daleko, jak vyprávěla doma stařenka.

„Vy jste všecky z Brumova?“ táže se Málinka.

„Skoro všecky,“ kývají babičky hlavou.

„Ze statků?“ Ale to babičky jen tak zase kývají hlavami a neříkají tak ani tak, a některé se vytratí ven.

Tož Málinka otočí řeč jinak.

„Máte bratry? Máte sestry?“

Ale co to? Babičky mlčí a dívají se rozpačitě. Bodejť budou vyprávět o bratrech a sestrách, kteří se k nim nehlasí a kteří je dali do chudobince.

„To je venku hezky!“ začíná Málinka zdaleka.

„No, to je, to je! To půjdeme raději ven. Pojd' taky!“ Babičky jdou ven, ale ta na posteli kýve na Málinku. Tak Málinka zůstane s ní.

Babička ji pobízí, aby usedla na okraj postele, a upozorňuje:

„Ony jedna před druhou nerady o svém životě mluví. O dětech žádná máma zle mluvit nechce, a když nemůže dobře, tedy nijak. To víš, dítě! Povídáme si tady své osudy, ale nejbolestnější si necháme pro sebe. Ale

všecko o sobě víme, rozumíme si i bez řeči. Nás všechny spojuje stejný osud. A máme se vespolek rády. A jak už to na světě bývá, leckdys se i pohněváme, podrbeme se, ale za chvíli je zase dobře. To už my, babky, ani jinak nedovedeme...“

„Babičko, vy se mi všechny tolik líbíte. To já vím, že se máte rády a já vás mám ráda taky. A jste tady šťastná?“

„Oh, jak bych nebyla, dítě zlaté! Nemohu si naříkat. Chudá jsem se narodila, umřu chudá jako Kristus Pán. Ale jen když Pán Bůh zdraví dá!“

„Babičko, vždyť vy jste nemocná, když ležíte,“ namítala Málinka.

„Já nemocná? I kdepak! To jen ty nohy! Nebolí, ale jsou jako dřevěné. A pak ten kříž! Někdy mně v něm píchá, jako bych v něm měla hřebíky. V břiše od operace mě také často bolí. A pak ještě to reuma v celém těle. Ale copak to je, podívej se, dítě, ruce mám zdravé, na oči vidím a na uši slyším. Zaplat' Pán Bůh za takové zdravíčko! Tuhle si vezmu Nebeklič,“ – natáhla babička ruku k oknu, kde ležela její modlitební kniha, ale zaúpěla:

„Au! Au! Inu, to je to reuma! Ale to nic! Vidíš, tu v Nebekličí mám fotografie. Vidíš, tohle je moje zlatá maminka a tohle je můj otec. Dej jim Pán Bůh nebe. Tuhle je zase můj muž.“

Málinka hledí na obrázek venkovské hubené ženy, se šátkem na hlavě, na druhý obrázek neméně vybledlý, kde vidí muže vysedlých lícních kostí, s dobráckým úsměvem ve tváři – a pak na fotografii manžela stařenčina – hubeného mužíka s placatou čepicí.

„To je můj muž, zedníkem byl, ale už dávno – chudák – zemřel. A já jsem stále ještě tady!“ Žena pohládila obrázek, políbila jej a zas uložila.

Málinka položila už sama knížku na okno a zahleděla se na babičku. Je spokojená! Je nemocná a nenaříká.

„A kdo je ta babička, která zalévala květinu v okně?“ ptala se.

„Ta měla děti, vychovala je a mají dobré řemeslo. Ale odjely do Ameriky a o mámu se málo starají. Má ráda květinu, a to je celá její radost. Měli pěkný statek. A tak teď má aspoň ten stateček za okny...“

„Pojď, dcerečko, mezi nás,“ volají do dveří babičky zvenčí.

Málinka se rozloučila s babičkou ve světničce a spěchala ven. Poseděla chvilku na lavičce, porozprávěla, a to už ji zase jedna babička odvádí a povídá jí:

„Pojď se trochu projít po sluníčku! Podepřeš mě!“

Málinka podpírá babičku a ona jí povídá:

„Tak jsi se ptala, jestli jsme ze statku. Pojď, povím ti to. Já jsem z toho největšího. Nebýt toho, že jsme o něj přišli, nikdy jsem tu nebyla! Já jsem dobře vychovaná a znám móresy. Byla jsem za mlada v Brně! A vyšívat jak umím! Vidíš, – takovéhle nosím spodničky.“ Babička vysoukala sukénku a ukazovala vyšívaný lem červené spodní sukně.

Byla, chudák, všeka šťastna, že se může někomu něčím pochlubit.

„To je to pěkné!“ chválí Málinka.

A pak Málinka slyší, jak ta babička se měla v životě jen dobře, masa, vína, ba i piva bylo dost, i cukroví, až Málince sliny naskakovaly.

Vtom přišly ještě jiné babičky a už si jen tak vespolek povídaly. Málinka o Meziříčí a profesorech a stařenky o tom, jak se měly na světě jen a jen dobře.

Pak Málinku pěkně vyprovodily a ještě za ní mávaly, dokud nezašla. Jen jedna stála u vrátek a pořád, jako by jí chtěla něco říci, ale neřekla nic.

Nemálo se Gabra podivila, když Málinka druhého dne opět šla do chudobince. Nemohla to pochopit a jen vrtěla hlavou. Jakápak může být zábava se starými babičkami? Pořád jen říkají, kde je co píchá a Gabra má kolem sebe nejraději zdravé lidi jako buky, hodně ogarů, smích a muziku.

Tuže se zase Málinka divila, když jí Gabra jednoho dne, plna veselosti, povídala:

„Nech už ty baby na pokoji! Ještě tam provedeš nějakú kočičinu a bude zle! Pojď radši k muzice!“

„K muzice?“ vytřeštila na ni Málinka oči.

„To sa ví! A k jakéj! Hen u Balejů, to je zábava, panečku!“

„U Balejů?“ ptala se udiveně Málinka. „Dyť to není žádná hospoda!“

Ovšem, u Balejů nebyla hospoda, ale dědeček Balejů přece vyhrával. Pozval do světnice ještě dva či tři tak samorostlé muzikanty, jako byl

on sám, seděli na peci a vyhrávali a vyhrávali! Do světnice za šestáček mohl každý. Hlavně ty děti. Každé mačkalo peníz v ruce a hajdy k Balejům! Tam se točily jako vřetenka, juchaly a měly taky muziku, jako ti velcí v opravdové hospodě „U Cepků“.

U Balejů je to i jinak zábavné! Po stěnách visí hudební nástroje – píšťaly, cimbály, flétny, housle a jiné. To dědeček Balejů sám vyrábí. Myslíte, že se takovému řemeslu vyučil? Kdepak! Za mlada byl chudým pasáčkem a z dlouhé chvíle si na pastvě dělal píšťalky. Pořád lepší a lepší, a protože byl šikovný a měl muziku „v krvi“, jak říkal, naučil se vyrábět i jiné nástroje, i housle a prodával je daleko široko.

„Co se v mládí naučíš, ve stáří jako bys našel,“ povídal, když ukazoval dětem nástroje na zdi.

„A ještě si taky vyhraju nějaký ten groš a je nám veselo. A bída k nám nesmí! Jak zahraju na husličky, bída letí ze dveří,“ smával se a tím veseleji zahrál.

Gabra byla jako v jiném světě. Tancovala, skákala, na housličky brnkala, neboť dědeček Balejů i to dětem dovolil. Netušil, že za těch pár dnů, co Gabra chodí k „muzice“, vyrostla v ní ohromná touha po hře na housle. Dívala se chvílemi na Baleje, jak mu prst sjíždí po strunách, jak mrštně závodí se smyčcem. Tuze se jí to líbilo.

„Pantáto, jak sa vyrábíja husličky?“ zeptala se pojednou Gabra.

„Ja, cérko, to je tak,“ povídal bodře pantáta. „To sa vezne kus javora, potom baran aj se střevama a to všecko sa hodí za starým Balejů na pec. A tož jak za nejakú tu chvílu leze Baleja s pece dolů, to už ide vyhrává ja na husličky...“

Gabra se vesele zasmála. Tedy z javorového dřeva a struny z beraních střev. Tím větší měla chuť do hraní. Hned jak přijde domů, poprosí tatínka a maminku, aby ji nechali učit hrát na housle! Zrovna tak to bude dělat jako dědeček Balejů! Skákat smyčcem po strunách a vyluzovat nejkrásnější tóny, chvílemi budou housle plakat, ale pak se budou smát a všichni doma budou mít radost.

Gabra zvala Málinku, aby se šla na dědečka také podívat, ale s tou nebylo řeči.

Ji poutaly jen babičky, znala už všechny jejich osudy, rokovala s nimi a její dušička také mnoho získala. Poznávala i stinné stránky života, jeho bídu a to je dobrá škola pro dítě. Váží si pak lépe svého teplého domova.

V chudobinci našla Málinka i krásu. Nebyla babička Vaculíková, ta nemocná, pravá hrdinka? Nenaříkala ani na chudobu, ani na nemoc, a jen pořád děkovala Pánu Bohu, že má ještě zdravé ruce a že dobře vidí a slyší. Jen aby to nebylo horší! Nebylo to od ní krásné?

Málinka se mezi babičkami v chudobinci cítila šťastnou. Pro každou měla dobré slovo i cukrlátko nebo sušenou hrušku. Jen aby si babičky život oslazovaly a viděly, že je má také někdo rád! A pořád si povídaly. Málinka už toho věděla! Jejej! Měla toho plnou hlavičku. Jednou vyprávěla té stařence, co ležela:

„Víte, že tamhleta babička nosí vyšívanou spodničku? A jak hezky vyšívanou! Prý byla na móresech v Brně.“

„O té sukni to vím,“ povídala stařenka. „Přejme jí trochu té radosti. Když ji taková věc baví, bude dlouho živa.“

„Že prý se jí líbí pan Macula z mužského chudobince. Vid'te, babičko, že se nebude vdávat, vid'te,“ povídala Málinka a hleděla stařence upřeně do tváře.

Nějaké babičky si ve vedlejší místnosti odkašlaly.

„Pst!“ udělala na Málinku nemocná stařenka, „aby to nikdo neslyšel!“

„Vid'te že ne, babičko!“ šeptala jí Málinka. A nedala se odbýt.

„Nevěř tomu, Málinko, to jsou jen řeči!“ šeptala stařenka. „A kdopak ti to povídal?“

„Povídala mi to ta babička s tím zavázaným okem, co oslepla z bídy.“

„Co to povídáš? Kdo oslepl z bídy?“

„No, ta babička s tím zavázaným okem. To je hrozně smutná věc, babičko! Pořád na to myslím.“

„Ale vždyť to není žádná pravda! Oko si zranila náhodou při pletení punčoch. Mívala se dost dobře, vždyť tolik pracovala.“

„Ach tak!“ oddychla si spokojeně Málinka. „Ale ta babička, co zalévá za okny, má děti necity, vid'te!“

„A kdopak ti tohle napovídal, Málinko?“

„Víte, ta babička s vyšívanou spodničkou. Víte, ta...“

„I vím,“ říká stařenka. „Tyhle dvě pořád spolu něco mají.“

Málinka s nemocnou babičkou ještě dlouho rokovala a slibovala jí mnoho léčivých bylin na všechny nemoci. Nakonec jí ještě podala Nebeklič a předčítala nahlas litanie ke všem svatým, jak si to stařenka přála.

„Víš, dnes nějak nevidím,“ povídala. „A ruce zčista jasna do rána mám dřevěné jako ty nohy. Ale zaplať Pán Bůh, ještě slyším, děvečko, ještě slyším! Díky Bohu za ten dar a mluvit mohu – a modlit se – Otče náš...“

Babička si zdřímla. Málinka jí ještě upravila podušku a zadívala se na ni. Zdála se jí taková krásná, jako svatá. Klid a spokojenost byly ve stařenčině tváři a Málinku naplnilo tiché štěstí. Jsou tu babičky spokojeny! Hleděla ještě chvíli na jasnou tvář této trpělivé babičky, pak ji maloučko pohladila po vlasech a tiše odešla...

Venku potkala se ještě s babičkami a ta „parádnice“ jí povídala:

„Ta nemocná je chudá jako myš! Od té nic nepodědíš! To já mám přec jen pár těch sukní...“

„Však já nic po téj stařence nechcu! Ona je to moc hodná babička! Tolik trpí a nic nenaříká! Mám ji ráda.“

„I, nic jí není! Ona se jen tak ráda mazlí...“ mávla rukou „parádnice“. „Člověku taky vždycky není akorát a copak to musím troubit do světa? Ale tamta pořád jen – tady mě bolí, tu mě pálí...“

Málinka se trochu kaboní a raději spěchá ven. U vrátek potká zase tu stařenku, co pořád jí chce něco říci a nikdy nic neříká. Tentokrát však opravdu Málinku zastavuje. Ukazuje na ústa. Málinka pojednou chápe. Tato babička je němá. Chudák! Ale němá není ani trochu smutná, ukazuje Málince na tu „parádivou“ babičku a ukazuje jí také na dědečka Maculu, který se právě objevil v okně protějšního chudobince pro muže, a zahrozila.

Málinka se musela až usmáti. Ale najednou se jí zdálo, že to slunečko po zahradě se už tolik nerozlévá, a tak spěchala raději už domů.

„To sú ti tam divné stařenky!“ povídala Gabře.

„Zas si tam byla?“ domlouvala jí Gabra. „Ty máš jakési chůtky! Ale cosi tam provedeš! Uvidíš! Čuč radši doma, anebo pod se mnú k muzice!“

„Jedna babička je tam jako anděl, abys věděla a o tvoje muziky nestojím! To tam tancujete s ogarama?“

„To sa ví!“ balamutila jí Gabra. „Drží sa nás v krúžku aspoň pět a točíme sa jak „kolo mlýnské“. Muziky hrajú trio.“

„Co to je, prosím ťa?“

„Ó, ty si trúbela! Ona neví, co je trio! Když hraje děda Baleja na husličky, Machala na fujaru a starý Ťulpa na cimbál, tož to je trio! To mosí byt dycky třé!“

Málinka už pochopila. Taky by ráda trio viděla, ale když se tam musí tancovat s ogary – ne, tam Málinka nepůjde! Ale Gabra Málinku přec jen přemluvila.

„Po stěnách visíja husle a já budu na ně hrát, já sa budu učit,“ chlubi-la se sestře.

Tož Málinka si dala říci a šla, jen jí Gabra musela slíbit, že může tancovat jen s kamarádkami nebo s Gabrou.

Opravdu, Málince se o takové muzice ani nesnilo! Držela se Gabry a hleděla tu na „trio“ – na tři dědečky ve valašských krojích na peci, tu na nástroje po stěnách, a šeptala Gabře:

„Víš, ty sa můžeš učit hrát na husličky a já enom na tu písčalku. Mně sa to hrozně líbí.“

„Tož to bude duet,“ poučovala ji sestra. „Víš, to když hrajú dva, to je duet!“

„Až bude náš Janek větší, může sa naučit na cimbál a bude trio,“ šep-tala jí Málinka.

„A což kdyby hráli čtyřé? Jak by to bylo?“

„Tož to by byl kvartet. Ale to bývá toť u Balejů enom v masopustě o fašankách – když hraje takéj starý Holba na basu.“

Gabra za několik dnů věru zmoudřela a nyní dělila se o své vědomosti s Málinkou.

Celé odpoledne strávila Málinka u muziky. A přece jen s ogary tancovala. Přijeli bratranci z Návojné, a když u stařenky zvěděli, že dcerky jsou „u muziky“, hned spěchali za nimi. To pak bylo výskotu! Vzali se všichni čtyři za ruce a točili se dokola, tu skákali, tu zase vláčeli nohu za sebou, chtějíce najít správný pohyb pro valčík, ale přec jen tancovali!

„A přecaj tančilas s ogarama!“ smála se Gabra Málince, když šly domů. Málinka se jen začervenala, a poněvadž jí druhý den z toho bolela hlava, šla zase raději do chudobince. Vzala trochu cukroví, co přinesla jejich tetička Anna, pak stařenčiny koláče a trochu krájenek a už jechala za babičkami...

Babičky stály u plotu a na Málinku jako by čekaly. Dívenka na ně zdaleka mávala a tu, když se již hodně přiblížila, babičky zvedly hole a berličky a hrozily na Málinku, co mohly.

„Počkej, ty jedna klevetnico!“ volaly na ni. „Víckrát se nám tu neukaž! Klepy dělat, to jsi dobrá! A kdepak jsi byla včera? Mělas špatné svědomí, pravda?“ Tak povídaly a babička parádnice křičela:

„Opovází se vykládat, že hledím na Maculu a že se budu vdávat! Hledím já na něho? Co?“

„A já že mám děti necity? Moje děti, to jsou pravé děti! Jenom že jsou, chudinky, daleko,“ utřela si jedna stařenka slzu v oku.

„Naklevení a pak se modlí litanie,“ povídala jiná, která tu rozmluvu Málinčinu s nemocnou stařenkou vyslechla a dál roznesla.

„Považte si, já že jsem oslepla z bídy! Považte si!“

„A mám prý stateček za oknem! Je to ale hádě, tahle žába darebná!“ durdila se známá babička. „Až tě chytnu, dám ti jich, co uneseš!“ hrozila hůlkou Málince.

Málince se zamotaly nohy a byla by málem upadla. Už už chce utéci, ale tu se otvírá okénko a nemocná babička vykukuje.

„Nechte ji, je to hodné dítě! Mějte rozum!“ volá na své známé. „Málinko, pojď sem, já tě ochráním!“

„Vida, jak může vstát!“ ukazuje parádnice na babičku v okně. „Když je potřeba, hned je zdravá jako fík! A ty, dcerčisko,“ obrátila se k Málince – „ztrat' se nám s očí! Klevetnico!“

Málince se vskutku zamotaly nohy a ona upadla.

„Klevetnico!“ jí řekly – ony – dobré – babičky! Pochopila. Slyšely, co si povídala s nemocnou stařenkou, a tu máš – takhle si to vyložily! Vždyť nechtěla pomlouvat! Nemůže za to!

„Já nešťastná!“ pláče Málinka a zvedá se těžce se země.

Ale pak se rozběhne, jen aby byla co nejdříve doma. Nic nevidí, že za ní spěchá ta nemá babička a křičí cosi nesrozumitelného.

Málinka už je na dvorečku a nemá babička za ní. Podává jí hřebínek. Málince vypadl a babička jí jej přinesla. Vysoukává sukénky, ukazuje lem spodničky a znázorňuje vyšívání. A pak hrozí k chudobinci. Také Malinka pochopila.

To všecko nadělala ta parádnice! Némá babička odchází spokojena. Zvláště když dostala od Málinky všecko cukroví a koláčky i s krájenkami.

Gabra stojí na zápraží a vítá Málinku.

„Co je to za babu, co ťa honila?“ ptá se jí zamračeně.

„Víš, to je ta nemá, jak sem ti pravila, ta z chudobinca, jak dycky na každého mluví...“

Gabra se zasmála.

„Némá, jak na každého mluví! Máš rozum, nebo co to mluvíš, Málino? Jsi jak vyjevená! A na co bečíš, prosím ťa?“

Málince se všecko v srdci rozleželo a dala se do hořkého pláče. Škytá:

„Ony mňa babičky – vyhodily – že su klevetnica!“

Gabra se zamyslí.

„Dyť sem si to myslela, že tam cosi zmachometíš! Když nejsu s tebú, nemáš nikam lézt! A vůbec, Málino,“ – povídala jí zamračeně – „víš, že opravdu jsi klevetnica? To ti ty babky jednúc múdre pověděly. Akorát si ťa možu představit, cos tam dělala. Vyptávala ses a potem dál vyprávjala, já ťa znám.“

„No ano, ale vyprávjala sem to enom jednej hodnej stařence, a potom možná, že to nekerá slyšela od vedle... a už nic, na mú dušku nic!“

„A co bys, klevetnico, ešče chtěla? Nemáš toho dost? Nic nemáš vykládat! Slyšet můžeš všecko, ale vykládat nic! Tak!“

„Ale dyť enom takovéj dobrěj stařence...“

„Ja, a potom tej, co to slyšela. A taková, panečku, babka, to ti je horší než policajt! Ani buben nepotřebuje a vytrúbí to na celé město.“

Ale Málinka jen a jen plakala. Hrozně jí to bylo na babičky líto. Nemůže ted' do chudobince a ona tam tak ráda chodila! Leč stařenka, když slyšela, co se její vnučce v chudobinci stalo, spravedlivě se na babičky rozhněvala.

„Že ty ženské nemají rozumu! Takovéhle dítě že by jim chtělo řečmi ublížit?“ pohládila Málinku a slíbila jí, že to v chudobinci „dá do pořádku“.

Stařenka slovu dostála. Když už odcházela do chudobince, volala za ní Málinka:

„A tu nemocnú stařenku že mockrát pozdravuju a nech sa na mňa nehněvá, že za nic nemožu. Šak sem jí neřekla, jak ju ty ostatní pomlůvaly a pravily, že jí nic není – že leží enom tak...“

„Už čuč a nevykládaj!“ plácla jí Gabra přes pusu. „Nevytrubuj, a co víš, nech si pro sebe!“

Málinka už opravdu nic neříkala, jen ještě zavolala za stařenkou:

„A ty léčivé bylinky že jí pošlu, nasbírám v máji čerstvých.“

Stařenka to v chudobinci vskutku napravila. Babičky se umoudřily a nechaly Málinku také mockrát pozdravovat. Ta nemocná stařenka poslala Málince takový maličký stříbrný prstýneček s modrým opálem – na památku. Nikdy že na ni nezapomene a na ty bylinky že se těší.

Málinku dáreček velice dojal. Jistě jediný majetek nemocné stařenky! A dala jí jej!

„Toto kdyby věděla babička ‚parádnica‘, tož by zlostú pukla,“ povídala Málinka Gabře. „Povídala, že po téj nemocnej není co dědit a vida, hele ho!“ zadívala se na něžný prstýneček na ruce.

„Ešče cosi vykládaj, hned bych ti napelcovala!“ napřahovala na ni Gabra ruku. „Nemáš těch klepů už dost?“

„Snad byste se nepraly?“ volá stařenka na děvčata. „To byste pěkně oslavovaly Velikonoce!“

„Stařenko, co dělaly babičky?“ ptala se po chvílce Málinka.

„I byly všecky u té nemocné a povídaly si. Jedna ji česala, druhá hládila, bylo asi té nemocné stařence zase nějak špatně. Ale než jsem odešla, libovala si, že už je zas dobře. Zkrátka, když viděla, že babičky o ni tolik pečovaly a ba že i ty jsi si vzpomněla, okřála.“

Tohle Málinka už vůbec nepochopí. Vždyť včera všecky babičky na ni hubovaly, dnes ji česaly a s ní si povídaly. To je divný svět! A jak zašmodrchaný!

Inu, je to tak! Svět je svět a v něm je dobré i zlé. Hněv, láska, bolest i odpuštění, ba i ty klepy. Jako v přírodě. Hezky, deštivo, bouřka, plno škod na poli a zase krásná pohoda. Ne, tomuhle Málinka ještě dlouho neporozumí. Najednou se jí zastesklo po dětských kamarádech a zatoužila mezi ně.

„Víte, že dnes mají u Balejů kvartet?“ hlásila Gabra, co právě zjistila mezi ogary před chalupou. „Starý Holba prý dnes přivlékl basu a bude nám ju ukazovat...“

„Já půjdu odpoledne k muzice,“ rozjasňovaly se Málince pojednou oči. „Přijdú návojští ogaři?“

„Hele ju!“ zasmála se Gabra, ale byla ráda, že se Málinka umoudřila. „Ogaři tu budú každú minutku!“

Tenkrát se Málinka moc vytancovala! A na housličky si zabrnkala, i na cimbál, ba i na basu, která tolik bručí. Věřte, že si samou radostí zapískala i na fujaru, co visela u Balejů na zdi, a dostala malý ždrchanec od Gabry, že je tak opovážlivá. Inu, Málinka měla náladu! A dědeček Baleja všecker dovolil. Nic nehuboval! Jen ať si ty dvě ve městě na dědečka hodně dlouho vzpomínají!

A vzpomínaly! Celou cestou až domů – do Meziříčí a nejvíc, když je maminka dávala zapsat do hudební školy a pak tu první hodinu, když braly do rukou housle, které jim tatínek koupil od pantáty Baleji...

Na prvního aprile

Gabra byla v nejrůžovější náladě. Vždyť bylo prvního aprile! Den, na který se Gabra nejvíc z celého roku těšivala. Málinka byla „aprimem“ od božího rána a kamarádky ve škole taky. Gabra už byla zase celá usmátá a o starostech světa nevěděla nic. Zvláště ne dnes odpoledne.

Tatínek s maminkou a s malým Jeníčkem odešli do blízké Zašové, kde oslavovali křtiny jakéhosi malého hasiče, a Gabře bylo od té chvíle do zpěvu. Sedla si do větví pučící jabloně a dala se do zpívání. Jaro bylo v nejkrásnějším rozpuku, slunečko už hezky hřálo a vytáhlo ven i Málinku. Usedla ke Gabře a zpívaly spolu. Málinka tenkým hláskem, Gabra hlubokým. Zpívaly dvojhlasně. Dcerky pocítily v krásném jaru radost ze života a lásku k rodné hroudě. Zpívaly, co jim srdce na jazyk přineslo:

Jsem Moravan,
toť chloubá má!
Kdo, rcete, otčinu mou zná?
Kdo zná ten požehnaný kraj,
ten utěšený zemský ráj?
/: Ó Moravo, ty vlasti má,
ty země moje přemilá! :/
Zde Rostislav, zde Svatopluk
mé drahé mluvy střehli zvuk;
zde posvátný konával děj
na Velehradě Metoděj.
/: Ó Moravo, ó vlasti má,
tys dávnou slávou věnčená! :/

Dcerky zpívaly se zápalem a Gabra hrdostí nad svou vlastní, „dávnou slávou věnčenou“ se až začervenala.

„Já su veliká vlastenka a prala bych sa za rodnú Moravu jak Johana z Arcu za Franciu. To bys viděla, Málino!“

„Šak my máme taky veliké vlastence,“ povídala Málinka. „Víš, přece, Havlíček!“

„To máš pravdu,“ souhlasila Gabra. „A hned si o něm zazpíváme!“ A již se neslo od jabloně jarním vzduchem dvojhlasně, něžně, jak jen dvě dívenky dovedou zpívat:

Spi, Havlíčku,
v svém hrobečku,
národ zpívá tvou věrnou písničku.
Odpočívej v pokoji!...

Děvčátka zpívala vskutku tak mile, až se okénka u sousedů otevírala, hlavy se v nich objevovaly a lidé naslouchali. I ti, kteří byli v zahradách, se zastavovali, nebo nahlíželi přes plot a naslouchali taky.

„To je krásný zpěv!“ libovala si paní Kalivodová od sousedů. „To budou z děvčátek nějaké zpěvačky!“

„Já ne,“ odpovídala Málinka. „Já sa chcu učit lékárnícu.“

„A to, myslím, nebude tak lehké,“ říkala paní Kalivodová. „To zpívání je jistě lehčí. Už jsi viděla někdy lékárnou zblízka? Bylas už v lékárně? To je, holenku, těžká služba.“

Ó, Málinka už lékárnou zblízka viděla. A jak se jí to tam líbilo!

Z práce strachu nemá. Zrovna se na ni těší. Práce, která baví a těší, bývá požehnána a necítí se ani její obtíže.

Paní Kalivodová myslí, že z Málinky by byla přec jen lepší zpěvačka než lékárnice, chvílku si o tom povídají, ale Gabra bloudí myšlenkami jinde.

Dostala výtečný nápad. Je prvního aprile a mohla by docela krásně poslat Málinku do lékárny pro nějakou „lumpačinu“. Když Málinka po lékárně pořád touží – má se jí sen vyplnit.

Když paní Kalivodová odejde, Málinka povídá Gabře:

„Gabro, jakú si včil zazpíváme? Já radím něco o květinách... Třebas „Červená modrá fiala“, chceš?“

Ale Gabra se tváří velmi zkormouceně a povídá:

„Tak je mi ti jaksi nedobře,“ a chytá se za břicho.

„A z čeho?“ diví se Málinka.

„Ale včera sem seskřúpala cosi v hrnku – myslela sem, že je to nějaká uschlá marmeláda, ešče sem si to ocukrovala, a on ti to byl lep... Maminka nic neví. A já pořád sem čekala, co mně bude. Už je to tady. Já sa snád' potrhám, au! au! Víš, já sem sa chtěla kurýrovat a tož sem zjedla na ten lep ešče celú cibulu s octem – aj celý česněk a zapila sem to vodú z rozmíchaných povidel... člověče, až ti mně to leze z krku, br!“

„Jejej, snád' si sa přiotrávila? Já dojdu pro babičku,“ měla se Málinka k odchodu.

„A to ne!“ zadržela ji Gabra. „Spíš bys mně mohla skočit do lékárně.“

„Do lékárně?“ usmívala se blaženě Málinka. „Ozaj?“

„Jo! Obětovat moc na to nemožu, ale šesták dám,“ hrabala Gabra honem v kapse. „Tu máš,“ povídala Málince, „a kup mně zaň „semosel“.“

Málinka se ještě Gabry zeptala:

„A vaří sa to? Jak to vypadá? Já to ešče jakživa neslyšela.“

„Ja, ja, to sa vaří. Už enom utěkaj, už mňa to zas drží,“ mačkala si Gabra bříško.

„To je mi divné, že ťa to tak najednúc chytlo, dyť si před chvilkou ešče zpívala.“

„Otrava ti přijde znenadání, už enom let!“

Jak Málinka slyší slovo „otrava“, už to „napichuje“. Gabra však na ni volá:

„Počkat, počkat, kúpiš mně tam ešče brablenčí sádlo, to je moc dobré namazat břuch. Tu máš ešče šesták, nech mně kapsa pukne!“

Málinka už běží, ale Gabra zase na ni křičí:

„A kdyby to neměli, tož kup místo všeckého čerstvý lírpa!“

Málinka si pořád opakuje do kolečka:

„Semosel – brablenčí sádlo – čerstvý lírpa.“

Cestou potkala Žofku Zajíčkovu a ta jí povídá:

„Kam letíš, Málínko?“ Málínka jí odpovídá:

„Semosel – brablenčí sádlo – čerstvý lírpa.“

Bodejť si bude po cestě povídat s kamarádkou! Všecko by zapoměla a Gabra by doma na otravu třebas umřela!

Do lékárny se jen těšila. Jak by ne? Pan lékárník je jejich dobrý známý a dá toho hodně. Možná, že ani peníze nevezme.

Leč Málínka byla velice zklamána. V lékárně byl cizí pán, mladý, v bílém plášti. Ó, pan lékárník má pomocníka. Nemohl již asi na vše stačit sám, přijal nového pana magistra.

Málínka tichým hláskem žádá „semosel“. Pán se zamýšlí, ale pak se ťuká do čela. „To jsou jistě senesové lusky, ne? Na co to je?“

„Pro našu Gabru. To je moja starší sestra. Víte, ona snědla lepidlo a je jí špatně!“

„A tak,“ usmívá se mladý pan magistr, „určitě chce senesové lusky. Je to dobrá věc. Hezky jí to pročistí střeva!“ Pan magistr dává tedy do sáčku trošku lusek. Málínka žádá ještě „brablenčí sádlo“.

„Víte, ona si s tím bude mazat břúšek!“ povídá.

„A tak!“ opět říká pán. „Tak to jí dáme mastičku speciálně břišní, větrovou!“ Již plní malinkou krabičku a podává ji Málince.

„Na ten „lírpa“ už mně nezbylo,“ uvažuje nahlas Málínka. Moc ráda by jej byla Gabře koupila!

„Lírpa – lírpa,“ povídá si nahlas pan magistr. A vrtí nad tím hlavou.

„To bude nějaká novinka. Podíváme se na to!“ Zapisuje si slovo „lírpa“ a vtom – jako když najednou chápe. Lírpa – pozpátku čteno – apríl! – Chápe také už „semosel“ i to „brablenčí sádlo“. Ale peněz nevrací, ani zpět léků nebere. Kdepak! Tak se nejlépe potrestají „fíoni“, kteří na prvního aprile moc rádi posílají pro nějaké hlouposti do lékárny. Usmívá se a povídá Málince:

„Vím už, co je to lírpa! Taky to tu máme. Je to novinka – specialita z lipového květu. Stojí to deset korun, ať si pro to přijde sestřička sama. Vysvětlím jí, jak se to užívá!“

Málínka by se ještě ráda na leccos zeptala, ale už sem přicházejí noví dva zákazníci – malí kluci – a žádají „vtipné semínko“. Jak to dopadlo,

Málinka už neví, viděla jen, jak pan magistr i tyto zákazníkы obsloužil a peníze přijal. Kluci si nesli pak v sáčku vsutku nějaké semínko a dělali nad tím „dlouhé obličje“.

„No ne, co všechno v lékárně mají!“ diví se děvce. Kdyby tak věděla, že pan magistr prodal taky ještě za celou pětikorunu komářího sádla! Inu, o prvním aprili se mají v lékárně vždy dobře!

Málinka přiběhla domů a už z daleka ukazovala sestře:

„Tady máš semosel a tady máš brablenčí sádlo!“

„A kde máš dva šestáky?“ čertila se Gabra už napřed. „Snád' si jim je tam nakonec nenechala?“

„No dyť sem všecko poctivě zaplatila!“

„O, ty tulifojte! Co si nepoznala, žes dělala apríla? Co ťa nevyhodili? Snád' si taky ešče koupila ten čerstvý lírpa, ne?“

„Ten stojí deset korun a máš si pro to přijít sama, pan magistr ti poví, jak sa užívá... Víš, on je tam nový pan magistr, od pana lékárníka by to bylo snád' lacinější...“

„Tak sa mně zdá, že ten nový pan magistr je pěkný fión!“ svítá Gabře v očích. Celá věc jí začíná být náramně k smíchu.

„Včil bys měla jít kupovat ešče „siosel“ a možná, že by ti ho taky dali!“

Však Málinka už taky pochopila. „Semosel“ – „siosel“ jí běhá hlavičkou a Málinka ví, co je to! Gabra ji zas jednou pořádně vyvedla aprilem! Hned jí za to nabuší!

„Probúří dva šestáky a ešče sa na mňa sápe! Heleme si ju! No počkaj! Já ťa spořádám!“ a už si byly dcerky ve vlasech. Když se pořádně popraly, povídala Gabra:

„Co bysme sa bily, pravda, Málino? Byla to jednúc pořádná legraca. Ale ty dva šestáky mně mosíš rozhodně vrátit! Já na tvoju hlúpost nemóžu doplácet! Ostatně, tys za to viděla apatyku a to ti snád' za dva šestáky stojí, ne?“

Málinka uznala, že vlastně přičiněním Gabry lékárně vsutku zase viděla a byla ochotna se s Gabrou vyrovnat. Jenže prohlásila, že nemá drobné. Musila tedy Gabře slíbit, že si to „oddělá“. Tento týden, byť byla na Gabře řada, vymete kurník ona – Málinka. Gabra se sice i přes to

škaredila, nechtěla věřit, že Málinka drobné nemá, ale nedalo se nic dělat.

Málinka právě povídá, že těch lusek, když už musí za ně pracovat, se musí užít. Uvaří si je, ocukruje a popije.

Mastičky je taky škoda, aby zbůhdarma ležela. Ať se s ní Gabra namaže!

„To tak!“ nedá se Gabra. „Heleďte se, jak je Málina vypálená! Kupí si čajíček za těžko nastrádané Gabřiny peníze, sama si ho uvaří, pěkně osladí a sama vypije! Gabra ať sa namaže mastičkú! Až bude hlúpá! Ty sa namaž! A Gabruška bude bumbat!“ Když i s tím Málinka souhlasila, tož to tak provedly. Málinka si namazala „břůšek“ a Gabra si „popila“...

A zase byly veselé... Gabra po chvíli radila:

„Pojďme vyvést babičku aprilem!“

Málinka si dala snadno říci. A tak si děvčátka stoupla doprostřed dvorečka a křičela z plných plic:

„Naša Herka má kozlata! Naša Herka má kozlata!“

To babička v tu chvíli přicupitá a Málinka samou hanbou leze horem na strom. Hrozně se styděla! Co ji to jenom napadlo, vyvést starou babičku aprilem?

Ale Gabra se směje, až se ohýbá.

„Málina vyvedla babičku aprilem. April! April! April!“ křičí, co může.

Babička se už vrací a hrozí na vnučky.

„Babí, že sa na mě nehněvate, že ne?“ křičí se stromu Málinka.

Babička se vůbec nehněvá a je ráda, že vyšla na boží sluníčko. Povídá si s vnučkami a je jí tak nějak krásně. To bývá na jaře všem babičkám.

„Kdepak jsi byla, Málinko, tak dlouho?“ ptá se stařenka.

„V lékárně,“ chlubí se děvče.

„Pro semosel,“ řehoní se Gabra.

„No ano, april!“ směje se stařenka. „Den naší Gabry! To sme postiženi všichni, milé dítě. Ani babičku to nevynechá.“

„A já jsem přece ráda, že jsem v lékárně byla,“ povídá Málinka. „Chtěla bych být taky lékárníci. Míchala bych prášky, mastičky, kurýrovala bych, to by mne velice těšilo. Chtěla bych lidem moc prospívat.“

„To je hezké, Málinko,“ míní babička. „Ale i jinak se dá světu prospívat. Každý člověk má na světě nějaký úkol, plní povinnosti, ani o tom třebaš neví.“

„Babí, i Gabra?“

„Ano, i Gabra. Už teď. Moc bychom se měly na světě dobře a s ní máme aspoň trošku starostí. Mozek musí při ní pořád pracovat,“ smála se babička. „A potom, Gabra nás všechny obveseluje a to taky člověk potřebuje.“

„Babí, a co já?“

„No, ty chceš lidem prospívat, až budeš veliká. Zatím jsi hodné děvčátko a to také blaží.“

„Babí, a co Honza?“

„Ach, děvečko, na něj teprve v životě povinnosti čekají. Ale jistě bude radostí mámy na stará kolena. Ten bude mít úkol asi ten největší z vás!“

„Babí, každý na světě musí mít ten úkol?“

„Každý, děvečko, každý,“ odpovídá vážně babička.

„I zvířata?“

„I zvířata!“

„I mouchy?“

Babička se usmála. „I ty mouchy. Ty jsou dobré pro lenivé lidi. Takový lenoch si lehne v zahradě a hoví si. Do ničeho se mu nechce. Kdyby jej aspoň ty mouchy neštípaly, shnila by mu krev. A tak ty mouchy na světě taky musí být.“

Gabra je zatím bůhvíkdě, ale už běží a volá na Málinku, která je nad mouchami ještě celá zkoprnělá:

„Málinko, Málinko, Mackovi poslali balík, honem sem polet'! Máš drobné? Já potřebuju korunu od něho a už nic nemám.“

Málinka, jak slyší o balíku od Macků, slítna se stromu div babičku neporazila a rovnou nízkým oknem do kuchyně. Tam šťourá ve všech možných škatulkách, až vystrachá pět dvacetníků a dává je Gabře.

„Vida ju, že má šestáky! Za semosel je neměla!“

„Za apríl přece nebudu vyhazovat peníze, já si to oddělám,“ nedá se Málinka.

Gabra odchází do chodby, mluví tam cosi a vrací se s ohromným balíkem. Jen si libuje:

„Pane, tam budú věci, jej!“

Málinka popadla nůžky a s nedočkavostí rozbaluje. Asi v deseti papírech si hoví krabice od cukru a v ní – stará papuča. Je plna kamení, bláta, odřezků z mrkve a zeleniny a na vršku leží cedulka s tímto veršem:

„Byl první apríl, byl bláznů čas,

Málina je vyvedená aprílem zas!

Cha, cha, cha! Gabra.“

Málinka mlátila do krabice a Gabra stála v okně a jen se řehonila.

„Apríl, apríl, pošmákní si, ňam, ňam, to je dobrá papuča! Udělej si ju na divoko! A toť mám pět šestáčků, vidíte je? To je za semosel a za brablenčí sádlo. Já ti dám, ty jedna cigánko, že nemáš drobné! Budu čekat najspěš, esli sa ti bude chtět vymetat kurník, ne? Aby ťa zas na to bolela hlava, jako posledně, ne?“

Babička hubuje na darebné děti a Málinka z kuchyně vyčítá:

„Vidíte, bábi, jaký má Gabra na světě úkol? – Enom zlobit a šidit lidi, abyste věděla – to je pěkný úkol!“

„Tak jí to oplat' a je to! Musíš si trochu rozoumek brousit!“ zlobí se babička.

Málince však už do hry není, oplakává navždy ztracených pět šestáčků a tož se zavřela do pokojíčku a už nevylezla.

Ale konečně přece. To jí někdo bušil na dveře. Málinka se podívala nejdříve obezřetně klíčovou dírkou a když viděla skutečného listonoše, teprv otevřela.

Listonoš podává Málince spěšné psaní a děvčátko se naň aspoň pětkrát zadívalo, není-li to zase Gabřin april?

Lidičky, to je dopis z Prahy! Od jejich starší sestry Ludvy, která v Praze studuje. Co se to stalo, co se děje?

Málinka utíká s psaníčkem ven a křičí:

„Gabro, babičko, Ludva píše expres, něco sa stalo, něco sa stalo!“

„Hehehe!“ nehnula se Gabra vůbec s lavičky. „Myslíš, že „semosel“? Ani nápad! To mosíš indy na mňa – až nebude prvního aprila!“

„Babí – nate – tu to máte, je to od Ludvy! Na mú dušku!“

„Ještě sa dušuj, nezdo!“ zacupala na ni babička. „Nedělej si hříchy!“

„Já to teda přečtu nahlas,“ křičí Málinka.

Roztrhává obálku, ale Gabra si zacpává uši, kope nohama, aby nic neslyšela a babička jde ke chlívku, aby se přece na Herku podívala. Nechce se plést mezi dětské „pletky“.

Málinka čte mezi jiným:

„– – – já se budu vdávat, přijed'te na svatbu – –.“

Gabra si lhostejně píská, a tu jí Málinka zakřičí do uší:

„Ludva sa bude vdávat, slyšíš, bude svatba!“ A tu jí dá Gabra pořádný lepanec.

„Neslyším, rozumíš!“ dodala jí k tomu a utíká oknem do kuchyně.

Málinka v nadšení za ní. Nic nehubuje na lepanec, vždyť jejich sestra se vskutku bude vdávat – tady je to černé na bílém. Bude si brát doktora! Málinka honí Gabru po kuchyni, zas oknem ven, okolo chalupy a pořád křičí:

„Naša Ludva sa bude vdávat!“

Gabra na to:

„Já to neslyším.“

Když už toho měly obě dost, popadly se do křížku a praly se jak dva čertíci. Když si byly zrovna ve vlasech a slítly na zem, křičí babička:

„Děti, děti, pojd'te se honem podívat, Herka má dvě krásná kůzlátka!“

„Ó já, babí, akorát nás nachytáte! Ani jí nenapadlo, dyť je prvního aprila!“ A praly se s Málinkou dál.

Babička jen zavrtěla hlavou a odcupitala ke chlívku. Popadla tam něco maličkého do náručí a běží s tím k dcerkám. To právě držela Gabra Málinku za uši a křičela jí do nich:

„Rozumíš, já to neslyšela, na mňa si nepřijdeš!“

Vtom jim za hlavami něco zamečelo. Babička stojí za dcerkami a chová v náručí překrásná dvě strakatá kozlátka.

„Kozlátka!“ vykřikla Gabra. „Malé „Herčičky!““ Vytrhla babičce mekavé kozičky z náručí a lítala s nimi po dvoře jako divá.

„Já si je vychovám, já si je vychovám!“

Málinka se dívala chvíli strnule, ale pak vyskočila na kuchyňské okno, zamávala dopisem a křičela, co mohla:

„Na mú dušu, na psí kušu, na kočičí svědomí – naša Ludva sa bude vdávat! Pro Boha vás prosím a pro všechny svaté, věřte mně to!“

Tož teprve potom jí to uvěřily.

Když může mít Herka prvního aprila kůzlata, proč by se nemohla jejich sestra vdávat?

Když se vrátili rodiče ze Zašové, to se dověděli novin! Herka měla kůzlata, Ludva se bude vdávat, a Gabra – náhle onemocněla.

„Semosel“ účinkoval a kromě Málinky Gabru nikdo nelitoval. Maminka byla sice plná starosti, ale babička povídala:

„Dobře na ni, Málinko. Kdybyste věděla, jak řádila a ta malá co od ní s aprilem zkusila, jen byste jí to přála. To je na ni spravedlivá odplata.“

Maminka to však nevydržela a přece jen Gabře upražila krupičku. To je moc dobré proti bolení bříška. A tak i naší Gabře bylo do rána docela dobře.

Jeníček se ztratil

Jeníček pěkně rostl, nosil už první kalhoty a všichni měli z bystrého chlapce radost. Bylo mu něco přes půl druhého roku a už mluvil kdeco. Vskutku, byl to chlapec neobyčejně čilý a na svůj věk tuze veliký. Kdyby sousedky nebyly věděly, kdy se narodil, jistě by mu hádaly aspoň tři léta.

Inu, jak by chlapec neprosplával, když tolik rukou o něj pečovalo, opatrovalo jej a krmilo. Nejvíce jej mívaly na starosti obě dcerky. Musily ho hlídat, když spínkal, odhánět s něho mouchy a být hezky potichu. To se Gabře právě nelíbilo. Jeníčkovi nadávala do rozmazlenců a nejraději utekla ven.

Musily také chlapečka uspávat. Do kočárku už se nevešel, a tak ho maminka položila vždy na pohovku a Gabra nebo Málinka mu vyprávěly. Za Málinčiných pohádek o princeznách, vodnících a zvířátkách obyčejně hned usnul. Hůře však bylo, povídala-li Gabra. Vyprávěla, jak se vlaky srazily, jak se kolečka mlela ve vzduchu a jak byli odnášeni ranějí. Jeníček jen kulil oči, tuze se mu to líbilo, ale usnout nemohl. – –

Dnes zase dcerky Jeníčka uspávají a maminka volá ještě do pokoje:

„Ne, abys mu, Gabro, vyprávěla zas o srážce vlaků! Máš moc bujnou fantazii. Chlapec se pak bojí a neusne.“

„Snáď mu nebudu vykládat hlupoty o kozlátkách!“ bránila se Gabra. Chtěla mu dnes vykládati detektivku „Stín bez hlavy“. Jako by jí to maminka na očích viděla.

„Vypravuj mu třebaš „O Červené Karkulce“. To je přece hezká pohádka,“ povídá matka.

Málinka se nabízí, že by povídala sama, ale Gabra má dnes vyprávěcí náladu a že to s tou červenou Karkulkou zkusí.

Jeníček hezky ležel, Málinka usedla k němu do nohou a učila se tiše latinským slovíčkům. Gabra si sedla vedle Jeníčka na židli a vyprávěla:

„Bylo jedno cerčisko a to mělo babičku. A ta měla svátek. Tož ji to cerčisko neslo víno. Babička bydlila v lese. Jedno zlé vlčisko si to cerčisko – menovalo sa Karkula – vyčíhalo a myslelo si: sakviš, ta by byla dobrá k večeri! A tož vlezlo najprv k téj babce do chalúčky, oblafllo babku, spolкло ju jak malinu a samo si vlezlo do postele. Dalo si na hlavu čepčisko, vycenilo zubiska a číhalo na to Karkulisko...“

„A ploč?“ ptá se Jeníček a celý se o Karkulku třese.

„No, protože mělo vlčisko ještě hlad,“ odpovídá Gabra.

„A ploč mělo vlčisko hlad?“ ptá se chlapeček.

„Protože taková suchá babka pro vlčisko nic není.“

„A ploč tatová suchá babta plo vlčisko nic není?“ táže se Jeníček dále.

„Hm, protože staré babičky sú enom samé kosti.“

„A ploč stalé babcy sú samé tosti?“ ptá se Jeníček, chtěje si hodně popovídat.

Gabra se už začíná čertit a Málinka už se směje. Gabra rozzlobeně povídá: „Protože už sú staré, hlúpý ogare!“

„A ploč?“ začal Jeníček znovu.

„Zatrackaný Janku škaredý, jak mňa budeš dožírat, pošlu na tebe vlka!“

„Bablo, posli vlta, já sa nebojím.“

Dvakrát Gabru nemusí pobízet. Skočí na zem, běhá čtvernožky a na Jeníčka cení zuby, co může. Chlapec se sice nebojí, ale zalézá pod peřinku a Málinka ho musí tišit. Jeníček křičí zpod peřiny:

„Ty nejsi vlt, ty si Babla, já sa nebojím.“

„Tož ty sa mňa bát nebudeš?“ povídá Gabra. „Počkaj, včil na tebe pošlu baziliška!“

Gabra skočí za almaru, hodí přes sebe velkou černou maminčinu zástěru, prikrčí se a bazilišek už jde na Jeníčka. Skáče okolo pohovky, natřásá se a křičí:

„Já su bazilišek, já ťa sežeru,“ a vydává ze sebe skřeky neslýchané, skáče jako pravý bazilišek.

To už je na Jeníčka trochu mnoho.

„Mamintó!“ pláče, klepe se strachem a Málinka ho nemůže utiřit. Vřak uř jde maminka do pokoje a tuze hubuje.

„Zatrolená dčvčata! Takhle se uspává chlapec?“ Utěřuje Jeníčka, který pořád křičí:

„Byl tu baziliset.“

Gabra dostala od maminky pár neberných a Málince bylo poručeno, aby hlídala ona. Když maminka chlapce utiřila a dcerkám přisně nakázala, aby chlapce nestrašily, odeřla.

Málinka vypravuje Jeníčkovi „O vodní paní“ – pohádku, která se jí ze vřech nejvíc líbila – a Gabra do ní řduchá:

„Nevyprávaj nic a pojd' si hrát!“

Jeníček je vřak řibal. Ví, že jej mají dcerky opatrovat a napomíná je:

„Dčvčata, hřídejte mne!“

Tak Málinka vyprávěla zas dál.

Když dcerky myřlily, že chlapec řpí, začaly si hrát. Gabra povídala Málince:

„Nech ho, ogara, a pojd' malovat profesory!“

Tu Jeníček se zase ozval:

„Já pím, ale padnu.“

Maminka otvírá dveře, aby se podívala, co děti dělají, a tu Jeníček-řalobníček na ni volá:

„Babla nece hřídat, Májinta taty.“

„Zatrackaný rozmazlenec!“ rozzlobila se Gabra. „Lele ho, uř řaluje. Hned bych mu nabúchala.“

Maminka se rozzlobila a Gabra by málem bouchaneček dostala sama, jen tak tak, že uskočila.

„Od toho vás mám, abyste hlídaly,“ povídá rozzlobeně matka, „a ne, abyste bouchaly. Hezky si sedněte a uče se při tom potichu latinským slovíčkům.“

„Mami, to ogařisko je vyspalé, ono chce ven, já to na něm vidím,“ hájila se Gabra.

„Ci ven, ci ven!“ vřtával honem Jeníček, kterému to dalo vřdy odpodne mnoho práce, aby usnul. Inu, měl také bujnu krev.

„No, vidíte, mami!“

„Bodejt' by chlapec spal, když je celý rozdováděný! Nejdřív ho strašíte, nezdoby jedny, a pak chcete, aby spal. Ať víckrát neslyším, že jste chlapce strašily! A teď se seberte a vemte Jeníčka na procházku! Bude lépe, když z toho vyjde.“

Dcerky byly rády. Hezky Jeníčka ustrojily, pak mu přehodily přes ramínko bubínek a už se měly k odchodu.

„Já ci lodictu!“ natahoval ručky Jeníček po malované loďce, kterou mu tatínek koupil k prvním narozeninám.

„Vem si ji, ale k vodě mně nechod'te!“ napomínala děti matka.

Tak se vydaly na procházku.

„Safra, pojďme do Abácie,“ radila Gabra Málince. „Tam je dycky hůf cérek.“

Abácie je pěkný park za meziříčským nádražím. Asi uprostřed stojí veliký pomník padlým vojínům a kolem něho provádí meziříčská mládež své reje. Dá se tu běhat hezky dokolečka nebo „řečňovat“ na podstavci, případně si hrát na vojáky. To bylo něco pro Gabru!

Málinka s návrhem souhlasila a šly tedy do Abácie.

Děti už tam bylo plno a hádaly se právě, na co si budou hrát. Gabra hned navrhla na „bitvu“. Tak tedy že ano.

„A ty, ogare, budeš dělat bubeníka, máš buben, tož bubnuj! Půjdou vojáci!“ S těmi slovy postavila Honzíčka na stupínek pomníku, aby jim ve hře nepřekážel.

Jeníček měl sice větší chuť hrát si s loďkou, ale Gabra mu pěstí před očima zahrozila, a tož se raději postavil na stupínek a bubnoval a bubnoval.

Bitva nastala. Řady vojáků do sebe vrážely, vřava byla ohromná a milé vojsko se chvílemi válelo i po zemi a zase rozuteklo a bubeníček pořád bubnoval. Tuze se mu to zalíbilo.

„Haló, chytat uprchlíky!“ velela Gabra. Tu i malý Jeníček se pustil za utíkajícími dětmi...

Šťastně vedla Gabra zajatce zpět k mohyle. A zas byla bitva. Komu dala Gabra lepanec, ten musel dělat „padlého“. Když již pokosila hezký počet vojáků, zatroubila na pěsti:

„Bude tu slavný pohřeb všeckých obětí! Málino, ty si panáček.“

Gabra s dcerkami snášela „padlé“ vojáky do řady vedle sebe, Málinka se modlila a Gabra si na konec zařehnala:

„Vidíte tu hrůzu války? Esli ne, tož sa podívajte! Vojáci tu ležíja hore paprčama a nic nevíja, že se doma prám vaříja třešňové knedlíky. Oh, jak je to smutné! Ale oni padli, že byli slaboši a dali sa přeprat! Tož dobře jim tak!“

„A včil, vojáci, hore, vstávajte, shniloš!“ pokračovala Gabra ve své přednášce. „To vím, to by sa vám drchmalo! Vstávajte, půjdeme na št'ovík! Mosíme oslavit slavné naše vítězství!“

Vojsko rychle povstalo, postavilo se do řady a hurá! na št'ovík.

Tak krásně si děti hrály a Gabra s Málinkou si vůbec nevzpomněly, že mají nějakého bratra.

Teprve v podvečer, celé uhřáté a uhoněné, se naň rozpomněly.

Málinka si položila ruku na srdce:

„Propána, Gabro, kde je Jeníček?“

Gabra celá zrudla.

„Jeníček!“

„Honem ho hledat! Děcka, rozběhnem sa po parku! Honem!“

Všechny děti se rozprchly. Hledaly, hledaly, kde jaký keříček prolezly – ale po Jeníčkově ani památky.

„Jeníček se ztratil, Jeníček se ztratil!“ lomila Málinka rukama, kudy chodila.

Za parkem je Bečva. Řeka byla rozvodněná a dcerky se ani neopovážily myslet, že by tam Jeníček mohl jít. Samy k rozvodněné řece nikdy nešly.

„Málino!“ povídá Gabra neobvykle ztichlým hlasem. „Mosíme sa podívat k téj Bečvě taky.“ Jako by rozuměla, co si Málinka myslí.

„Pojď!“ podala jí Málinka ruku. Cítila také kus své viny. Proč jen nedala na Jeníčka lepší pozor? Dcerky šly smutně a zvědavé kamarádky za nimi.

Voda hučela a hnědé vlny nesly s sebou kusy drnu, dřeva a jiného. Dcerky si hrůzou zastřely oči. Nemohly na nic ani pomyslet! Prošly kus pobřeží – a Jeníčka nikde neviděly, ani neslyšely.

„Jeníčku, Jeníčku!“ volaly, ale jen šum vody byl jim odpovědí. Došly až k vrbičkám poblíž mostu.

„Jeníčku!“

Tu Gabra udělala několik kroků vpřed. Na zemi pod vrbami zahlédla něco známého: Jeníčkův plátěný klobouček s námořnickou pentlí – a jeho malou dřevěnou lodičku.

„Jeníčkůj klobouček!“ zavzlykala Gabra.

„Lodička, co měl tak rád!“ klesla Málinka na kolena.

Gabra se zoufale brání myšlence, že by Jeníček byl snad spadl do vody, běhala kolem, plakala, volala, ale nakonec zakryla si tvář dlaněmi, sedla si na zem vedle Málinky a nad Jeníčkovým kloboučkem a malovanou lodičkou hořce zaplakala.

Pojednou si však otírá slzy a rychle se rozhoduje: „Málino, nesmíme ani chvíli ztratit! Poprosíme veliké lidi a oni nám pomohou Jeníčka hledat – třebaš ve vodě – hákama.“

Málinka také dobře pochopila. V rukou tiskla lodičku, rychle se zvedla a běžela s Gabrou.

Gabra si otírala zástěrou oči, vzdychala, Málinka lomila rukama a jen šeptala: „Naša maminka!“

„Půjdem hned na nádraží,“ rozhodovala Gabra. „To je nejblíže a také jsou tam najmúdrější lidi. Pomohou nám, uvidíš.“ Málinka jen zaškytla.

„Jak ho nenajdem, dom nemóžem,“ promlouvala Gabra.

„Víš, Málinko, já myslím, že bych to ani nepřežila. Víš, maminka – –!“

Jen těch pár vět spolu vyměnily a jen klusaly.

Už byly na silnici. A teď jen přeběhnout přes koleje a hup a už budou v nádraží. Jen aby byly koleje volné! A tu, jako naschvál, dcerky už z dálky vidí, jak koleje se přes cestu zvolna uzavírají.

„Eště toto!“ hrozí se Gabra a pláče už nahlas, právě jako její sestřička. Přeběhnout přes koleje už nemohly, vlak už supe.

Dcerky zvolnily krok. Gabra hledí zoufale vpřed.

Tu se jí pojednou oči rozevírají a celý svět se před ní jasní, otvírá – i se všemi krásami. Jaro zpívá o slunci a květinách a Gabře v srdci vykvétají nejkrásnější poupata.

„Máline, jezuskote! Hen je náš Honzíček, vidíš?“

Málinka sice pro slzy nevidí, ale nemusí se ani dívat, stačí, že jí to Gabra říká. Tato Málinku zrovna za sebou vleče, neboť Málinka jí nemůže stačit.

Až u samých kolejí se Málince rozjasnily uplakané oči. Co vidí?

Malý Jeníček stojí před závorami, ručky vzadu založené, bubínek přes rameno, stojí, stojí a jen na vláček hledí. Vlak supitá a Jeníček je v docela jiném světě. Vždyť vidí po prvé v životě zblízka opravdový osobní vláček – a Jeníček je kluk. A to ho už Gabra objímá a smějíc se a plačíc zároveň volá:

„Jeníčku, pacholíčku! Náš drahý bratříčku!“

Jeníček sotva se na půl otočí, jen zvedne prstíček a ukazuje:

„Vidíš vláčet?“

Najednou se i ten vláček dcerkám nesmírně líbil! Ale pak vzaly chlapečka do náručí a nesly ho, chvílku Gabra a chvílku Málinka. A zas jej obě nesly jako andělíčka, držíce jej pod pažemi. Však chlapec svých chůviček ani nepoznával.

„Proč sas nám ztratil?“ pofňukávala ještě Málinka.

„Jak sas dostal na silnicu, když sme ti to nedovolily?“ spouštěla na něj Gabra.

„Já byl u vodičky s jodictou. Po moste vláčet, moc letel, jato by měl tsidíлта. Tat sem se šel podívat, jat má vláčet tsidíлта.“

„Vláček měl křidélka,“ povídá si blažená Málinka. Vláček jim zachránil Jeníčka. Nebýt toho, hrál by si Jeníček s lodičkou u rozvodněné Bečvy a mohlo to strašně dopadnout! Ne, na to Málinka nemůže myslet. Ještě se celá třese. Och, jak teď bude vždycky dobře opatrovat Jeníčka!

„A víš, že pro tu „vodictu“ bych ti měla nabúchat?“ povídala Gabra. „Takoví špráci, jako jsi ty, Honzo, nemají u vody co dělat!“ A zahrozila na chlapce.

„Iš ste mě nehjídaji – – –!“

„Já ti dám „nehjídaji“, zatrackaný rozmazlenče!“ čepejřila se Gabra nad troufalým ogarem. „Eště sa opováží odmlúvat! Nevíš, že já su starší a móžu ti, kdy chcu, namlátit? Hned ti dám lepanec.“ A napřáhla na Jeníčka ruku.

Ale Málinka ji zadržela. Zeptala se pojednou Gabry:

„Kde je Jeníčkůj klobúček?“

Gabra se podívala na své ruce, potom na Málinčiny a pak pro jistotu na Jeníčkovu hlavu, ale když nic neviděla, tůkla se do čela a už běžela zpátky.

„Jděte pomalu, já vás dohoním!“ křikla na své sourozence. A už běžela pro malý námořnický klobouček tam k Bečvě, pod vrbičky, kde zažily s Málinkou tolik hrůzy.

Zatím ji vztek na „trůfalého ogara“ přešel úplně a Málinka i s chlapcem si pospíšila, aby byla co nejdřív u maminky.

Jeníček doma vyprávěl, jak byl „vláčet“ pěkný, ale o tom, šibal, nic neříkal, že chtěl pouštět „lodictu“ na rozvodněné Bečvě. Dcerky se také nepochlubily, jak hlídaly. Málinka prožívala v srdci nevypsitelnou hrůzu z toho, kdyby Jeníček – – – ani nechtěla domyslit co a zas nevypsitelné štěstí, že vidí Jeníčka zdravého a šťastného u maminky.

A ta maminka – hle, nic netuší, jen se blaženě usmívá na svého chlapčka a hladí spokojeně všecky tři, Gabru, Málinku i Honzíčka...

Vydařený majáles

Když se jde podél Bečvy až ke splavu, přijde se k lesíku. Kolem jsou louky, keře, mez a pastviny, kde děti nejraděj i pasou.

Sem chodívaly pást i naše dcerky. Pásly housata, ale hlavně kozy. Gabra Herku, Málinka Šemíka.

Tu se řádně vždy vydováděly. Gabra zde učila Herku hlavně „latině“. „Sežrala slovník, tož mosí umět!“ a cvičila kozu.

Dobře už Herka věděla, co musí dělat, když jí Gabra poručila: „Carpere!“ (trhat).

Lítala jako divá, hubou všecko trhala a rohy trkala. Trkala na všechny strany a prala se se Šemíkem. Trkat však dovedla nejlépe zadkem. Gabra, když ji zlobila, nikdy se jí nestavěla před rohy. Protože však Herka byla šikovná koza, drcla do Gabry zadkem, až kolikrát se děvče převalilo. Ale to Gabře nic nevadilo.

„Zadkem ano, ale ne rohama,“ povídala. „To by bylo horší!“

A zas Herku cvičila.

„Canto, cantare! – zpívati! – á – á – á – á – mé, mé, mé!“

Stály proti sobě na kopečku a Gabra pořád opakovala: „canto, cantá-re! á á á, mé, mé, mé!“

Ani jí to moc námahy nedalo a koza mečela jako na povel!

Věděla už také, co je to „Camila sedet“.

Gabra stála nad ní na skalnatém kopečku s čaganem v ruce a cvičila ji.

Tak se naučila na povel „Camila sedet“ usednout na zadní nohy a pak měla Gabra na pastvě slávu nemalou.

Předváděla s kozou dětem kumšty a Herku brzy znali mnozí lidé.

Zato Šemík! Když se klidně napásl, lehl si k Málinčiným nohám a hleděl jí upřímně do očí. Málinka Šemíka nikdy necvičila, bylo jí líto mořit zvířata. Ostatně Šemík ani na to nebyl.

„Jaký pán, taký krám!“ říkával tatínek, když mu Gabra předváděla na dvoře Herčiny „kumšty“ „Má v sobě také asi komediantskou krev, jako její velitelka.“

Málinka si se Šemíkem moc dobře rozuměla. Jak se on pásl, Málinka slídila kolem a dívala se, co Šemíkovi nejvíce chutná a pak ho vodila jen na taková místa, kde podobné trávy nejvíce rostlo. Dřív však prohlédla květinku, a byla-li která léčivá nebo jinak zajímavá a neznámá, tož ji nejdřív opatrně i s kořínkem vytáhla, že se na ni zeptá tatínka nebo pana profesora Chalupy.

To už Šemík jako by věděl a sám při pasení nejednou zůstal stát jako dřevěný a zíral před sebe na květy.

„Hele, Málino, leť tam, nebo ti koza sežere herbář!“ křičela na sestru Gabra, která zas někde slídila po broučcích.

Málinka si pospíšila a obvykle zrovna před pusou Šemíkovou objevila nějakou pěknou bylinku.

Ta byla ráda! Pohladila Šemíka, dala mu pusou na „čelíčko“, hezky ho pohladila a pak se zase „pásli“ spolu.

Dcerky neměly valného zájmu o město a jeho radovánky. Byly nejšťastnější u Bečvy s kozami – mezi pasáky a pasačkami.

Hrály si jako malé děti, skotačily a rodiče, věru, si jen libovali. Maminka říkávala:

„Rostou ty děti jako z vody, ale jenom na těle! Dušička jejich spí! Nezavádí ani o biografy, ani po městských radovánkách netouží.“

„Tak je dobře!“ říkala babička a tatínek se spokojeně usmíval. Není nejlépe bezstarostnému dítěti? Není nejkrásnější svět viděný dětskýma očima?

A Gabře se nějak líbil! Věru, na pastvě se cítila nejšťastnější. Volnost a příroda jí byla nade vše!

Tatínek byl jist, že bude tak hodně dlouho. A tak si na nic ani nepomyslel, když doma povídal:

„Mluvil jsem s několika pány profesory z chlapeckého gymnasia. Budou pořádat se studenty majales!“

„Majales?“ otočila se čile Gabra. „A co naše gymnasium?“

„O tom nic nevím. Vím pouze, že majales – jarní studentskou slavnost v přírodě – pořádá především profesor Šindelář!“

„Cože? Šindelář? Pro ogary? A nám nic?“

„Vy jste ještě malé. Ty větší snad také pozvou!“

Gabra jen hořela. Cosi takového! Šindelář pořádá s ogary slavnost a jim ani muk! No počkej!

„Vidíš, tatínku, ty pořád, že jsou dcerky spokojeny jen na pastvě – tu to máš – tak se mi zdá, že Gabra přece jen poplave s proudem...“ mínila maminka.

„Má sice na to dost času, no, ale majales je tak hezká slavnost, že bych ty děti beze všeho pustil,“ odpověděl otec.

To Gabra moc ráda slyšela! Hned následujícího dne ráno udělala ve škole hotovou revoluci.

„Víte, že ogaři z „chlapeckej budy“ mají majáles?“ kohoutila se, sotva vešla do třídy.

„Takéj jsme slyšely,“ odpovídaly dívky.

„To je opovážlivost! Ogaři ano a my ne! No, počkáj, tatíčku Šindelářů, no počkáj! Šak ty na nás nevyzraješ! My mosíme na majáles taky!“ křičela Gabra. A už se radila s dcerkami, jak to udělají.

Protože první hodinu byla latina,žačky přivítaly svého profesora jednohlasně.

„My – chceme – na majáles! My – chceme – na majáles!“

Hezky to slabikovaly a „tatíček“, ač vešel vážný, skoro zamračený, musel rozjasňovat svoje hlady.

„I to pro takové malé špunty nic není!“ odbýval děti. „Tam mohou nejvýš vaše kolegyně od kvarty nahoru. Co vy byste tam dělaly?“

„Jemináčku!“ křičí děti. „Jsme my nějací špunti? To je nespravedlnost! To je křivda! To sa mosí napravit! Šak my takéj umíme být veselé a půjdeme na majáles!“

„Vemte nás s sebou!“ křičely jiné. „Udělejte nám tam třeba enom dětský kůtek, enom nás tam vemte!“

Když děti tolik žadoní, kterak může dobrý tatík nevyslyšet?

„No, tak dobrá, ale jen do dětského koutku. Toť se ví, nerad vám kazím radost. Budete se mne jako třídního hezky držet! Doufám, že i v dětském koutku budeme mít docela pěknou zábavu.“

„Hurá!“ zaradovaly se děti a tleskaly rukama.

„Ale musíte také přispět do programu nějakou přednáškou, zpěvem, divadélkem – no, něco si vymyslete a překvapte třídního, ale musí to být nezávadné, rozumíte mi? A potom, která může, nechť si oblékne valašský kroj – majales bude národní – valašský, i se studentskou kape-
lou.“

Děti měly oči navrch hlavy a šuškaly si, která má kroj, nebo jak si jej opatří? Naše dcerky měly také nemalou starost.

Ale otec rozhodl: koupí jim na památku každé hezký valašský kroj. Má v Zašové – blízké vesnici – své známé a pořídí jej jistě lacino. Maminka sice něco namítala, ale tatínek nepovolil. Přinesl brzy dva hezké kroje a dcerky radostí cupaly, když se do nich oblékaly.

Gabře slušela široká sukně, rukávce, vyšívaná košile a šátek tak znamenitě, že tatínek s dcerky očí nespouštěl.

„Rozená do kroje! Pravý slovanský typ!“ pravil a hleděl jí do širokého rozjasněného obličeje a na červené, baculaté tváře, na nosíček tak trošku nahoru, na tmavé oči a na kučeravé, tmavé vlasy, které rámovaly dívčí obličej.

Gabra se nadouvala a točila jako vřetýnko a hned zas poskakovala samou radostí.

Málince kroj také slušel, ale už ne tolik. Měla bledší tvářičky, takové vždycky nějak posmutnělé a vážné, takové do kroje nejsou. – – –

Před gymnasiem se průvod děvčat seřadil, před chlapeckým gymnasiem se připojil k chlapcům, a už se šlo.

Byl to věru pohled malebný! Chlapci-muzikanti v krojích, s klobouků i hudebních nástrojů – i s cimbálu – jim vlály pentle, za nimi žačky od největších do nejmenších.

Muzik bylo několik.

Mezi předlouhým průvodem vždy některá spustila. Jen pochodové národní písně hráli, a to se to nějak šlapalo!

Páni profesori, doprovázející děti, se tvářili přátelsky, ba ani ten „matykář“, jindy tak obávaný, nebudil dnes hrůzu.

Naše dcerky si vyšlapovaly v hloučku kamarádek a Gabra byla jeden šepot.

Dcerky s Gabrou v čele připravovaly „tatičkovi“ pěkné překvapení a ne a ne to prozradit! Až na majalesu.

Průvod došel na místo. Tam v lesíku za silnicí, blízko Křivého, očekávaly mládež stánky plné dobrot, párky, salámy, limonáda, turecký med a jiné.

Všeho mohly i nižší třídy okusit. Jak by se dala mládež udržet!

Když studenti zpívali studentské kuplety, nebo hráli divadélko, poslouchaly ty mladší. Smály se, dováděly, ale nakonec byly už tak uhoštěné, nahladěné, že si zas zalezly do svého „dětského kútka“.

A pustily se nejdříve do jídla – jako pravé děti! Gabra spořádala pět párků, dvě limonády, kus tureckého medu a bouchala pěstí do stolu. Prý jí ten „alkohol“ vlezl do hlavy.

Málinka jen a jen cumlala turecký med. To je dobré, laciné a dlouho to vydrží. A může se při tom běhat, dívat po lesíku, kde to vonělo kvítím.

Když si děti dost odpočinuly, povídal „tatiček“:

„Tož děti, neměli bychom si taky zazpívat? Ti velcí tamhle tancují besedu a my tu budem jen plnit bříška? Kdo sestavil nějaký program?“

„Prosím o dovolení – já mám nacvičený svůj sbor,“ vstala Gabra jako na povel. „Móžu spustit?“

„Tož honem do toho!“ nabádal ji profesor. Děti si odkašlaly a Gabra už je stavěla do půlkruhu. Stoupla si před ně, dala pokyn a už sbor spustil:

In silvis resonant
dulcia carmina,
in silvis resonat
dulce carmen!
Dulcia carmina

in silvis resonant,
in silvis resonat
dulce carmen!
(V lesích se rozléhají
sladké písně,
v lesích se rozléhá
sladká píseň!
Sladké písně
v lesích se rozléhají,
v lesích se rozléhá
sladká píseň!)
Maria Teresia non fuit regina,
non fuit regina, non fuit rex!
Non fuit regina, Maria Teresia,
non fuit regina, non fuit rex!
(Marie Terezie nebyla královnou,
nebyla královnou, nebyla králem.
Královnou nebyla, Marie Terezie,
nebyla královnou, nebyla král!)

Potlesk blízkých posluchačů se rozléhá kolem, ale Gabra nedbá. Dává pokyn a malý dětský sbor spustí studentskou píseň:

Gaudeamus igitur,
iuvenes dum sumus,
in iucundam juventutem.
In molestam senectutem
habebit nos humus!
(Radujme se tedy,
dokavad jsme jinochy
v příjemném mládí.
Ve smutném stáří
bude nás mít země.)

Potlesk je ještě větší! Studentské písně, byť jednoduché, se odjakživa líbí. Profesor Šindelář sedí nějak zadumán a tuze překvapen. Jen jednou, jedenkrát, bylo to poslední hodinu před Vánoci, jen tak potichoučku to ve škole dětem zazpíval – a tu to máte – už z toho udělají sbor.

„Výborně, Gabro!“ vzhledne a klepe Gabře na rameno.

„Kdo vás tomu naučil?“

„Vy sám. Enom sem to taťkovi doma přezpívala a on nás tomu naučil troj hlasně!“

„Opakovat! Přidat!“ bylo slyšet se všech stran. „Besedu“ právě dohráli a mládež, i ta větší, běžela tam, odkud bylo slyšet latinské zpěvy.

Gabra byla nadšením rudá, když se uklonila a zas svému sboru zavelela:

Dívky spustily tíše, a čím dál tím hlasitěji a vesele:

Amavi te, puella,
iam te habet collega,
amavi te, puella,
iam te nollo!
(Měl jsem tě holka rád,
už tě má kamarád,
měl jsem tě holka rád,
už tě nechci!)

Zazpívaly známou notou obě sloky latinského překladu. Věru, s citem a radostí.

Tatíček Šindelář byl dojat a tleskal ze všech nejvíce.

„Vidíte to, vy – studenti,“ obrátil se k septimánům a oktavánům z chlapeckého gymnasia. „Máte majales a nenapadlo vás zazpívat latinskou písničku! Musela to být tuhle Gabra – sekundánka z dívčího, aby vás strčila do kapsy!“

„Přidejte ještě něco, Gabro,“ pobízel.

„Může to být česky?“ ptá se dcerka.

„Může, ba, zrovna!“

Gabra se usmívala, mrkla na dcerky a hájem nesly se jásavé hlásky:

Já su prófa veľmi starý –
dožiju-li do jara –
budem tady všeci kukat –
Juliusa Caesara –
Hej, dziny, dziny, dziny, dajdom,
hej, dziny, dziny, dziny, dajdom!

A nově přidala:

Hore sa, dcérečky, hore dolinama,
bud' náš starý prófa
dlúho mezi náma – – –
Hej, dziny, dziny, dziny, dajdom,
hej, dziny, dziny, dziny, dajdom!

Nyní potlesk neznal konce. Profesora Šindeláře na latinu mají nejen žákyně, ale i žáci z chlapeckého gymnasia, které také učí, velmi rádi. Srdečný zpěv nadchl a dojal všechny. Chlapci mávají kloboučky, dcerky – selky – mávají šátečky, a „starý prófa“ si dojat utírá oči.

Tu se žene zástupem, tlačí se, co může – Málinka. Upletla zatím v háji překrásný věnec z kvítí léčivého i neléčivého a nese jej Gabře.

Slyšela ten křik až dolů a hned jí napadlo Gabru odměnit kvítím.

A co se tak tlačí a křičí: „Pusťte mňa ke Gabře, já su její sestra Málinka!“ vidí Gabru na jakémisi vysokém místě a slyší, jak volá, co může:

„Necht' žije náš pan profesor Šindelář! Jemu čest a všeca sláva!“

V tu chvíli se Málinka přihnala s věncem až ke sboru.

Slyší volání slávy profesoru Šindelářovi a – náhle se rozhoduje, že věnec dá tatíčkovi. Vystupuje na lavici a zavěšuje věnec na jeho krk.

Ale už zase běží pro novou kytičku, pro Gabru.

„Vivat! Vivat!“ křičí Gabra. Po ní všechny žačky.

Tu chvíli se žene zástupem ještě někdo. Vlastně „něco“ strašně rohatého. Koza! Pásla se nad strání pod lesem, a slyšíc známý Gabřin hlas, s velkým mekotem se pustila za svou velitelkou.

Gabra ještě stojí na stole, kam ji kamarádky s nadšením vysadily a koza, hrr, – už je u stolu. Opře přední packy o něj a hledí a mečí na Gabru.

Poslední „vivat!“ Gabře zamrzlo. Nevěděla, co hanbou počít. Hle, tak ji tu uctívají a najednou by se z ní měla vyklubat pasačka? Ó, to ne! Gabra se hrdě napřímila, zvedla nos a ukázala prstem na kozu:

„Čí je to koza? Já ju neznám.“ Tu chvíli Herka žalostně zamekala.

„Kdybych nevěděl, že máte kozu Herku doma,“ pravil profesor, „hned bych řekl, že je to ona – Gabřina Herka.“

„Me-e-e,“ otočila se koza slyšíc svoje jméno, radostně k profesoru a jen vrtěla ocáskem.

Málinka, slyšíc také mekot, běží honem zpátky v neblahém tušení.

Dobře ví, že pasení koz svěřily dnes ogarům a nezapomněly se ovšem pochlubit, že ony – Gabra a Málinka jdou na slavný majáles. Aby tak ti ogaři tady někde pásli, projelo Málince hlavou a už běží nazpět ke stolům.

Sotva zahlédne kousek známé srsti, už křičí:

„Je to ona, Gabřina Herka!“

Všichni se sborem zasmáli. Však už Gabra sedí za stolem a blýská očima.

„To není moja Herka!“ obrátila se na Málinku s hněvem.

„Gabra si zacigánila!“ zlobí ji profesor. „Třikrát se sborem zazpívala a dvakrát zapřela svoji Herku!“

„Nezapřela! Nelžu!“ bránila se Gabra. „A abyste věděli, prám v duchu jsem ju darovala rasovi. Enom pro hanbu je! Tak!“

Málinka stojí zaražena, že zas něco „zmachometila“. Ale profesor ví si rady. Ptá se Gabry:

„To je ta, co umí latinsky?“

„To je ta – – –“ řekla Gabra. „Ta umí eště inší kumšty!“

„Krade, koukněme se!“ brání se profesor koze, která se namáhá dosáhnout věnec na jeho krku.

„To nic není! Heled'te, jak si sedne!“ Gabra zavelela přísně Herce:
„Camila sedet!“

Koza se pomalu posazovala na lavici, ale pan profesor honem vstával. Musí dát věnec do „sucha“ na vysokou borovici.

Děti se koze tuze smějí.

Zatím Herka se chová u stolu, jak se patří. Nahlíží do džbánek a tu strká hubu do nejbližšího a s chutí se napije.

„Moje pivo!“ křičuje se profesor. Ale koza zvedá jen umáčenou bradu a mečí spokojeně.

„Poděkuj!“ porouchela jí Gabra. Herka kýve hlavou, olizuje se a Gabra už jí vše odpouští.

Bodejt'! Aspoň se bude moci pochlubit vycvičenou kozou!

„Herko, canto, cantare! Ukaž, jak umíš latinsky! Mé, mé!“

Herka se nedala dvakrát pobízet. Mečela o sto šest k veliké radosti kolem stojícího studentstva.

Když tak byli pěkně všichni kolem kozy seskupeni, porouchela Gabra:

„Herčičko, ukaž, co je to carpo, carpere!“

Jak uslyšela Herka „carpo, carpere“, což znamená česky „trhám, trhati“ – dala se do trhání! Trhala pusou, kousala dcerkám sukně a protože carpere pro kozy znamená taky „trkej!“ nedala se tato učená koza dvakrát pobízet. Trkala na všechny strany, mečela a rozháněla se hlavně zadkem, jak ji to Gabra vycvičila. Herka si vskutku zařádila, leč kterou dívenku porazila, až pištěly a volaly: „Dost!“

„Herčičko, jak Málinka spinká?“ nejlídnějším hláskem se otázala Gabra.

„No, jak spí?“ dorážela na ni ještě jednou Gabra.

Ale Herka neukáže nic, dokavad neuvidí kus papíru v Gabřině ruce. Hned pak sebou plácne na záda a leží strnule, hledíc do nebe.

Když snědla papír, tuze se Herka namlsala. Pořád dělala, jak spí Málinka a pojídala kdejaký umaštěný papír.

Protože jich bylo hodně, trvalo jí to hezkou chvilku. A tak mládež se trochu uklidnila.

„Tahle dcerka by se nám hodila do divadla,“ ukazoval jeden student, oktáván, jménem Václav Kovář, na Gabru.

„Počkat, počkat!“ vyháněl hochy profesor. „Na to si ještě pár let počkáme. Tak, a jděte si tančit besedu!“

„A my zas národní tanečky,“ rozhodovaly ty malé.

Tož muziky spustily a děti zpívaly a tancovaly:

„Malení, malení, listu širokého...“

„Červený šátečku, kolem se toč...“

„Tovačov, Tovačov...“ a mnoho jiných.

Tak už byl podvečer a mělo se jít domů. Herka nebyla k dovolání! Studenti ji měli pro zábavu mezi sebou a Herka se měla tak dobře, že na majales do smrti nezapomene.

Ale když se průvod řadil a rozsvítili lampionky, Herka přiběhla i bez volání. Přidala se ke Gabře a jak šla ona, šla i Herka. Málince to bylo moc k smíchu, a tož na ni Gabra spustila:

„Mašíruij pro Šemíka! Kdo ví, kde ogaři sú! Bude nablízku!“

„Když já móžu šlapat s Herkú, ty móžeš šlapat se Šemíkem!“

„Jezulinky!“ polekala se Málinka.

Ba, kdo ví, kde Šemík je!

Málinka běhala, volala, a hle, tu už z dálky běží, letí kozička jako sníh bílá a lísá se k Málince.

„Ta neumí kumšty?“ ptají se kamarádky.

„Ó, ano,“ odpovídá Gabra.

„Ukaž, Šemíku, jak pláče Málinka, když dostane lepanec?“

Zatím hbitě štípala kozu do ocasu a Šemík žalostně zamečel.

„Me-e-e, me-e-e!“

„Tož vidíte!“ smála se Gabra i dcerky.

Nic naplat, kozy kráčely v průvodu, ale na veselosti to nikomu neubralo a děti křičely:

„Vivat majales!“

Kozy mečely na souhlas, neboť i jim se výlet s lampionky velice líbil.

Průvod byl pestrý, veselý, samé muziky a vše si vykračovalo spokojeně, jen tam vzadu kráčeli jacísi tři ogaři a pořád práskali bičem v rozpacích, neboť se mohli těšit na zítřek. To jim Gabra dá! Jakže ty kozy divně pásli!

Kterak dcery slavily svatbu

Konečně se přiblížil červen a s ním i svatba sestry Ludviky.

Dcerky se velice těšily, ale nemohly pochopit, proč nepočkali s tím až na prázdniny, aby i ony mohly se té slávy zúčastnit. Jak rády by byly družičkami!

Už předem proto na svého švagra zanevřely. Považte si, co psal rodičům:

„... Nechceme mít žádnou hlučnou svatbu. Budou jen dva svědkové a Vy, drazí rodiče. S ničím si, maminko, nedělejte starosti, nic nepečte, nic nevozte, jen přijed'te sami...!“

„Jaký je to nesrsta!“ hrozila se Gabra, „podívejte sa na něho. Nic nepečte a nic nevozte. Já ti povím, lakoto!“ hrozila pěstí někam k severozápadu, směrem ku Praze. „A co my? Jak myslíš, Tónku, že budeme my, děcka, oslavovat svatbu? Budem sedět najspěš na peci, olizovat paprče a zakusovat zemňákama. Proč sa k nám cpeš do rodiny, když si lakota? Já ti dám: nic nepečte a nic nevozte! To je Fanůšek inší švagr! Ten by řekl: Maminko, pečte, vozte, nech ty děcka něco užijú a vůbec – kdyby sa ešče jednúc ženil, zas by istě udělal svadbu o prázdninách a ne naschvál v červnu, abysme nikam nemohly! Haňba švagrovi Tónkovi, haňba!“ křičela Gabra a Málinka dodala:

„Nech haňbú zhoří, je to lakota!“

„My ho za švagra nechceme!“ prohlásila Gabra.

„Žádný dar jim nepošleme,“ dodává Málinka.

„Haňba! Haňba!“ křičely pak obě dvě. Přidal se k nim i Jeníček a také křičel:

„Aňba! Aňba!“

Maminka přiběhla na děti a dala každé „závdaveček“ – pořádný lepanec na záda.

„Haníte takového člověka, ani ho neznáte, že se nestydíte! Takový je to vzdělaný pán! Ať to už neslyším. Budete jednou rády, že vás pozve do Prahy.“

„Chichichi! Pozve nás do Prahy! Na svatého Dyndy, nebude to nikdy,“ nedala se Gabra a hrozně se mračila.

„Ba, že ho neznáme,“ čepýřila se Málinka. „Což za to můžem, že dycy naschvál přijel, když sme byly na svátkách pryč? Nemóže děti ani čut, to je to!“

„A ta lakomost!“ spínala ruce Gabra. „Chystají svad’bu a ne, aby poslal aspoň pixlu klátků! Ó, světe daleký! To by Fanúšek neudělal, ani za milion škopků dukátů ne.“

Když tak dcerky hrozně lamentovaly, už neříkala maminka nic a dala se do pečení. Ať si psal její příští zeť, co chtěl, jak chtěl, všechno jedno – ona na svatbu přiveze sladkostí a jiných dobrot, co jen unese. Ó, maminka dobře ví, že se zeť nebude proto horšit. Pekla, smažila, vařila a i dětem připravila doma hotovou hostinu. Však si dcerky slibovaly, jak to provedou! Prostrou na stůl, dají naň květiny a budou hodo- vat jako o skutečné svatbě!

Na svatbu měli jeti rodiče a oba Mackovi. Fanoušek dostal na to do- volenou. Však už na ně všichni čekali.

Fanúšek s Valčou přijeli den před svatbou ráno. Také toho napekli fůru a Fanúšek vlekl dva rance, až se prohýbal.

„Jeden ranec je tuhle pro děti a druhý pro Ludvu,“ hlásil už ve dve- řích. „Když s námi nejedou, ať se mají aspoň doma dobře!“

Jakmile to dcerky uslyšely a uviděly vystrojeného Fanúška, něco je chytlo u srdce, letěly k němu a padly mu s pláčem okolo krku:

„Pravda, že byste sa ženil dycky enom o prázdninách?“ škytala Má- linka.

„Na mou kuši, vždycky!“ dosvědčuje švagr.

„Pravda, Fanúšku, že vy byste nebyl takový nesrsta, abyste dělal svat’bu – bez nás?“

„Jakživ bych něco takového neudělal,“ bil se v prsa švagr.

„A to všechno může ten lakota Tónek v Praze. Já sa naň do smrti ani nepodívám,“ kňučela Gabra. „Proč sa cpe k nám do rodiny?“

Švagr nevěděl věru, co s dcerkami. Vedly takovou lamentaci a počaly se na něho věšet a vzlykaly, až se konečně rozhodl:

„Já vím, co!“ povídal k rodičům. „Jeďte si na svatbu sami – jen s Valčou! Já zůstanu tady u dětí! Budeme tu svatbu řádně oslavovat!“

Děti spustily takový křik a jásot, že povalily švagra na pohovku a nedaly rodičům ani mluvit.

Nic platno, nikdo už Fanouška nepřemluvil. Zůstane u dětí. Tam se cítí povolán!

Tož když to jinak nešlo, odjížděli rodiče s Valčou sami. Jen Jeníčka si vzali s sebou. Toho maminka nikomu nesvěří. Jen ještě napomenula děti a poprosila Fanouška, aby se jim už o nějaký ten oběd postaral sám. Babičku ať nechají v klidu, potřebuje jej.

Tatínek ještě zvlášť poprosil Fanouška, aby dohlédl taky na kozy, aby mu snad nevlezly do zahrady.

A obrátiv se ke Gabře, dodal:

„Utrh bych ti hlavu, kdybys tam pustila tu svou Herku!“

Gabra se jen zatřepala. Ale slíbila, že dá pozor.

Gabra pak ještě ubíhala za rodiči a dala Valči dopis pro Ludvu. Prý gratulaci k svatbě. Ale ne to ukazovat před maminkou!

S Málinkou se pak doma vzaly za ruce a zatočily vesele mlýnek. Kdyby tak Valča věděla, co veze! Málinka to měla opsáno a učila se tomu nazpaměť.

Četla z papírku:

Drahá sestro!

Proč jsi se tak, sestro milá,

tolik hrozně provinila?

Čekaly jsme na pozvání,

nestáli jste o nás ani!

Svatba bez nás se tu koná,

lakota je – ten Tvůj Tóna!
Nestojí teď sestra Gabra
o nového pana švagra.
Ani Málinka.

„A teď děti, budeme vařit svatební oběd, maminka to poručila. Co byste chtěly?“ volal na ně švagr Macek, když rodiče odjeli.

„Fanúšku, Fanúšku, něco hodně divokého! Cukrovéčko zíme až potom a k obědu si uvaříme nějakou lumpovinu, ano?“

„Co tedy, aby to bylo hodně divoké a přece dobré? Což cigány?“

Jejej, cigány, to dcerky rády a hodně se při tom umažou.

Gabra přinesla mouku, mísu, vejce, a Fanoušek vařil cigány.

Jsou to tuhé moučné noky a místo omastkem se pohází povidly a promíchají. Je to moc užitečné. Povidla nahradí omastek i cukr.

Tož dcerky s Fanouškem vařily cigány. Protože Gabra přinesla pěti-kilový pytlík mouky, tož pořád přidávali a zadělávali, až toho byly plné dvě mísy a hotových cigánů čtyři mísy.

Ale ta radost! Sami si navařili, sami si pojedí!

Už zasedají k tabuli, ale vtom Gabru napadlo nové darebáctví.

„Ne tak, Fanúšku, ne tak! Dnes mosí být u nás všecko na ruby, tož aj ten stůl!“

„A jak, prosím tě, budeme jíst?“

„Na zemi, jako Turci!“ smálo se děvče.

Málince se taková darebnost taky tuze líbila a ihned souhlasila. Dá si nožky hezky pod sebe a bude dělat Turka. Hned to zkusila a taky se hned převalila a zase se měli čemu smát.

„Heled'te ju,“ durdila se Gabra. „Už sa uvelebuje jak nevěsta, ale to neví, že ke svatební hostině patříja ešče květiny. Polet' honem do zahrady!“

Tož se Málinka zvedla a šla s Gabrou na květiny. Však jich u nich na zahrádce kvetlo! Ó, jejej! Zahrádka byla tatínkova radost a pýcha.

Natrhaly pořádný „pugét“, ale tu zas Gabře napadá nová čertovinka.

„Posluchaj, Málino, když máme celú svatbu na ruby, aj se stolem, tož, myslím, mosíme mět aj kyticu inačí. Hen sú pro nás květiny!“ ukázala k plotu, za nímž stála řada kopřiv a opodál v poli bodlák.

Málinka se vesele zasmála, upustila natrhanou kytici květů na zem, hodila přes ručičku zástěrku a hurá – na kopřivy! – Ve chvíli jich měly plnou náruč a když to daly dohromady s bodlákem, byla z toho utěšená kytice. Zahradu zase zavřely a šly domů.

To se Fanoušek zasmál!

„To je kytica pro ženicha,“ smála se Gabra, když ji stavěla na stůl.

Málinka byla také samá veselost a nápad a tož pošuškala Gabře:

„Ty, udělejme si pajdrláka a posadme ho za stůl jak ženicha! Potem mu povíme vinš, chceš?“

Ó Bože, to bylo něco pro rozdováděnou Gabru! Za božský nápad dala Málince velikou štípanou pusu a s Fanouškem si zatočila mlýnek. Ne – nesměl nic proti tomu namítat! Však jim dnes všecko dovolil. O svatbě „vyvádějí“ i velcí, tož co by trochu té nevinné veselosti nedopřál i dětem?

Gabra utíkala, pro smeták, hodila přes něj starý tatínkův „havelok“ – plášť s pelerinou – a postavila „ženicha“ ke stolu.

Fanoušek se musel obrátit, aby dcerky neviděly, jak se směje. Vida, jakého má pěkného pana švagra!

„Ty, udělejme ešče nevěstu!“ šuškala Málinka opět Gabře.

„A to uděláme. Je to sic naša sestra a celkem byla na nás dycky hodná – neměly bysme ju opičit – víš, když ale nám mohla udělat takovou věc a nepozvala nás na svú svatbu, co do ní! Pěkné sa vybarvila! Tož včil nechť pyká!“

Tož dcerky ještě přinesly rýžové koště, které stálo na zápraží a čekalo, až bude zametat, hodily přes ně maminčinu noční košili, na hlavu daly kousek staré záclony a ozdobily kouskem bodláku. Tož tak si vystrojily nevěstu a ženicha a nasmály se víc než na opravdické svatbě.

Fanoušek přinesl na stůl první mísu cigánů, rozdělil talířky a vidličky a volal na děti:

„Pozor! Svatební hostina začíná! Zasedat, zasedat!“

„Ešče ne, Fanúšku!“ povídala Gabra. „My tu hodujem a Herčičky v chlěvku naříkajú. Necht' majú dnes takéj svobodu!“

Když i s tím Fanoušek souhlasil, dcerky vypustily všechny kozy a ty se rozběhly s radostným mečením po dvoře. Jen se musily přesvědčit, že je zahrada dobře zavřená! Pak jim ještě Gabra poradila „carpere“. Ať se vydovádí, je svatba!

Pak teprve byly dcerky jaksepatří spokojené.

„Fanúšku, než sa zasedne, mosí sa přát. My povíme přání ženichovi a nevěstě, poslouchajte!“ Gabra žďuchla do Málinky a ta si odkašlala, stoupla si před smeták a vinšovala:

Čekali jsme na pozvání,
nestáli jste o nás ani!
Svatba se teď bez nás koná –
lakota je – švagr Tóna!
Málinka a taky Gabra
nestojí o pana švagra!

A ještě si přidala bez veršů, neb tak se jí to přec jen lépe „přálo“.

„Je to pravda, svatá pravda! Podívaj sa, ty jeden smetáku, toť na Fanúška! Rači nejel nikam a s náma tu zostal. Škrobe! Necht' žije, necht' zkvétá náš Fanúšek!“

„Vivat Fanúšek, pereat Tonda!“ připila ženichovi na zdraví limonádu Gabra. Pěkně se při tom pochlubila, jak umí latinsky (necht' žije Fanoušek, necht' zhyne Tonda!) a pak se obrátila na švagra:

„Fanúšku, a vy nic nebudete přát?“

Ten se podrblal za uchem a povídal:

„Tož teda.“ Stoupl si před smeták a pěkně se uklonil. Potom spustil:

„Milý švagře! Dovol mi, abych i já se připojil k přání našich švagrových! Já vím, žes to tak nemyslí, když jsi těch dětí nepozval. Ale máš jistě k tomu příčinu. Přeju ti k tvé svatbě, aby tě především měla žena ráda a pak ti přeju taky a hlavně, aby tě měly rády i tvé švagrové. Ty

nevíš, jak blaží – ta jejich láska. Na rukou by tě nosily! Měj pro ně porozumění a vynahrad' jim to! A nyní dovol, abych tě, milý švagře, přitiskl na svá prsa a vřele tě objal.“

Fanoušek objímá smeták i s havelokem a chvilenu je ticho. Dcerkám se nějak sevřela hrdélka a Fanoušek má vraženu hlavu do haveloku.

„Vychladnú nám cigány!“ křičí Gabra, až chraptí. „Tož honem jezme! Budem najspěš o svatbě plakat! Pro hlupého a lakomého Tonda!“

„Už tak nemluv drahá švagrová!“ napomíná ji Fanoušek. „Budete jej mít jednou, možná, ještě radši než mne!“

„Polechtajte mňa, nech sa směju, chachacha!“ smála se Gabra. „Já že budu mít Tónka radši než Fanúška, slyšíš, Málino? Nikdy! Povídám nikdy, slyšíte? Chcete, abych vám tady na to přísahala? Já ho dobře poznala. Nemá rád nás, tož ani my jeho ne.“

Než mohla Gabra přísahat, nebo než mohl Fanoušek odpovědět, někdo zaklepal na dveře.

Dcerky jdou honem otevřít, kdože to k nim jde na svatbu – a vítají listonoše s objemným balíkem v ruce.

„Nesu tady nějaký koš a je to adresováno na nějaká dvě děvčátka:

Gabra a Málinka Tauberovy, studentky
ve Valašském Meziříčí, Vrbenská ulice.“

„To jsme my,“ prohlásila slavnostně obě děvčátka a ukázala prstem na sebe.

„Tady vám posílá něco nějaký pan doktor Antonín Janda z Prahy. Na obsahu je napsáno „svatební veselí!“ To bude jistě něco ze svatby,“ usmívá se listonoš na dcerky.

„Pro rány do čepice!“ chytla se Gabra za hlavu. „Snáď ne! Není možná!“ Ale rychle se sehnula a oči přilepila až k papírku, – adrese – a pak se otočila k Málince:

„Naozaj! Je to od toho lako – od toho doktora!“

Gabra honem podepisuje průvodku a Fanoušek platí od balíku. „Vidíte, vy nezdooby!“ obrací se po odchodu listonoše k dětem.

Dcerky stojí celé dřevěné a jako v sloup obrácené.

„No tak, rozbalte to, honem!“

Gabra se vzpamatovala první.

„Hm, kdo ví, co je v tom,“ řekla jakoby sobě na omluvu. Ale přec jen vzala od Fanouška „kudlu“ a rozřezávala motouz, jímž byl koš převázán.

Sotva povolilo víko a dcerky odhrnuly první papíry – objevily se dvě krásné kasety – jedna růžová, druhá bleděmodrá – s překrásnými dopisovými papíry. V jedné z nich pak ležel dopis. Dcerky se už ani nedívaly, co je dál v koši, popadly dopis, daly hlavy dohromady a chtěly číst. Otvírají dopis a hle! Vypadávají dvě krásné fotografie a – celá stovka!

Dcerky nevěděly, co dřív vzít do rukou. Gabra se nad stovkou celá zapýřila a honem ji vstrčila za řadra.

„Najprv si to přečteme!“ povídala.

Tož četly nahlas:

Drahé děti!

Nehněvejte se na nás, že jsme nešli slavit svatbu do Meziříčí. Víím, že jste tím přišly o moc milého vzrušení a radosti (Málinka při těch slovech zavzlykala) – ale až vám povím, proč se tak stalo, jistě nám odpustíte.

Jak víte, jsem lékařem v nemocnici a mám zde právě několik tak těžkých pacientů, že bych se s klidem od nich nemohl vzdáliti. Jsem u nich ve dne v noci a neopustím-li je, víím, že je zachráním. Vždyť jsou to samí tatínkové a maminky a představte si radost jejich dětí, když jim je navrátím domů zdravé! (Kdyby se nenavrátili již domů, tu bolest dětí si raději nepředstavujte.)

Tož proto jen děláme svatbu v Praze a ještě jen tichou. Tak zůstal jsem tedy u nich. Vy mi to jistě odpustíte, nyní, když vše víte. Pomyslete, kdyby taky tak Vaši rodiče stonali a doktor jim ujel! (Teď zavzlykaly dcerky obě dvě.)

Ale aby Vám přec jen smutno nebylo, přicházíme k Vám oba s Ludvičkou – aspoň na obrázcích. Postavte si nás na stůl a oslavte s námi naše svatební veselí!

(Nyní zavzlykal Fanoušek a obě dcerky současně, neboť se podívali na stůl – vzhůru nohama obrácený.)

K tomu Vám posílám trochu dobrot a ovoce, též pražskou uzeninu. Pochutnejte si a na přiložených papírech pište mi hodně a často!

Těším se na Vás, drahé děti, že Vás obě jako své milé švagrové brzy u nás v Praze na srdce přitisknu – a povím Vám, jak mám tu Vaši sestřičku rád.

Líbám Vás na čelíčka,
Váš švagr Antonín.

P. S. Za těch sto korun si kupte, co by vás nejvíc blažilo!

Gabra nebyla pořád schopna slova. Polykala pořád hořké sliny a Málinka utírala ještě hořčí slzy. Promluvila první:

„Já – že – lakota – a – on – je – v – ne-moc-nici...“ plakala a schovávala hlavu do švagrova kabátu.

„Hm, šak ho Fanúšek pěkně vítal naším jménem do rodiny, tož co bysme bečeli, ne?“ vzpamatovávala se honem Gabra a radovala se, že Fanoušek švagra přec jen pěkně vítal. Sehnula hlavu ke koši a dala se do rozbalování.

Lidi, tam bylo věcí! Co živý dcerky něco podobného nejedly! Vonné ananasy hověly si vedle zlatých banánů a hroznů vína, jižní ryngle nevidaných druhů, broskve, fíky neznámých tvarů – jako hruštičky – a vespod celá pražská šunka!

„Pro pána Jána, to bude včil svatba!“ těšila se Málinka.

„A my, hlupáci, luskáme cigány!“ bouchla se Gabra do čela a utíkala k obrácenému stolu. Popadla mísu i s cigány a běžela na dvoreček:

„Róne, Šohaju!“ volala na psy, „tady máte! Pojd'te sa najest! Já vám nesu svatbu.“

Když psi přiběhli, předložila jim „cigány“ a ještě jim dělala chutě. „To je dobré papu Rónečkovo, Šohajíčkovo.“ Psi se do toho pustili a Gabra se šla ještě poohlédnout po kozách. Ať jdou taky na cigány. Všecko by jim to pomalu ta psí banda snědla. Co to, kde jsou kozy?

Gabra je jata zlým tušením a hledí k zahradě.

Ale – ó hrůzo hrůzoucí! Všecky kozy jsou v záhoncích, spokojeně mekají, a Herka – lidičky, co to dělá?

Trhá květiny přes moc ze země a odhazuje je. Jíst už nemůže, tak řadí.

Pro Boha, kudy se tam dostaly? Gabra se rozhlíží a vidí: Herka si vskutku zařádila. Poslechla „carpere“, drcala do plotu tak dlouho, až tento vylomila a dostala se do zahrady.

„Celá zahrada je hore nohama!“ spráskla ruce Gabra nad hlavou. Ale při tom se vzpamatovala. „Vzhůru nohama!“ znělo jí v hlavě. Jako u nich. „Jaký pán, takový krám!“ řekla si tak, jak to říkával jí tatínek. Nemají oni doma stůl naruby? Nemají kopřivy místo květin?

„Enem, co řekne tatínek!“ hrozila se napřed. „Ej, šak Fanůšek poradí,“ utěšovala se.

Herka právě žvýkala mořskou cibuli, kterou si dala babička na zahrádku „vzpamatovat“, protože byla stále jen za oknem. A na mořskou cibuli si babička tolik potrpěla.

Gabře to najednou začalo být velice k smíchu, a tak se nad tou spoustou nejdřív pořádně vysmála a pak sesbírala květiny, které tu s Málinkou odhodily, aby natrhaly kopřiv a bodláků, vyhnala kozy a šla jakoby nic domů.

O kozách ani nemukla. Byla by zkažená svatba. Tož to se poví až potom.

V pokoji stála Málinka nad obráceným stolem s prstem v ústech a Fanoušek se drbal za ušima.

Gabra se podívala na smeták a rýžové koště – ženicha to a nevěstu – a byla ráda, že se může vybouřit.

„Málinek,“ zvolala hněvivě na sestru, „to tys všechno zavinila! Když ty máš nápad, tož ten dycky stojí za fajfku tabáku! Na, odnes to na hůrové schody!“ Podávala jí nešťastný smeták.

Málinka ani nemukla, popadla smeták a zanesla jej až do nejzazšího kouta na půdě. Ani vidět jej nechtěla.

Gabra se za ní vytratila s koštětem. Několikrát s ním Málinec šupla po sukňích, a když se konečně obě vrátily, stál už stůl na svých nohách, byl pěkně prostřený a na mísách si hovělo všechno vzácné ovoce od Toníčka, pak hlavně ta dobrá pražská šunka a cukroví od Fanouška a maminky.

Gabra postavila svoji pěknou kytici doprostřed stolu, kopřivy dala na almaru a pod květiny postavila dvě krásné fotografie a stovku.

Pak zvedla limonádu a pravila:

„Tamto bylo na špás a včil je to doopravdy! Vítáme vás, švagříčku, do rodiny! Víme, že jste pořádný člověk a žádný lakota, jak tuhle Málinec cosi kecala. A slibujeme vám, že vás budeme mět taky tak rádi, jako tuhle – Fanouška.“

„Výborně!“ dodal Fanoušek. Dcerky byly dojaty a on taky. Přitulil děvčátka k sobě, ale pak jim vesele povídal:

„A teď budou hody vrchovaté! Hurá do toho!“

„To budou!“ dodala Gabra a vzpomněla si na čtyři kozy v zahradě, jak se mají asi dobře.

Bylo jí ze všeho moc veselo a tak se pustila s Málinkou do jídla. Jedly, pily, hodovaly, šunky si krájely hotové krajíce a zakusovaly ananasem. Zlatožluté jeho masíčko bylo jim nesmírnou lahůdkou.

Gabře bylo do zpěvu a tož Fanoušek navrhl, aby se zpívalo. Tož spustili:

Už mou milou do kostela vedou,
tenkrát jsi, má panenke, tenkrát jsi má.
Již jsem tvoje, můj zlatý Toníčku,
už nejsem mamincina.

A pak že zahrají dcerky sestře na housle. To se Fanoušek podivil! Vždyť už tak pěkně hrají a to, prosím, teprve od Velikonoc.

„Nedivte sa,“ povídala Gabra. „Dyt' sú to Balejovy husličky z Brumova. Tatínek nám je od něho kupil, a ty nějak hrajú!“

Dcerky hrály, zpívaly, buď každá sama, nebo obě najednou a byly celé rozjařené. Když to pořád Fanoušek jen chválil, Gabra měla v sobě už zase elektriku. Vjela do ní veselost a ptala se švagra:

„Fanúšku, môžu si zahrát za kobyľkú? Já to nikdy před tatínkem nespím.“

„I zahraj si, vždyť je svatba!“ souhlasil švagr a smál se Gabřině nápadu.

A tož Gabra hrála za kobyľkou. Jaké to byly zvuky, nedá se popsat. To se musí slyšet. Housle kvíkaly, mňoukaly, kňouraly a ječely, a když se k té hře přidala taky ještě Málinka a Fanouš hrál k tomu naschvál nesouzvučné tóny na klavír, uslyšela to i babička, která se na to „svatební veselí“ odstěhovala do nejzazšího pokojíčku, aby měla klid. Přicupitala celá uděšená.

„I to jsem se polekala! Já myslila, že hoří!“ hubovala na děti.

„Babičko, babičko,“ objímaly děti svou stařenku. „Toníček nám poslal tolik krásných věcí!“ ukazovaly na stůl.

To si babička až z toho usedla. Oči jí zářily, když na vše pohlížela a hladila ty zlaté ananasy, banány a ba i ty papíry, které jí Gabra ukazovala. To si dcerky popíšíou! Pak vzala do rukou fotografie a dlouho se do nich zahleděla. Zaslzela a hladila ty obrázky dlouho. Jistě v tom jejím pohlázení bylo požehnání vnučce a jejímu manželu...

„Babí – hele – stovka!“ ukazovala Gabra taky na stůl – kde pod fotografie položila ten veliký peníz. „To nám taky poslal.“

„I božínku!“ pohládila babička i tu stovku. „To je přeci deputát!“

„Safra, aby ho tak posílal každý měsíc!“ zastříhala Gabra ušima.

To se Fanoušek s babičkou i zasmáli.

„Opovaž se takového něco žádat!“ hrozila jí babička.

„Co myslíte, že su nějaký žebrák?“ čertila se Gabra. „Já myslela, že třeba bude mět takový božský nápad sám...“

„Fanoušku, schovejte tu stovku k sobě!“ ukazovala babička na peníz. „Ještě sem Gabra je schopna pozvat Herku, a to by to s papírovým penízem špatně dopadlo.“

„Hele – Herka!“ vzpomněla si Málinka. Ale Gabra se začervenala.

„Nemysli na koze a tu máš, vyhod' hen do kamen ty kopřivy!“ zamlouvala řeč Gabra. „Nestoj jak to boží dřevo!“

Podala Málince kopřivy s almary a vystrčila Málinku ze dveří ke kuchyni.

„Babičko, já budu psát Toníčkoví! Počkejte!“

Hned vzala svůj modrý papír a dala se do psaní.

Nenapsala však ani dva řádky, když Málinka vrazí do pokoje všecka udýchaná:

„Svatá panno, lidičky, zle je! Kozy obrátily zahradu hore nohama!“

„A tos je nemohla hlídat?“ čepýřila se Gabra, ač věděla, kolik uhodilo. „Nechalas vrátka otevřená, pravda?“ dělala se, že neví nic.

„Kdepak! Vzadu je vyvrácený plot!“

To už všichni běží na zahradu i s babičkou.

„Pane na nebi!“ lamentoval švagr. „To bude pěkné nadělení! A já jsem tu na hlídání!“ chytal se za hlavu.

„Darebné kozy jedny!“ hubovala babička a celá se až třásla. „Co řekne jen otec?“

Herka si právě hrála s kůzlaty na honěnou. Brala to klusem nahoru, dolů, až u štěpovaných stromků se zastavila. Volala na své děti: „Meee, pojd'te sem, tady bude něco pro vás!“ ale to už ji Macek táhne za rohy a vyplácí.

„Kdybys byla moje, tak bych tě tu chvíli zastřelil,“ hrozně lál. „I s těmi kůzlaty! Na co, prosím vás, máte tolik koz?“ huboval děti.

„To sú Herčičky,“ povídala Gabra. „Já si je chcu vychovat.“

„Čtyři kozy!“ děsil se Macek. „Nic takového! Kůzлата se prodají a za stržené peníze se nakoupí nových květin a sazenic, zelenina, a budeme dávat zahrádku do pořádku. A hned!“

Babička vřele souhlasila, jen Gabra ne a ne slyšet.

Herčičky jsou její a nedá je!

„Tak nic platno, praskne na to stovka od Toníčka,“ povídal švagr a poplácával si na náprsní tašku. „Mám ji už u sebe.“

„A to ne! To radši necht' kozlata vezme čert!“ Gabra nedá stovku ani za nic.

Vždyť i Málinka uznávala, jakpak by čtyři kozy samy obstaraly na pastvě? Herka ožrala zahradu, tož ať je potrestána!

Ještě téhož dne našla Gabra „dobré rodiny“, kde věděla, že kozičky se budou mít dobře a nepůjdou na zabití. Tam kůzlátka pěkně zpeněžila a radovala se, že to není ani daleko od nich, může se vždy jít na ně podívat i se starou Herkou.

Netušily dcerky, jak budou ještě taky svatbu oslavovat. Vysazovaly s Fanouškem květiny a zeleninu, kopaly a hrabaly a Gabra vrčela jako kocour.

Fanoušek jí povídal:

„Nic nemrmlej, kdo ví, jak by vám bylo! Tolik jste toho všeho pojedly, že byste jistě stonaly! Práce vám to rozežene!“

Ale Gabra přece jen mrlala:

„Já pořád počítala, kolik utržím, až koze vyrostu, a to sem toho utržila! To je pěkné hospodářství – od desíti k pěti!“

„Dost jsi utržila. Co je ta stovka od Toníčka? Budete mít každá padesátku.“

To se Gabra libě usmála a zalibovala si:

„No, zaplat' pámbu, utržila. A možná – lidičky – ešče častěj utržím,“ zamlaskala si spokojeně...

Navečer pak psala psaní. Takhle to napsala:

Drahý pane švagře Toníčku!

Moc jste nás překvapil tým košem! Moc jsme byli rádi a už jsme potem nehubovali. Strašně jsme si pochutnali. Moc to bylo dobré! Šunku jsme tak jedli, až sa prášilo. Však aj to ostatní.

Vaša fotografia aj Ludvina seděla pod pugétem na stole. Všeci jsme Vám vinšovali. Však tam seděla aj ta stovka. Pěkně jsme sa s Málinkú rozdělily a moc jsme sa radovaly. To víte, pane švagře,

jsme chudobné studentky – kdyby nám babička nedávala každý měsíc nějaký ten deputát – tož jsme jak kostelní myši. Inu, jak sa praví: jedna kapsa je vysypaná, druhá prázdna, v třetí není nic... Tož takové to máme s Málinkú. Není nad měsíční deputát!

Tož ešče jednúc mockrát děkujeme a že babička posílá pozdrav aj požehnání. Seděla mezi nama a pořád sa na vašu fotografiu dívala a plakala.

Tož vítajte nám, švagříčku, do rodiny!!

Vaša Gabra a Málinka.

Gabra si to přečtla a byla velice spokojena. Ted' mu to řekla po lopa-
tě! Nic nápadného! Když bude mít filipa, pošle něco každý měsíc.

Babička volala:

„Půjč mi to psaní, Gabruško, já tam připíšu požehnání.“

„Už jsem to zalepila, už to nejde,“ křičela Gabra. „Šak sem to tam za vás napsala.“

Babička už nemohla nic dělat a tak se za vnučku pomodlila.

Gabra utíkala „do kastlíku“, co mohla, ale to neřekla nikomu, že napsala ještě jeden dopis: sestře Valči. Napsala toto:

Pro Boha t'a prosím a pro všechny světice, zahod' to moje první psaní, cos vezla sebú. Byla to veliká konina! My už máme nového švagříčka moc rádi. On je móóc hodný! Napsal nám to v koši. Víc ústně!

Tvá Gabra.

Pak teprve byla spokojena jak se patří. Psi jí běželi naproti a ona na ně vlídně spustila:

„Byli dobří cigánci, pravda? Chcete? Já vám jich zase dám. Máme jich ešče třiisky. To sa budete mět!“

Když jim dávala druhou mísu, chválila:

„Dobré papu Rónečkovo, Šohajíčkov!“

Psi sice jedli, ale už se tolik neolizovali. Když jim dávala ráno třetí misku a zase chválila, psi už vrčeli a cigány jedli jako horkou kaši, až jim zuby cvakaly.

Když jim ale nesla v poledne čtvrtou mísu – tu poslední – a spustila na ně:

„Dobré papu Rónečkovo, Šohajíčkovo...“, psi zavyli, schlípli ocasy a ti tam! Utekli.

No, bodet! Vždyť už i dcerky měly žaludky těžké jako zvon a nebýt té práce v zahradě, věru, špatně by se jim vedlo. Tož už to těm kozám odpustily. Jen babička odpustit nemohla.

Vždyť jí Herka snědla zázračné léčivo – mořskou cibuli. A babička si na ni tolik potrpěla! Málinka jí z ní vařila sirup proti kašli, též si ji babička příkládala nakrájenou na prsa a když měla někdy bolavý prst, i na ten.

Zatrackaná Herka!

Dcerky věru svatby řádně užily, nemohly si naříkat. Jen se těšily, co bude tatínek a maminka o novém švagru vyprávět.

Když se po třech dnech rodiče vrátili, maminka už ve dveřích si utírala oči. A když se dcerky honem ptaly, jaký je Toníček, odpovídala dojatě:

„Je to dobrý člověk.“

Jen tatínek si zle zařádl, když uslyšel, co ty „Herky“ nadělaly škody. Chtěl je na místě ztrestat a kůzlata si udělat se smetanou na paprice, ale tu Gabra dělala na tatínka mrkvičku:

„Kiš, kiš, kozlata sa mají pansky. Sú pěkně prodané a zahrada je lepší než byla. To všecko my jsme udělaly!“ ukázala na sebe a Málinku.

„A Fanúšek!“ dodala Málinka.

Když tatínek prohlédl zahradu a viděl, že vše je napraveno, ba že i ten plot Fanoušek spravil, uklidnil se. Pro jistotu však prý nechá plot obehnat celý kolem ostnatým drátem. To aby prý ta kozí banda nemohla do zahrady ani nahlédnout.

Gabra dostala také svůj díl, pár lepanečků, že má Herku tak troufalu, ale to už se sneslo.

„Vždyť se slavila svatba, tatínku!“ říkal Fanouš a chránil děti. „A takový špás za něco stojí!“

„Hlavně že mně neožrala naočkované stromky!“ dodal tatínek a zahrozil k chlívku. „Tenkrát bych ji zprovodil se světa, darebu prostopášnou!“

Tak dcerky dostaly nového švagra. A hodného! A jak! Každý měsíc dostávaly deputát, ať už to bylo v penězích nebo „něco“ na zub. A co užily pražské šunky!

Toníček závodil s Fanúškem, který posílal zase valašské klobásy a dcerky se měly při tom moc dobře. A poněvadž se chýlil školní rok ke konci a měly být prázdniny, dostaly dvě pozvání najednou:

Do Štítné k Fanouškovi a – do Prahy – k Toníčkově.

Byly z toho hrozně zamyšlené. Jak to udělat, aby si švagry nerozhněvaly?

Posléze Gabra moudře rozhodla:

„Zostanem doma! A švagříčci mosíja přijet k nám. Majú takéj doktoři nejakú dovolenu, ne?“ ptala se rodičů.

„Jistě mají,“ pravil otec. „Gabra má dobrý nápad. Hned jim oběma napíšeme.“

Dcerky šly na koncert

Bylo po svatbě. A zas se dcerky vpravily do učení. Ke konci roku už to sice nejde tak lehko do hlavy, ale když jsou páni profesori milosrdní a zpestří „školu“ nějakým výletem nebo zábavou, jde to také dobře.

Tak paní profesorka povídala jednoho dne dětem:

„Děti, bude tu koncert. Zpívá „Pěvecké sdružení meziříčské“, nebude na škodu, když si je poslechneme. Jistě jste ještě neslyšely zpívat pěvecké sdružení.“

Ne, to opravdu děti neslyšely. Dívky se otáčejí jedna na druhou, usmívají se a těší se, že něco hezkého uvidí a uslyší.

„Pěvecké sdružení,“ – pokračuje profesorka, „má tentokrát vybraný program. Pro školy jako stvořený. Půjdeme celá třída i s panem profesorem Šindelářem – však on vám o tom ještě poví. Půjdu také. Je to v sobotu odpoledne, dívky, připravte se!“

To bylo těšení! Děti se připravovaly a jen si povídaly, jak to bude krásné. Třídní pan profesor Šindelář dcerkám najisto svou účast přislíbil a dodal, aby si každá přinesla dvě koruny padesát na vstupné.

Také Gabra i Málinka dostaly od rodičů svolení i peníze na koncert.

Málinka nemohla si za nic představit, jak vypadá to „Pěvecké sdružení“. Zda budou sedět za stolem, nebo v řadě vedle sebe, či budou shluknuti pod praporem v klubíčku na jevišti? Ale zpívat budou jistě jako slavíci. To si jednou Málinka poslechne něco pěkného. Ona má písničky tak moc ráda.

Gabře to bylo celkem jedno. Ať si vypadají zpěváci jako slavíci nebo vrabčáci – všechno jedno. Hlavně že se „něco děje“ a Gabra bude mít jednou určitě dobrou zábavu. Však už si to s kamarádkami slíbila. Sedne si hned vedle Žofky Zajíčkové, s druhé strany bude Zdena Kratinová. Málinka vedle Gabry být nesmí, to ne. Ta hledí moc učeně a vážně a dejte s tím Gabře pokoj! Na koncertě se musí člověk poveselit a ne dumat. A sousedstvo musí být proto také veselé.

Málinka s tím celkem souhlasila. Rozhodně bude lépe, když si sedne od Gabry kus dál. Bude dávat bedlivě pozor, všecko bude v duši prožívat, bude si dělat zápisky a Gabra věčným chichtáním jí všecko kazí.

Prvý koncert v životě! Dcerky šly ve svátečních šatech i ve sváteční náladě. Málince to už napřed hrálo v duši a Gabře v těle. Možná, že pak Gabra založí s kamarádkami něco podobného. Dobře to okoukne.

Málinka povídá Gabře cestou:

„Já mám s sebou notýsek a budu si všecko zapisovat.“

„Mně stačí moja bystrá hlava,“ ukázala si Gabra na čelo.

„Já si zapíšu aj dojmy,“ moudře pokyvovala hlavou Málinka.

„Stakra, vidíš – zapiš to tam aj za mňa!“ smála se jí Gabra.

„Lele, zdá sa mňa, jako když už zpívajú,“ otáčí se Málinka.

„I di, ty hlúpá, až sem to nemóže byť slyšet. To je kdesi jakási muzika,“ naslouchá i Gabra.

„Jejej, to je pěkná muzika, šak aj zpívajú!“ libuje si Málinka a natahuje uši.

Z vedlejší ulice je skutečně slyšet hudbu – ozývají se tóny národních písní.

To Málinka jen tak nevydrží. Napne nohy, povytáhne krček a už běží za muzikou.

Vždyť hrají národní písničky. Málinka nic krásnějšího nezná. Už je na rohu Zašovské ulice a hle – už vidí: v kroužku před jedním domem stojí šumaři, mají trumpety, buben, housle, flétny, basu a kdo ví, co ještě. Na hlavách mají jakési čepice jako vojáci a na krcích barevné šátky. Někteří hrají, jiní zpívají. Gabra běží za Málinkou a křičí:

„Pojď honem, Málino, vrať sa, príjdem pozdĕ na koncert!“

Ale Málinka se otáčí a odpovídá Gabře:

„Jdi sama napřed, já přijdu za chvílku. Slyšíš, jak krásně hrajú?“

Bať, bať, Gabra dobře slyší. Vždyť muzikanti-šumaři spouštějí známou písničku:

„Andulko šafářova,
husičky nemáš doma...“

Gabra mávne nad Málinkou rukou a utíká, co může na koncert – k sokolovně.

Zato Málinka! Ta je v docela jiném světě. Nohy má jako do země vražené a jen a jen poslouchá. Že jsou krásné národní písně, to dobře věděla, ale že jsou dvakrát krásné, když je hrají šumaři – ne, to nevěděla.

Ach, to je krásná nota, to jsou dojemná slova!

Muzikanti už hrají jinou:

„Na Bílé hoře
sedláček oře...“

A hned dále:

„Jenom ty mě, můj koníčku,
jenom ty mě pěkně nes...“

A pak jeden starý muzikant, co hraje na housličky, jde s čepicí a vybírá. Málinka neuvažuje a dá mu padesátník. Když pár penízků sebral, jdou muzikanti zase dál. Za nimi plno dětí, které se po chvilce vracejí k domovům, jen Málinka věrně kráčí za šumaři.

Na rohu ulice se zase muzikanti staví do kroužku a zase hrají:

„Pod našimi okny teče vodička,
napoj mě, má milá, mého koníčka...“

Ach, to Málinku dojímal. To je krásné! Dušičkou jí znělo:

„Můj koníček vraný,
ten nic nedělá...“

slova to druhé sloky. Až jí bylo z celé té krásy do pláče. A muzikanti zase hrají dál a zpívají:

„Andulko, mé dítě,
vy se mně líbíte...“

Málinkino srdečko si zrovna poskočilo. Ale muzikanti už zas hrají a zpívají:

„Horo, horo, vysoká jsi,
má panenka, vzdálená jsi...“

Na Málinku tato píseň hluboce zapůsobila. Cítí v srdci něco velikého a neznámého. Pláče a neví proč. Až si toho ten starý šumař všiml. Když mu dává Málinka druhý padesátník, říká jí:

„To je pěkná písnička, vid', mně se taky líbí. Prý ji složil jeden na smrt odsouzený. Loučil se v ní se svou milou. A neplač! Za ten padesátník ti zahrajem něco veselého.“

Muzikanti hrají:

„Boleslav, Boleslav je krásné město,
neplač, holka, nenaříkej, moje nevěsto...“

Ach, Boleslav, město v Čechách! To jsou jistě muzikanti z Čech. Málinka si rychle utřela oči a když už se s panem muzikantem zná, tak že se ho na to zeptá. Podává šestáček a ptá se:

„Jste, prosím, pane, český muzikant?“

„Ba, český! Jdeme pěšky až z Čech a pořád zpíváme a hrajeme naše národní písničky, abyste poznali, že i u nás pěkně zpíváme a abyste se na nás také přišli podívat.“

To už muzikanti došli právě na konec ulice a zpívali a hráli:

„Troubili nám vesele,
po celé neděle,
troubili nám vesele
muzikanti.

Ta česká muzika
do srdce proniká..."

A než přešli muzikanti část Krásna a otočili se k Meziříčí, měla už Málinka právě jen šesták. Všecko rozdala! Pak teprve si vzpomněla na „Pěvecké sdružení meziříčské“ a zároveň si uvědomila, že koncert už slavně zmeškala. A kdyby i ne, za šesták ji nepustí ani k stání. Tak došla s muzikanty až ke kostelu. To to s koncertem pěkně dopadlo!

Ale což, nebyla také na koncertě? Což neslyšela plno překrásných národních písní hrát a zpívat? To není koncert?

U kostela je velebné ticho a Málinka bloudí očima po muzikantech. Zrak jí zabloudil k samému kostelu, kde ve výklenku je „Getsemanská zahrada“ se sochami apoštolů a Kristem v životní velikosti. Zde u té zahrady zastavuje se ten starý muzikant – moc už starý – bere své housličky a hraje a hraje.

Málinka hledí udiveně a poslouchá. Starý šumař hraje na housličky neznámé písně, vyluzuje překrásné tóny a hraje z celé duše.

Málinka nad tím vrtí hlavou, ale pak se rozbíhá k šumaři a povídá mu dobrácky:

„Pantáto, tady nehrajte, tady nic nedávají, tu nejsú lidi a také vás nikdo neposlouchá. Jděte pod podlúbí!“

Tu starý šumař na chvíli přeruší svou hru, pohlédne na děvče a povídá volně:

„I poslouchá. Což nevíš, děvče, že muzika je řeč, které rozumí jak člověk, tak i Bůh? A já teď hraju Pánu Bohu. A nic za to nechci – jen trochu zdraví a potom – hej, kamarádi, začněme!“

„Aby nás Pán Bůh miloval, miloval,
hříchy odpustil,
nebe dal, nebe dal...“

Šumaři se přidávají, zpívají a hrají a Málince je pojednou tak jasno v duši. Hledí na Getsemanskou zahradu a je přesvědčena, že Kristus i apoštolové, třeba stojí zde z kamene, šumaře slyší...

Ještě chvíli Málinka poslouchala, vždyť potom pod podloubím šumaři hráli:

„Kolíne, Kolíne,
stojíš v pěkné rovině...“

A to byla píseň, kterou má Málinka ze všech nejraději.

„Šenkuje tam má milá,
má panenka rozmilá...“

Málinčino srdéčko je naplněno čistou radostí a dojetím z prosté krásy. Je šťastna a tak blažena, jako by byla na nejkrásnějším koncertě na světě.

„A tu máte, pane šumař, poslední šesták...“

Kterak se dařilo Gabře na koncertě? Přihrnula se jako velká voda a rozhlédla se kolem. Kamarádky hned na ni mávaly. Gabra, hup – mezi ně.

Však už bylo na čase! Světla pohasínají a na jeviště vstupují páni v černých úborech, kráčejí jeden za druhým a zaujímají svá místa v polokruhu. Jeden z nich stoupá si proti nim, dává pokyn a zpěv začíná.

V tu chvíli se Gabra tak rozchechtala, že málem spadla pod židli, na které seděla. Ždouchla do Žofky zleva a do Zdeny vpravo a pořád jen ukazovala na jeviště:

„Vidíš ho, je tam!“

Dcerky natahují krky a už vidí:

Po straně mezi zpěváky stojí sám školník Cibula. Celý v černém a jen se nafukuje. Rozhlíží se sebevědomě kolem a zdá se, že kývá hlavou v tu stranu, kde jsou páni profesori.

Tož proto on tolik nutil lístky na koncert! Už to Gabra ví. Zpěváci zpívají a Gabra nespouští oka s pana Cibuly. Vidí, jak otvírá pusou, co může a blýská pyšně očima. Nic neví, že zpívají krásný Pospíšilův sokolský sbor na slova M. Liptovského:

„Když naši k ráji stoupali,
to bylo v nebi slávy!
Hned všechny hvězdy zaplály
a muziky tuš zahrály
a malí, drobní andělíčci
věnčili jim hlavy.
A pak byl průvod k radnici,
v níž sám náš Pán Bůh vládne.
On na tribuně hostící
jim podal svoji pravici
a členy čestné Legie své
udělal z nich řádné.“

Gabra bloudí očima po zpěvácích a vypuká v nový smích.

„Lele, cérky, on je tam taky cukrář Lot z Krásna, já sa zblázním!“

Žofka vyprskla a ptala se:

„Ten jak jste u něho loni kupovaly s Málinú za zabalený knoflík ve staniolu, pravda?“

„Jak Málině namydli!“ chichtala se Gabra do dlaní.

Dcerkám je to tuze k smíchu, že Lot stojí hned vedle Cibuly, že je proti němu hrozně maličký a tuze otvírá pusou. Neví už, co by smíchy dělaly, mačkají si pusy, co mohou, a ještě ke všemu Zdena Kratinová povídá:

„Lelele, je tam taky starý Ledek.“

„Honem kde, ukaž, kde je ten břucháč,“ natahovala krk Gabra.

„No né, odkád' ho znáš?“ ždouchá do ní loktem Žofka.

Gabra nemohla smíchem ani promluvit. Uviděla pana Ledka, ohromného a velikého a vzpomněla si, jak ji i s Málinkou loni vyhodil z čekárny u doktora. Bodejt' by ji nevyhodil, když řekla, že má místo krve vodu.

„Ja, my sme s panem Ledkem moc dobří známí, enom sa ho na to zeptaj!“ vysvětluje Žofce, všecka se smějíc.

Gabra se pomaloučku ohlíží, zda ji nikdo nevidí, jak vyvádí, a tu zrovna se setká se zrakem paní profesorky. Ta jí mírně hrozí a tváří se velice vážně. Gabra by se raději propadla. Ale to pěvecké sdružení pje zrovna teď' cosi pěkného. Sólo – bas. Gabra se podívá na jeviště a – ó hrůzo – pan Cibula má sólo! Mručí hlubokým hlasem jako medvěd:

„A řekl pak: Tot' odměna
za vaši lásku k vlasti.
Ji ctili jste, když zkrušena
sem vzpínala svá ramena
a věrnost jste jí zachovali
v potupě i strasti.
Nuž, břímě tedy odpadni
již navždy s jejích ramen:
Tvých synů láska nezchladni,
Tvá sláva nikdy nevadni
a panuj rovná s rovnými
na věky věkův – amen!“

Gabra nechápala slovního obsahu písně, viděla jen bručícího Cibulu a ještě ke všemu ji Zdena Kratinová povídá:

„On dělá Hospodina!“ Zpěv skutečně znázorňoval hlas Hospodinův, odměňující sokoly za jejich lásku k vlasti.

Leč Gabra krásu slov nechápe a uvědomuje si jen, že Cibula dělal Hospodina. Rozesmála se tak velice, že při slovech: „věčně věkův – amen,“ div nespadla se židle.

„Oni tam stojí jak tři králé,“ šeptá Žofka Gabře a ukazuje na tři známé.

„Ledek je ten černý vzadu,“ směje se Gabra, hledíc na pana Ledka, který stál v druhé řadě, ale hned za panem Cibulou a Lotem.

„Enom jim dát papírové čepice na hlavu,“ povídá Zdena.

Teď byl s Gabrou konec. Jak slyšela něco o papírových čepicích, představila si všechny tři nejen v papírových čepicích, ale i v dlouhých košilích, rozřehkala se na celé kolo, až spadla vskutku se židle. Ale neležla už nazpátek, kdepak! Čtvernožky utíkala mezi židlemi a hned ven, ven.

Tož tak se měla Gabra na koncertě.

Moc dlouho to trvalo, než se venku uklidnila. Ale aby se vrátila na své místo, nebylo možno.

„Co su to za tvora, když sa mosím zrovna chechtat, když sa dějů vážné věci? Hned bych si nalepancovala! Zatrackaná moja huba.“ Ale sotva si vzpomněla na „Pěvecké sdružení“, už se zase smála a tak že se raději proběhne. Doma ani nemukne a bude to!

Taky to tak udělala. Když přišla domů a Málinka se ptala, jaké to tam bylo, povídala:

„Moc krásné a veselé! Máš čeho litovat, žes tam nebyla. Pořád sme ťa čekali a ty nic!“

Málinka však povídá: „Já sem byla takéj na koncertě.“

A to Gabra vytřeštila na Málinku oči, honem věc zamlouvala a jen aby se Málinka neptala, jak se to Gabře líbilo a kdesi cosi. Nesmí vědět, že se Gabra toulala někde za humny. Jen to ne!

Mamince Gabra vysvětlovala, že moc hezky zpívali a že to bylo pěkné, a tož se už Málinky ani moc neptali. Ta byla ráda. Jakkpak by mohla lhát? Byla všecka zadumána a pořád snila o muzikantech a jejich písničkách.

Následujícího dne měly dcery češtinu. Paní profesorka vážně kývala dětem na pozdrav a zdaleka ukazovala „kompozice“ – školní sešity.

„Budeme psát dnes kompozici,“ povídala dětem.

„Málinko, rozdejte sešity!“

Málinka sešity rozdávala a Gabra si připravovala pod lavicí gramatiku. Ne, dnes nemá všech pět pohromadě. To vždycky, když se musela den před tím moc smát.

Dcerky byly velice zvědavé, o čem se bude psát? Gabra hádala, že o jaru. Už si v duchu připravovala, co všechno o jaru poví.

Ó já, to by napsala darebačin! O jaru ví toho moc a hned by udělala úlohu: Jaro a naše humna.

Žofka si přála kompozici o Máchovi, jež zbožňovala.

Zdena si přála jen něco lehkého, nerada moc myslela.

Anča Hůlková zas chtěla něco hodně těžkého, na čemž si zakládala. Kompozici udělá hodně učenou.

Zatím paní profesorka se usmívá a píše na tabuli nadpis:

Po prvé na koncertě.

Osnova:

- a) Co jest to pěvecké sdružení?
- b) Jaký byl pořad koncertu?
- c) Co se mi nejvíce líbilo?
- d) Jaký celkový dojem na mne koncert učinil?

Jak si to Gabra s Málinkou přečetly, na smrt zbledly a Málinka se chvěla na celém těle. Už už nabírala moldánky, že se raději přizná a psát nic nebude. Vtom však slyší jakés známé zvuky. Zvenčí sem zalehla tichá hudba, již Málinka tolik dobře zná. Hrají šumaři – jako včera. Děvčátko poslouchá a slyší:

„Koupím já si koně vraný,
až na tu vojnu půjdu...“

Což opravdu nebyla na koncertě? Byla a jak se jí líbil! Nic se Málinka nebude vymlouvat, ne, ne, ne! Přizná se a všechno věrně vypíše...

Zato Gabra!

Pořád slinila pero a zas se drbala za ušima, nebo se povytahovala v lavici. Na konec šuškala dopředu, dozadu, do stran, až ji paní profesorka musela okřiknout.

Zaplat' Pán Bůh, že se aspoň sem tam něco vyptala, ostatek přidá a na konec se ještě zeptá kamarádek.

A už psala. Když došla ke konci, zeptala se Anči Hůlkové:

„Čuješ, jaký to mělo konec?“

Anča odpovídá:

„Víš, s tím kánonem!“

„Gabrielo, jakmile se nepřestanete vyptávat a otáčet, dostanete pomněnku bez kompozice!“ zlobí se už doopravdy profesorka.

A tož Gabra bere rozum do hrsti a přemýšlí sama:

„To je krámů!“ povídá si.

„Zpívali o kanónu, beztak jakúsi vojenskú pěsničku, to je teho!“ A už pokračuje klidně – neklidně – v psaní. Když si to pak ještě jednou četla, než to odevzdala, silně se přece jen drbala.

„Safra, safra, to bude, mně se zdá, koncert! To ti Zlatovláska zahraje, počkaj!“

A zahrála!

Tentokrát přinesla kompozice velmi brzy.

Profesorka se záhadně usmívala a zas se mračila, pohlížela celkem nějak nevesele. Na Gabru vrhla takový pohled, že se Gabře zatočila až hlava.

A když se podívala na Málinku? Myslela tato, že je s ní konec. Vždyť profesorka se tak zpytavě na Málinku dívala.

„To istě pro ty muzikanty!“ vzdychalo děvčátko.

„To istě pro můj koncert!“ naříkala Gabra.

Profesorka jde ke stolku a tam vybírá z kompozic dva sešity. Vzdychne si a už čekaná rozprávka začíná:

„Gabrielo! Nevím, věru, co si mám o vás myslet! Je to vskutku troufalost, takovou kompozici odevzdati! Tuze krásně jste to napsala! Necháme to posouditi celé třídě. Poslouchejte!“

Paní profesorka čte:

Můj první koncert.

Pěvecké sdružení jest, když se sejdou zpěváci a dají se do zpívání.

Jaký byl pořad koncertu, není si možno dobře pamatovat. Bylo moc čísel a pořad se zpívalo. Byly to samé pěkné písničky.

Co se mi nejlépe líbilo? Všecko! Ale nejlepší byla ta poslední písnička o kanónu. Je to z vojenského života. Tak trochu jako pochod a u nás tomu říkáme „od podlahy“. Hned by si jeden zatancoval. Byla to opravdu moc pěkná písnička!

Jaký celkový dojem na mne koncert učinil? Nesmazatelný! Nikdy na ten koncert nezapomenu –

„Tak co tomu, děti, říkáte?“ vzdychla si znovu profesorka a svěřila ruce i s neblahou kompozicí.

Dcerky hledí vyjeveně a Gabra se červená jako oheň. Zatrolený život, jak to dopadne? Kdo by si pomyslně, co všechno z hloupého koncertu může být?

Děti se začínají usmívat a ty moc veselé mají hlavy na lavici a dusí se smíchy.

„Gabrielo, vysvětlíte mi poctivě svou práci! Jak jste takovýto úkol mohla vůbec vytvořit? Myslela jsem, že v hudbě, jak sama říkáte, jste trochu pokročilejší. Co vás tohle mohlo napadnout?“

Gabra vstává a povídá:

„Prosím, já myslela, že stručně se vám to bude líbit, tož jsem to moc nenatahovala...“

„Výborně! Co byste asi o tom koncertě napsala, kdybyste se rozepsala tak asi na tři stránky? – Však já vím, co v tom je, nemyslete si! A vy sama jste se zasloužila, abych vám takovou kompozici dala. Dobře jsem viděla, jak se při koncertě pořád smějete a vyskakujete a při prvním sborovém zpěvu – při sólu basovém – slítl jste pod židli – a takový rámus jste způsobila, že se kdekdo ohlížel. Je štěstí, že jste už zpět nevylezla. Jen to je mi záhadou, kde jste vlastně zůstala? To jste seděla celý další pořad pod židlí?“

Dívky se smějí, ale profesorka je vážně okřikuje.

„Já, prosím, – lezla čtyrnožky ven a utekla jsem – pryč – já jsem se nemohla na toho Cibulu a potom na toho cukráře Lota – ani podívat...“

Tak tedy to bylo? Uvažuje profesorka. Chvilí mlčí, ale pak znovu promlouvá:

„Ne, tohle bez trestu být nemůže! Nedostatečnou z kompozice už máte. A o dalším si promluvíme později. Měla jste býti upřímnou a říci hned jak to s koncertem vlastně bylo a ne psát do kompozice takové nesmysly! Podívejte se na Málinku, jak ta vše věrně vypsala! Sedněte si a poslouchejte!“

Málince by se za celé řeči profesorky krve nedořezal. A nyní je jí zrovna na omdlení. Profesorka zvolna a s důrazem čte:

Můj koncert.

Maminka mi dala peníze a já jsem šla na koncert. Těšila jsem se velice. A hned za rohem slyším jakousi muziku. Nemohla jsem to vydržet a jdu se podívat, kdo to kde hraje?

V Zašovské ulici hráli šumaři. Měli červené šátky na krcích, vysoké čepice a tolik krásně hráli!

Starý šumař pak chodil vybírat. Dala jsem mu padesátník. Zatím mi Gabra utekla na koncert sama. A potom zas ti šumaři hráli. Šli dál a já pořád za nimi.

Hráli samé české národní písničky a některé také zpívali. Byla jsem dojata. Kudy šumaři šli, stále jsem šla za nimi a po každé jsem jim dala nějaký peníz. Než přešli Krásno, zbyl mi jen šesták a to už jsem na koncert jít nemohla.

Potom se muzikanti zastavili v podloubí a ten starý, nejstarší, co vybíral, hrál u kostela před Getsemanskou zahradou. Hrál takové divné věci. Radila jsem mu, aby to hrál pod podloubím, tam že něco dostane, kdepak u kostela!

Ale on mi povídal, že muzika je řeč, které rozumí jak člověk, tak i Bůh. A že hraje teď Pánu Bohu. A nic za to nechtěl, jen trochu zdraví.

Ten starý šumař mi povídal, že jdou až z Čech. Tak jsem poznala české muzikanty.

Bylo to také pěvecké sdružení, vždyť zpívali. A já myslím, že pěvecké sdružení jest sbor zpěváků, ať už zpívají v sále nebo pod širým nebem.

Pořad koncertu byl rozmanitý. Smutné písničky střídaly veselé. A jaký celkový dojem jsem si z koncertu odnesla?

Věřím, že nic krásnějšího bych na koncertě „Pěveckého sdružení meziříčského“ neuslyšela. Ještě dnes zní mi v uších ty krásné české národní písničky.

Profesorka se odmlčela. Zvedla oči. Málinka měla vlasy zrovna ježaté. Vstala a tuze zaprosila:

„Paní profesorko, nehněvejte sa na mňa... Já za to nemožu – mosela jsem jít za šumařama...“

Děti se točí po Málince a čekají, jak to dopadne.

„Nehněvám se, Málinko! Vaše kompozice mne potěšila. Jste upřímná a šla jste přece za národní písní. Málinko, máte výbornou.“

Málince se zatočila hlavička. Štěstím? Radostí? Popadla svou kompozici a tiskla ji na srdce. Nezradila písničku – šla za ní a přiznala se k tomu – a hle, jak se jí písnička odměnila. Málinka má výbornou!

Dcerky nahlízejí a každá chce tu výbornou kompozici na vlastní oči vidět.

Kdyby neseděla za Málinkou Gabra jako pytel neštěstí, byla by dnes Málinka zobjímala celý svět. Ale takto?

Gabra jen vrčela, odpovídat nechtěla a kamarádky žduchala loktem. Anči Hůlkové řekla zhurta:

„Tys mi dala s kanónem. To bude facek!“

Paní profesorka něco slyší a už vysvětluje:

„Málokerá ví, co je to kánon! Na koncertě zpívali „Cibuláři jedú“. Jedni začali zpívat, druzí se přidali až po určité době a potom zase třetí. Této zpěvní formě se říká kánon. Pamatujte si to, děti!“

Když byly kompozice opraveny, profesorka již také tak zle na Gabru nehledí, zejména, když vidí utrápenou Málunku. Nemůže to dítě nechat tak zarmoucené. Ale sestru její potrestat musí.

Po hodině si volá Gabru na stupínek:

„Poslouchajte, Gabrielo! Víte dobře, že jste se chovala na koncertě velice opovážlivě. To nesvědčí o dobrých mravech. Musíme vás potrestati! Však vám o tom ještě poví váš pan třídní. Nehodláme na vás žalovati rodičům, vyřídíme si věc sami. Uvažovala jsem o tom. Vyberte si: Bud' dostanete trojku z češtiny, nebo dvojku z mravů! Jsem zvědava, co vám bude milejší.“

Gabře se zatmělo v očích! Vyznamenání fuč! Trojka z češtiny! Lidičky, z češ-ti-ny! Víte, co je to? Děcko českého učitele a trojka z češtiny – trojka!? „Bůh mě uchraň, až to řeknu tatínkovi, to bude výprask!“ uvažuje Gabra a celá se červená. Ošívá se, ale pak se hluboce zamýšlí.

„No tak, copak, jak to uděláme? Či si mám stěžovati panu řediteli a rodičům?“ vybízí ji profesorka. „Chcete mít ostudu ještě větší?“

„Paní profesorko,“ – pokročila Gabra vpřed a sepjala ruce. „Pro Boha vás prosím. Nemohla by sa ta špatná známka obrátit na iný předmět? Třebas na němčinu. Řekněte to panu profesorovi Zajícovi! Z téj mně může dat třebas šestku, ani neceknu! Enom ne z češtiny! To by byla hrozná haňba. A já mám česku řeč tak ráda! A potom, náš tatínek...“ dyndá Gabra.

„I podívejme se! Zkomolí českou kompozici a máme jí dát za to šestku z němčiny. I to nejde, drahoušku! Když ne trojku z češtiny, bude dvojka z mravů! Tak! Vyřízeno! Můžete si sednout!“

„Dobrá! To je přeca enom lepší,“ ulehčuje si Gabra a už klidněji jde do lavice.

„A nebeč!“ obrátila se na Málunku. „Dost bude muziky doma, až přinesu špatné mravy!“

Kterak Herka dostala deset procent

Na Gabru šly v noci těžké sny. Inu, jak jinak, když cítí v kříži dvojku z mravů, svědomí má těžké a neví, jak z toho ven? Kdyby si aspoň mohla nějak ulevit a s někým si o tom popovídat. Ale to nešlo. Aspoň hned ne. Maminka by hned popadla vařečku a na to je konečně dost času. A tož se Gabře zdá, že jde k ní Herka, a Gabra má tu chvíli nápad: Pová všechno své zlaté kozičce!

„Herko, Herčičko, já ti mosím neco říct! Považ si, drahúšku! Já budu mět dvojku z mravů! Víš, co to u nás znamená? Dvojnásobná výplata! Od matky vařečů a od otca spravedlivým hněvem. A ten, drahúšku, bolí víc jak ty lepance!“

Gabře se zdálo, že Herka moudře zakývala hlavou a pak povídala:

„Netrap sa, Gabro! Šak my dvě sa neopustíme! Chci ti pomoct! Už dávno sem ti chtěla cosi říct! Já nejsu enom tak obyčejná koza! Já su zakletá princezna!“

Vtom se Gabra probudila. Promnula si oči a povídala potichu:

„Co su blázen? Zdálo sa mňa to, lebo je to naozajská pravda?“

„A co?“ probudila se Málinka.

„No, že je naša Herka zakletá princezna.“

To se Málinka rozesmála, až padla do peřin.

„Herka je princezna!“

„Neřehoň sa, ano!“ mnula si Gabra oči. „Ona mňa to sama povídala.“

To se Málinka smála ještě víc.

„Zámek má v chlévku,“ dobírala si Gabru. „Šemík je komorník – – –“

„A Málinka je plkna!“ plácla ji Gabra. „Když já mám živý sen, tož cosi v tom je. Honem snáň! Kde je?“ hledala Gabra svou nejmilejší knihu, kterou jí loni koupil Fanoušek.

Leč snáň právě putoval mezi ogary. Málinka jej půjčovala a tak stržila zas lepanec.

„Takovou věc dává z rodiny, trúbela!“

„Co já včil móžu vědět, jak si to vyložit?“ Hned zrána posílá Gabra Málinku pro snář.

A už jsou v sobě. Ale to jde maminka do kuchyně a dcerky hubuje. Pro snář by se praly? Pro takovou darebnou věc? Ať je kde je – a co takové věci? Inteligentní člověk se takovými věcmi nezabývá.

„Já su inteligentní a pro snář nepůjdu. Kdo ví, kde ho ogaři mají,“ hájila se Málinka.

Gabra se čepýřila, ale nakonec se umoudřila a že na pastvě si to s ogary vypořádá sama. Ostatně, co se jí to vlastně zdálo? Gabra odjakživa trpěla na „živé sny“. Když se jí zdálo „o panáčkovi“, zaručeně byla toho dne mrzutost. Když snila o švestkách, to byl jistý pláč a výplata taky. Sen o zelené trávě znamenal radost, a to celý den nebylo s Gabrou k vydržení, až nějakou tu „radost“ sehnala, třeba v maminčině spíži. O prasátku znamenal sen užitek a vůbec o každém dobytku byl užitek jistý. A dnešní sen o koze musel také znamenat jen a jen užitek. Copak koza není dobytek? Ale starost se školou zaujala její mysl na celé dopoledne.

Zato odpoledne! Časněji než jindy pasačky šly pást. Bylo tak krásně! Gabra šla tentokrát i s harmonikou. Pohlížela po očku na kozu a Málinka jen tak mimochodem povídala:

„Že by princezna?“ Ale honem si pospíšila, neboť nebylo radno dnes Gabru dráždit.

Na pastvě se kozy rozprchly, okusovaly keříky a co jim šlo pod vousy, a Gabra, když si dost pohrála na harmoniku, hrála s Málinkou „křivák“ – hru s nožem. Usedly si na skalnatý kopeček, pod nímž byla jakási jáma a v ní plno hrnců a starého nádobí. Házely otevřeným nožikem a ten se zabodával do země, buď na rovně, nebo napolo uzavřen. Najednou však Gabra nějak nešikovně hodila a bžuch! už byl nůž v jámě mezi starými plecháči. Jak s ním ven? drbe se Gabra za ušima. Jen co přijdou ogaři, pomohou Gabře odstraňovat hrnce. Bodejť si bude sama drápat ruce.

Sotva ogaři přišli, spustila na ně:

„Hej, ogaři, já mám harmoniku, budu vyhrávat. Hej!“ A už z ní vyluzovala líbezná zvuky.

„Půjč nám ji, půjč!“ žadonili hoši, neboť harmoniku Gabra málokdy bere s sebou na pastvu. To tak, aby ji ogaři rozbili, ne? Co by měla o prázdninách?

„Hej, ogaři, půjčím ju, ale enom tomu, kdo si ju zaslúží. Hen do tej hromady mně sletěl křivák – tož kdo mně pomóže hrnce odstraňovat, dostane harmoniku na čtvrt hodiny.“

„Hurá! Hrnce, talíře, plechy, dráty!“ křičeli hoši a vrhli se na hromadu rozbitého nádobí. Odhazovali, křičeli a Gabra se ani namáhat nemusela. Jen kulila oči a když už viděla pod hrnci kus země, pravila:

„Už dost, vidím křivák. Však si ho už sama dostanu. Ale kdo chce harmoniku, mosí přinést eště snář.“

Ogaři hubovali, že je Gabra napálila, ale Francek Hromadůj se tedy raději přiznal, že snář má nyní právě on, a tož musel pro něj. Nebylo to daleko. Ogaři běželi s ním. Zatím Gabra leze mezi hrnce, hrabe, oči kulí, a už popadne svůj nůž. Za Gabrou hned Herka. Mezi hrnci bylo plno papírů, a to bylo něco pro mlsnou kozu!

Zatím co Málinka sbírala se Šemíkem květinčky, Gabra s Herkou řádily.

„Kde jsi, čarovná princezno?“ dívá se po koze, která právě do jakési díry strká nos, pomekuje a zas hlínu vyhrabuje a prská.

„Co to tam máš?“ diví se Gabra. Vtom již Herka vrazila do vyhrabaného otvoru celou hlavu a už cosi táhne ven.

Je to v papíře zabalené, zavázané – je to balíček.

Už si chce na papíru pochutnat, ale to jí jej Gabra chvatně vytrhuje z huby a utíká s ním ven z jámy. Koza za ní.

Rozbaluje – a tu se jí vysypávají z ruky podivuhodné věci: zlaté hodinky, řetízek, náramky, brože, náušnice a mnoho, přemnoho peněz – papírových bankovek. Gabra hledí na všecko s vytřeštěným zrakem a už křičí, co může:

„Málino, ogaři, kde ste?“ volala na všechny strany. „Kde ste, honem sem pojd'te!“ Oči jí zářily a tváře hořely.

„Tady máš snář, a daj sem harmoniku!“ volali chlapci, vracejíce se zpátky. Málinka už také přiběhla i se Šemíkem.

„Herka našla poklad!“ křičela Gabra a držela ve výši nalezený poklad.

„Ukaž,“ křičel Francek Hromadůj, jehož otec byl obecní strážník. „Že je to z tej krádeže! Tatíček to bubnoval! Prám před týdeňkem vykradli zloději vilu v Zašověj!“

„Rozdělit sa o to, bylo by nejlepší,“ radil jedenz ogarů, a hleděl zálibně na zlato. „Šak by sa to nikdo nedověděl!“

„To by byla pěkná zlodějovina,“ odplivla si Gabra. „Nic takového!“

„Leť to vrátit do Zašověj!“ křičela Málinka.

„Daj to na obecní úřad!“ radil nejmoudřeji Francek Hromadůj.

„A to ano! Nech ví celé město, jak mám slavnú Herku!“ zářila Gabra očima.

„Hurá do města!“ křičeli chlapci. Gabra se dala do klusu, hoši za ní, jen Málinka se trochu opozdila. Vrátila se pro zapomenutou harmoniku...

Gabra vrazila do obecního úřadu i s Herkou.

„Kam se sem hrnete i s kozou, prosím vás? Nevíte, že je zde městský úřad?“ spustil na ni obecní tajemník.

„Vím a proto sem, slavný súde, idu!“ pletla Gabra soud s obecním úřadem dohromady.

„Já a Herka, totiž, Herka a já...“

„Alou, obě dvě ven! Marš!“

„A to ne! Ona enom Herka – –“

„Nic enom Herka, obě – –“

„Ne a ne! Enom Herka našla poklad – toť je!“ kladla na stůl Gabra raneček s nalezeným pokladem.

Tajemník se zarazil, pak věc rozbalil a usedl do křesla. Zamyslíl se a pak se usmál na děvče:

„Tak opravdu jen Herka?“

„Ano! Ona to vyhrabala a já jí to uchvátíla u huby. Víte, ona žere papíry. Ale kdyby nebylo jí, tož nikdy bych tyto věci sem já nevracela.

Pohlad'te ji pak za to, slavný súde! Ona je hrozně hodná," objímala Gabra kozí hlavu a přitulila k ní rozpálenou tvář.

„Víte, ona je moje kamarádka.“

Pan tajemník pohladil Herku, ale ona ze zvyku drcla zadkem a porazila židličku.

„Budete ji muset přece vyvést," řekl přísně pan tajemník. – Gabra se ošívala.

„No, někde ji uvažte," radil úředník. „Ona na vás počká.“

Gabra si dala říci, ale přivázala kozu tak, že otevřeným oknem hleděla do světnice. A tak byla úředního jednání přece účastna a chvílemi strčila hlavu div ne až na tajemníkův stůl.

„Posad'te se, čiperná dívčino!" pobízela pan tajemník Gabru. „Sepíše-me protokol.“

Pan tajemník sepisuje, Gabra odpovídá:

„Kdy se nálezkyně narodila?" ptá se tajemník.

„Důfám, že je jí už nejmeňej pět roků...," říká děvče.

„Ne, ne, ne, o váš věk mi jde.“

„Ale už sem vám pravila, že já nic, to všecko ona, moje Herka našla. Já o sobě nic nepovím. Jestli ze mňa chcete něco vylúdit, tož pište na papír, co sama řeknu.“

„Herka, asi pět roků stará, toho času majetek Gabry – študentky z Vrbenskéj ulice, je to hned' za kapličkú sv. Rocha, vyhrabala dnešního dňa mezi starým haraburdím u Bečvy zlaté hodinky a řet'ázek, potom aj moc peněz – sakviš – kolik je tam prachů – ani sem sa nepodívala. Vlastnoručně to obě odvedly na obecní úřad toho samého dňa.“

Když viděl pan tajemník, že z rozkurážněného děvčete dnes nic moudrého nevytáhne, spokojil se s tímto, a řekl sám sobě, že si to pak podle svého upraví, případně si vyšetří u rodičů děvčete.

Gabra podepsala a už chtěla odejít.

„Počkat!" povídal slavnostně pan tajemník. „Víte, že dostanete dobrou odměnu?“

„Já?" divila se Gabra. „A proč?“

„Vždy se poctivý nálezce odměňuje. Obvykle deseti procenty.“

„Tož když deset procent, tož může. Ale mojí Herce!“ pravila volně a dojatě Gabra a ukázala na kozu.

Pohladila kozu a zadívala se na ni.

Pan tajemník pokračoval: „Bude to jistě z té krádeže v Zašové. – Majitel vily je zámožný člověk, má auto, možná, že sem hned přijede. Zatelefonuji mu. Počkejte!“

Gabra ještě usedá, pan tajemník telefonuje a snad ve čtvrt hodince přichází usměvavý pán, všecek ještě rozrušen.

„Odměnu hned vyplatím,“ povídá, když si přepočítal svůj majetek. „Kde je poctivý nálezce?“

„Tot!“ ukazuje Gabra na kozu.

Protože v ranečku bylo právě čtyřicet tisíc korun, podává pán Gabře čtyři papírové tisícovky, což znamená deset procent. Povídá:

„Tak si je honem některá vemte!“

Herka vyskočila, zamečela a už natahovala hubu po bankovkách.

„Sem s nima!“ vykřikla Gabra zděšeně. „Opovaž sa na ně, opico, máknút!“

„Chachacha!“ zasmál se vesele pan tajemník. „Tak přece ne Herka...“ A hned se nabídl, že peníze raději pošle Gabře domů po obecním strážníkovi, aby je Gabra neztratila.

„Ale víte, jak sem vám už prvěj pravila, ona žere papíry... A tak, když budete tak hodný a pošlete to domů...“

Pán povídal:

„Dojímá mne poctivost u mládeže. Jest to krásná ctnost! Dala jste, děvče, dobrý příklad. Vaše poctivost bude ještě zvlášt' odměněna. Povím vše vašemu panu řediteli školy, abyste veřejně došla pochvaly.“

Ale Gabra už se hrne ven.

„Děcka, děcka!“ křičí na ogary a Málunku se Šemíkem, kteří čekají přímo u dveří. „Herka dostala deset procent – hrůzu peněz.“

Tu Francek natáhne harmoniku, a jak se předem smluvili, Málinka hodila Herce na rohy upletený věnec. Za muziky šel průvod k domovu.

„Herka dostala deset procent! Necht' žije Herka!“ křičely děti, až se kdekdo po průvodu ohlížel.

Jak radostně uvítali doma Herku a těch deset procent, dá se lehce domyslit. Všem bylo slíbeno přilepšení a chlívek pro kozy bude prý zrovna vymalován. Ale největší slávu sklidila přece jen Herka. Když šla na pastvu, lidé si na ni prstem ukazovali:

„To je ta, co dostala deset procent.“

Verba movent – exempla trahunt!

(Slova hýbají, příklady táhnou.)

Copak na pastvě – tam je veselo! Zato když se jde do školy a blíží se konec školního roku a člověk cítí v kříži dvojku z mravů! To se to šlape nějak nejlístě.

Tak i naší Gabře. Šla dnes sama. Málunku z celé slávy včerejší rozbolela hlava a musela zůstat doma.

Gabře se celkem do školy ani nechtělo. Co tam? Slávu Herčinu vědí dcerky už i bez školy a učít se latině? Nebo němčině? A pořád cítit nad sebou dvojku z mravů jako visící meč? A potom! To bude doma výplata! Ovšem, kapku se mamince nadlehčí ruka, vždyť Gabra s Herkou včera vydělaly těžké peníze, ale tatínek, ten, lidičky, se nedá obměkčit, ani kdyby mu daroval někdo celou banku. Pořád říká jedno a totěž:

„Ty jsi dcera českého učitele a musíš být vzorem ostatním. Jak v učení, tak v mravech!“ To Gabra vždycky tuze zvažní a nemá odvahy se tatínkovi vyzpovídat.

Hrůzo hrůzoucí! Dvojka z mravů! Konec roku přede dveřmi a výplata taky. A ten Fanoušek, jak se asi zarmoutí! Kdyby jenom zarmoutil, ale on asi nic nepošle jako jindy. A to je velká škoda!

Ale nejlíst Gabře ležel v hlavě přece jen tatínek. Ten se opravdu rozhněvá a Gabra se už předem ošívala. Jak to jen udělat, aby to dopadlo dobře! Gabra přemítá, co dělat a tak si vzpomíná, že už někdy děti z domova utekly, jen aby nebyly bity. Že by to taky zkusila? Tu vidí v duchu ustaranou maminku, tatínka, milou babičku, jak všichni čekají a ona nejde. Výplatě by sice na chvílku ušla, ale jakou starost nechala rodičům! Jaký zármutek, jaký žal! Ne, to Gabra nikdy neudělá! Není nevděčná dcera! Přijme raději díl, jaký jí za dvojku z mravů patří, a basta! Ať se tatínek „vybouří“, jak chce, Gabra ho již hněvat nebude.

A potom! Co by tak asi dělala Málinka, kdyby Gabra utekla? Ta by vyváděla. Saframente, tohle by za to stálo. Takhle nějak Málinku vyplašit, schovat se a dívat, jak řádí.

Tohle Gabra musí zkusit. Počkejte, to bude legrace. Gabra přemýšlí, usmívá se a smála by se na celé kolo – nejít právě do školy a necítit konferenci a dvojku z mravů v zádech.

Probrala se jako ze sna. Zrak jí zabloudí k blízkým hodinám. Pane na nebi, vždyť už bude půl deváté! Gabra byla tak zamyšlená, že bloudila ulicemi a šťastně se opozdila.

„To bude zápis do třídnice!“ povídá si cestou a letí, až se jí hlava třese.

Gabra vstupuje nesměle do třídy, ošívá se a už spěchá k panu profesorovi, aby se mu omluvila, „že jim šly pozdě hodiny“. Nemůže jen pochopit, že ji profesor už napřed nehubuje – ne – to moc nerad viděl, když se děti zpozd'ovaly.

„Výlet, to byste jistě nezaspaly, ale školu, to ano,“ říkával a mračil se na děti. Leč dnes tak nebylo. Pan profesor se dnes jen usmíval a také s úsměvem vítal Gabru na stupínku.

„Prosím, ony sa naše hodiny dnes náhodou zpozdily a já sem...“ začíná Gabra.

„No, dobrá, dobrá,“ povídá profesor. „No, a když už jste na tom stupínku, hned si vás, Gábinko, přezkoušíme. Položte si zatím tašku třebas na zem!“

Gabra nechápe, jak to, co to, ale to už čiperně kolegyně běží Gabře pro tašku a samy ji dávají do lavice. Gabra se po nich otáčí a tu vidí, jak se na ni kamarádky všecky smějí, mrkají na ni a všem obličeje jen září.

„Darebnice jedny,“ povídá si Gabra. „Ešče sa smějú, jak by neviděly, že sedím v horkéj kaši...“

A to už pan profesor zkouší:

„Tak mi řekněte, Gabrielo, jak se řekne latinsky ‚slovo‘?“

Gabra se malounko zamyslí, ale už odpovídá:

„Verbum, druhý pád – genitiv – verbi!“

„No dobře! A jak se přeloží hýbati?“

Tohleto Gabra ví také dobře. Odpovídá:

„Moveo – movere!“

„Taky dobře. Teď mi povězte, jak přeložíte slovo příklad?“

„Exemplum, genitiv exempli.“

„A jak táhnouti?“

„Traho – trahere.“

„A teď přeložíme celou větu: Slova hýbají – příklady táhnou. Dovedla byste to? Vemte si křídlo a pište to zřetelně na tabuli!“

Gabra bere křídlo do ruky, a když celkem dobře umí, má v sobě kuráž a odvalu a jde jí to hezky. Píše středem tabule jasný nápis:

Verba movent – exempla trahunt!

Ještě to pěkně podtrhla.

„Přečtete to hezky – Gabro!“

Gabra čte a jen se diví, proč se ten profesor dnes jen usmívá. Ale „tatíček“ vstává a povídá:

„Slyšely jste dobře, děti: verba movent – exempla trahunt! Dobře jste to, Gabro, napsala i provedla! Vskutku, dala jste pěkný příklad poctivosti.“

Gabře se jasní v očích a usmívá se na všechny. Už chápe! „Tatíček“ to už taky ví!

„Byl zde v ředitelně před osmou jeden pán a vyprávěl nám, že jste nalezla všechny jeho ukradené skvosty i peníze. Je to pravda?“

„Prosím, není. To našla moja Herka!“

„Zas ta Herka, saframentská koza! Tak přiznáváte se, že jste to s Herkou našly, co?“

„Prosím, ano!“

„A poctivě odvedly na obecním úřadě, ano?“

„Prosím, ano!“

„A dostaly jste odměnu?“

„Ano, prosím. Čtyři tisíce korun.“

„A věříte nyní, že s poctivostí se nejdál dojde?“

„Věřím!“

„A věříte, že jste dala dobrý příklad kamarádkám a kamarádům?“

„Prosím, ne.“

„Jak to?“

„Prosím – oni by to isto istotně taky tak udělali.“

„Přál bych si, abyste mluvila pravdu,“ zamyslel se profesor. „Leč není to tak jisté. Znáte přísloví – příležitost dělá zloděje?“

„Prosím, znám.“

„Neměla jste pokušení nálež si nechat?“

„Vůbec ne. Na co? Rodiče sa o mně starají. Babička mně dává na prvního deputát a o zlato nestojím. Šak nejsu indián, abych sa ověšovala jakýmási parádama! A ani kdybych byla chudobná jak myš, nic cizího bych si nenechala. Moji rodiče mňa dobře vychovali, a kdyby aj nevychovali, já dobře vím, co je dobré a co je zlé. Mám to v duši...“ ukázala si Gabra na hrud'.

„Výborně, Gabro!“ má profesor zřejmou radost z děvčete. „Ale což – některý z kamarádů, kteří při tom byli, neměli pokušení?“

Gabra se velice zamýšlí a pak povídá:

„Jeden jakýsi ogar kdesi cosi...“

„Tak vidíte, přeci jeden ogar kdesi cosi a právě pro ty jest třeba příkladů, a ne jenom slov. Těch se málo dbá. *Verba movent – exempla trahunt!* – správně říkáme v latině. To znamená: Slova hýbají, příklady táhnou. Dala jste dobrý příklad mládeži. My, její učitelé, nechceme býti pozadu. I námi budete odměněna. Slyšte, Gabro! Za váš skvělý čin navrhnou, jako váš třídní, v konferenci, aby vám byla odpuštěna dvojka z mravů a – také snad bude možno trochu zmírnit tu češtinu!“

„Jeminánku!“ vykřikla Gabra a roztáhla ruce i nohy, div neslítla. „Jeminánku!“ Kdyby nebyla klopýtla, byla by jistě padla profesorovi okolo krku.

Ten se směje, propouští Gabru do lavice a ještě jednou opakuje:

Verba movent – exempla trahunt!

Gabra září jako slunce na nebi a ještě v pravé poledne k tomu, celá třída se po ní otáčí a tatíček Šindelář se usmívá.

„Opravdu, mám dnes dobrou náladu a povím vám pohádku,“ říká dětem.

Vypráví o spartanské kázni a statečnosti mládeže, o přísné výchově a dobrých mravech. Gabra je zamyšlena a povídá si:

„Safra a já pro pár lepanců od tatínka bych si byla snád' zúfala.“ Ale přece je jen ráda, že je nedostane, a libuje si.

Cestou domů si vzpomněla, jak chtěla napalovat Málinku, „že uteče“ – a skoro litovala, že to teď už nejde.

Ale, kakrament, co by to nešlo? Gabra přemýšlí a už se chichtá do dlaní.

Doma dělá před Málinkou, která dnes nebyla ve škole pro bolení hlavy, zkormoucené obličej, pofňukuje a nakonec podstrčí do Málinčiny tašky dopis a uteče.

Zná Málinku. Od tří hodin se učí, dopis najde a už se bude plašit...

Zrovna tak to bylo. Málinka si brala tašku, že si opíše dnešní latinská slovíčka od Gabry do svého sešitku a hle nachází v tašce dopis s adresou „*Málince*“.

Co to? Málinka kroutí hlavičkou, ale pak čte a hrůzou trne.

Drahá sestřičko!

Víš, že sa blíží konferenca a já dostanu neodvolateľně dvojku z mravů a trojku z češtiny. Tož jsem sa rozhodla, že něco provedu. Co tento dopis čteš, budu sa na tebe dívat shůry. Rodičom nic neprav a počkaj do večera, snád' sa ščasně navrátím.

Tvá neščasná Gabra.

Málince se klepe brada, dívá se strnule na dopis a už křičí a pláče nahlas:

„Jezulinky, jezulinky, Gabra sa šla utopit! Jéjéjé!“ A pak ve zmatku běhá, lítá, až konečně najde útočiště u maminky.

„Co to pravíš, dítě, co to čteš?“ matka bere dopis do rukou a jen vykřikne:

„Ježíši Kriste, tatínku, babičko, Gabra nám utekla!“ Usedá na židli skoro ve mdlobách.

Tatínek vyskočí a čte nahlas. Jak dojde ke slovům: „budu se na tebe dívat s hůry...“, ozval se tichý hlásek odněkud s výšky:

„No však s hůry! Ku-ku! Já su na hůře, rodičové, nebojte sa o mňa!“

Tatínek pohlédl vzhůru a hle! Ve ventilu stropu z kuchyně na půdu vykukuje Gabřina ruka až nad loket a šermuje sem a tam.

„Tatí, pojd'te mně pomoct, já nemóžu ruku vytáhnút!“ křičí známý hlásek.

Tatínek vidí, že maminku mrákoty už přecházejí, tak neříká nic a už jen běží na půdu.

„Tu máš, tu máš!“ vyplácí nezdárnou dceru. „To máš za ten úlek a tady máš za dvojku z mravů. Já ti dám, takovou ostudu mně dělat – že se nestydíš!“

Pak teprve jí pomohl ze zajetí. Však už měla ruku v díře až po rameno.

„A marš do kuchyně!“ poručil tatínek.

Gabra, když sešla dolů, ihned se hájila:

„Žádná dvojka z mravů! Abyste věděli, to byla enom legraca na Málínu!“

„Jak je to, Málinko?“ otočila se matka na mladší dcerku, jsouc přece jen ráda, že je Gabra doma.

„Ona, Gabra, víte, maminko, paní profesorka jí to slíbila za ten koncert...“

„Jaký koncert?“ Rodiče nic nevědí.

Nic platno, Málinka musila vše vypovědět. Gabra stála v rohu a nafukovala se. Když to Málinka všecko věrně vypověděla, teprve se ozvala sama:

„Hlúposti! Chacha! Abyste věděli, zrovna mňa ve škole vychvalovali! A jak mňa oslavovali! Nevěřte Málíně, žalobnému koláčkovi!“ –

Málinka byla z toho vyjevená. Jéjej, ta Gabra lže! Ani slova jí nevěřila.

Tatínek se až třásl. Dcera muzikanta – napíše takovou kompozici! Škoda, že se u nich o hudbě a koncertech tak často mluví! Šestku z češtiny zaslouží a z mravů trojku, nejen dvojku, jen co je pravda!

Gabra už proklouzla ven a skáče si po dvorečku zcela spokojeně.

„To jsem blázen,“ povídá tatínek. „Bud’ je to děvče tak lehkomyšlné, anebo že by měla pravdu?“ dívá se na ni oknem a vrtí hlavou.

„Tatínku, jdi se zeptat do školy na všecko!“ radila stará, zkušená babička. „Zdá se mně to všecko nějak zašmodrchané.“

Když i maminka tatínka do školy tuze posílala, šel. Hned druhý den ráno. A když ze školy přišel, tvářil se jako nejšťastnější otec na světě. Když i dcerky se potom vrátily, objal otec svou dceru Gabru a pravil pohnutě:

„Ne, ta nám neudělá hanby!“

Tak oběma dcerkám vysvědčení krásně dopadla a Gabra se chlubila, že už umí latinsky, jako když bičem mrská! Jestli nevěříte, podívejte se na její vysvědčení!

A mravy? Jednička!

Právě tak to měla i Málinka. A když obě dcerky tak dobře pochodily, to se tatínek s maminkou nějak plácnou přes kapsu. Tatínek je odměnil dobrými knihami, ale maminka zas jen užitečnou věcí: dcerky dostaly každá tučet pěkných kapesníčků. Pěkně si na ně vyšijí monogramy a budou mít o prázdninách zábavu. To Gabru nenadchlo. Ještě že babička dala větší deputát.

A tak Gabra, když spočítala výtěžek své celoroční práce, prohlásila s nadšením:

„Přece jen to není tak zlé – to študování!“

Slovníček nářečních výrazů

Cigánit – lhát

Čagan – hůl se sekerkou, těž zahnutá, chodecká hůl

Čut – cítit, slyšet

Drchmat – natřásat

Fión – vykuk, mazaný člověk

Gňávit – tlačit

Hůra – půda

Klátek – cukrovinka, sladký špalík

Kočičina – výtržnost, nezbednost

Krájenka – nakrájený chléb

Lep – lepidlo, něco lepivého

Lepaneček – malý pohlavek

Litanie – prosebná modlitba

Naozajský – opravdový, skutečný

Napelcovat – natlouci

Nesrsta – svárlivý člověk, hrubec

Nezdoza – neplecha, nezbeda

Ogar – kluk, chlapec

Paprče – končetiny, nohy i ruce

Plkna – drbna, klepna, žena, která plká

Pimprdle – loutka

Prám – právě

Škuta – střípatý, neučesaný, rozčepýřený člověk

Šmoligajda – šmudla

Šprček – špunt

Tulifojt – nadávka (t'ululum)

Ušmúrat – umazat

Včil – nyní

Ždrchanec – herda, záhlavec, výprask

Amálie Kutinová
Gabra a Málinka se učí latinsky
3. díl

Edice Literatura pro děti
Obálka Eva Kotlandová
Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 26. 3. 2018

ISBN 978-80-7587-538-9 (epub)
ISBN 978-80-7587-539-6 (pdf)
ISBN 978-80-7587-540-2 (prc)
ISBN 978-80-7587-541-9 (html)